

 Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

Via Laietana, 54 - 1er., 08003 Barcelona
Tel.: 93 268 22 22 fax: 93 310 04 83
taula@taulasocial.org
www.taulasocial.org

Treballant per la inclusió social. 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya 2007

Treballant per la inclusió social

1R CONGRÉS DEL
TERCER SECTOR SOCIAL
L'Hospitalet, 23 i 24 de març de 2007

Amb la col·laboració:

Generalitat de Catalunya

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Ajuntament de L'Hospitalet

Fundació UN SOL MÓN
CAIXA CATALUNYA

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

LA VANGUARDIA

 CORREOS

Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

 Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

Editat per:

Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya
www.taulasocial.org

Continguts:

Observatori del Tercer Sector
www.tercersector.net

Coordinació: Pau Vidal

Equip de Treball: Laia Grabulosa, Cristina Simon i Núria Arlández.

Comitè Científic: Carles Barba, Víctor Bayarri, Àngel Castiñeira, Laia Grabulosa, Adolf Díaz, Salvador Maneu, Teresa Montagut, Isabel Montraveta, Ismael Palacin, Ferran Requejo, Rafael Ruiz de Gauna, Sebastià Sarassa, Joan Subirats, Rosa Suñol, Jordi Tudela, Alfred Vernis, Pau Vidal i Mª Assumpció Vila.

Comitè executiu: Carles Barba, Ismael Palacin, Joaquim Sabater, Pau Vidal, Laia Grabulosa i Jordi Gusi.

Concepció gràfica i disseny

Suport Associatiu – Fundació Catalana de l'Esplai

Aquesta publicació ha estat elaborada a partir de les reflexions i aportacions de les persones que van participar del 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya que va tenir lloc els dies 23 i 24 de març del 2007. Gràcies a totes elles.

Impress a:

Gráficas Cornellá, C. Sevilla 7-9, Local 1, 08940 Cornellà de Llobregat (Barcelona).
Dipòsit Legal: B-57440-2007
ISBN: 978-84-612-1525-6

Treballant per la inclusió social

1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya

La Farga de L'Hospitalet
23 i 24 de març de 2007

Índex

Presentació

6

Part I. El congrés un projecte compartit

La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social
Objectius i continguts
La participació
Els col·laboradors

8

9

12

14

16

Part II. La construcció del discurs col·lectiu

18

Sessions plenàries: una visió transversal

18

La construcció del capital social

19

La tasca d'incidència política de les organitzacions no lucratives

26

Els reptes del tercer sector

33

Taules paral·leles: aportacions i reflexions de les entitats

40

La gestió i el desenvolupament de persones

41

La responsabilitat social de les organitzacions no lucratives

46

La qualitat

49

El funcionament de les entitats

52

La societat relacional

58

Les polítiques socials i les entitats del tercer sector social

62

El fet migratori: un repte pel tercer sector

67

Algunes reflexions més sobre el capital social

69

Les xarxes per la inclusió social:

l'experiència de l'EAPN

71

Part III. Un espai relacional 74

El reconeixement de les administracions públiques
Paraules sobre el congrés

75

80

El Manifest 84

84

Annexos

88

I. Els comitès científic i executiu
II. El programa

89

90

Presentació

Presentació

El dissabte 24 de març de 2007 al migdia, els membres de la junta directiva de "la Taula", llegien el manifest del 1r Congrés del Tercer Sector Social davant de centenars de dirigents d'entitats del sector i d'una qualificada representació dels partits polítics i de les administracions públiques locals i del Govern de la Generalitat.

Era la cloenda d'un esdeveniment que tenia una especial significació. Per primera vegada, el sector s'havia autoconvocat sense la tutela de les administracions públiques. Tres anys després de la seva constitució, la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social havia proposat a les entitats del sector trobar-se per tractar els temes comuns, intercanviar experiències, bones pràctiques i reflexions, i projectar un missatge comú a la societat catalana.

Sota el lema "Treballant per la inclusió social", la veu de la Taula va reclamar unes millors polítiques socials i un major protagonisme i participació de les entitats no lucratives compromeses amb la lluita contra l'exclusió social al nostre país.

La resposta a la convocatòria va ser molt reeixida. Més de 600 persones, 150 aportacions, 90 exposicions en 24 taules rodones i les intervencions de diverses persones estudioses del sector van ser l'expressió d'un congrés en que la participació va ser una de les seves característiques. Les persones que hi van participar van sentir-se com un únic sector, més enllà de la seva pertinença a una o altra organització.

La presència de representants de l'administració va ser molt significativa i va palesar el reconeixement del sector i la interlocució de "la Taula". La participació i les intervencions del president Montilla, la consellera Capdevila i el conseller Puigcercós van ser una expressió d'aquest reconeixement i una explicitació dels compromisos del Govern.

A més, el congrés es va celebrar a la Farga de l'Hospitalet, amb la qual cosa volíem significar la importància de l'àmbit local i de la proximitat en el desenvolupament de la vida comunitària i les polítiques d'inclusió social. La Diputació de Barcelona també hi va ser present reforçant d'aquesta manera aquesta visió local i la voluntat que les entitats siguin protagonistes de les dinàmiques municipals.

Estem, doncs, satisfets dels resultats d'aquest primer congrés i especialment agraïts a totes les persones, entitats i institucions que l'han fet possible. Hem volgut fer l'esforç de recollir en aquesta publicació el que va ser el congrés en les seves diverses facetes, no només com a registre d'un episodi important per al tercer sector social del nostre país sinó, sobretot, perquè esdevingui un bon instrument de cara el futur.

Carles Barba
PRESIDENT

Mª Assumpció Vilà
PRESIDENTA (2004-2007)

Treballant per la inclusió

1er
Congrés
del Tercer
Sector Social
de Catalunya

Taula d'entitats
del Tercer Sector
de Catalunya

Part I. El congrés: un projecte compartit

La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social

La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya és una plataforma constituïda l'any 2003 per les entitats del tercer sector social català. Així, aglutina a 24 de les principals organitzacions de segon nivell que treballen per a la inclusió social dels col·lectius més desfavorits i per modificar les condicions que generen situacions d'exclusió.

Representant a més de 2.000 entitats (associacions, fundacions, cooperatives d'iniciativa social i empreses d'inserció, federacions i confederacions), la Taula es constitueix com un espai de diàleg i creixement amb la missió d'aglutinar, amb el consens més ampli possible, les entitats del tercer sector social i treballar per la millora del benestar de les persones amb necessitats socials no cobertes. A més, la Taula aspira a consolidar les entitats que la conformen, a promoure el reconeixement de la seva acció per part dels sectors econòmics, les administracions públiques i el conjunt de la societat catalana i cerca la incidència en les polítiques socials a Catalunya.

Coincidint amb el procés d'identificació i diagnòstic del tercer sector social català que va suposar l'elaboració, l'any 2002, del Llibre blanc del tercer sector cívico-social de Catalunya, la Taula va néixer amb la voluntat de:

- Promoure la millora del marc legislatiu per al desenvolupament de les entitats de l'àmbit social i les seves activitats.
- Promoure mecanismes de finançament adequats a les necessitats de les entitats del tercer sector i les seves activitats i serveis.
- Promoure la participació i el voluntariat, així com la qualificació dels recursos humans del tercer sector.
- Promoure l'excel·lència de les organitzacions del tercer sector com la millora de la gestió, la qualitat en els serveis, la utilització de les noves tecnologies, la transparència i la comunicació.
- Establir i millorar els mecanismes actuals de relació de les entitats amb el Govern de la Generalitat i la resta de les administracions públiques, així com esdevenir el seu interlocutor en els àmbits que ens afecten com a sector.
- Fomentar la responsabilitat social de les empreses i establir relacions de cooperació amb el món privat mercantil i amb altres organitzacions de l'economia social.

- Promoure la relació amb els sindicats, universitats, altres entitats, mitjans de comunicació i els ciutadans i les ciutadanes.
- Promoure la coordinació i la participació en xarxes de tercer sector a l'estat espanyol i a la Unió Europea.
- Crear opinió i incidir en les polítiques públiques, ja sigui en la denúncia de situacions que generen exclusió com en les propostes entorn de les polítiques d'inclusió social i la millora de les organitzacions del sector.

Aquests objectius marquen les actuacions prioritàries de la Taula així com les seves línies estratègiques en relació a les persones, les entitats, les administracions públiques i la societat en el seu conjunt.

Respecte de les persones...

Assegurar l'efectivitat dels drets socials i l'accés als serveis socials, aconseguir un marc legal de reconeixement de drets socials de les persones més vulnerables i assolir la seva representació davant la societat, tot fomentant la seva participació i la seva autonomia personal i col·lectiva, en el marc de la gestió dels valors propis del sector.

Respecte de les entitats...

Construir el discurs del sector i enfortir la seva contribució a la cohesió social, la lluita contra les desigualtats, la defensa dels drets de les persones i dels valors de la solidaritat, la participació i la democràcia.

Promoure el paper de les entitats socials i el reconeixement social de la seva contribució.

Ser reconeguts per les entitats socials com els representants del sector, tot defensant-ne els interessos davant la societat i treballant per la millora de la gestió de les entitats basada en la qualitat, eficient en la consecució de la seva finalitat i socialment transparent.

Respecte de les administracions públiques...

Promoure un gran acord per a la inclusió social a Catalunya i impulsar un conjunt d'estratègies, objectius i accions que conformin un autèntic Pla d'inclusió social al nostre país.

Assolir el ple reconeixement de la Taula en el seu rol d'interlocutora del sector davant els poders públics, tant en la participació en l'elaboració de les polítiques socials públiques com en l'afavoriment de polítiques i mesures per enfortir el sector.

Impulsar el model de concertació amb el tercer sector en el marc de la universalització dels serveis socials a Catalunya.

Aconseguir un Pla de suport al tercer sector que suposi el seu reforçament des de tots els Departaments de la Generalitat. Aquest Pla ha d'integrar ajuts a les estructures no finalistes; aplicar acords pluriennals als convenis i subvencions, reduint els terminis de cobrament de les subvencions i convenis, i simplificant-ne els mecanismes de seguiment, justificació i control; aportar ajuts específics per a la millora de la qualitat; I+D; i afavorir l'aplicació de clàusules socials en els sistemes de contractació de serveis.

Respecte del conjunt de la societat...

Ser reconeguts i mantenir relacions estables amb les entitats sense afany de lucre d'altres sectors, els agents socials i econòmics (empresaris i sindicats), tot exercint la representació dels valors propis del sector. Promoure marcs de col·laboració i intercanvi de coneixements i experiències amb el món universitari, els experts i generadors de coneixement i pensament, així com amb els mitjans de comunicació.

Entitats membres de la Taula

Les 24 organitzacions de segon nivell que constitueixen La Taula apleguen a més de 2.000 entitats sense afany de lucre que promouen programes de sensibilització, de prevenció, assistencials, de foment del voluntariat i de la participació ciutadana, així com en l'àmbit de la recerca i l'enfortiment del sector no lucratiu.

Amb un capital humà de 15.640 professionals remunerats i 50.000 persones voluntàries, les actuacions realitzades des d'aquestes entitats beneficien a més de 800.000 persones de diversos col·lectius: infància i família, joves, persones immigrades, gent gran, discapacitats psíquics, físics i sensorials, drogodependents, persones amb especials dificultats per accedir a un lloc de treball, persones sense sostre o d'altres en situació de marginació.

AIRES – PLATAFORMA CATALANA D'EMPRESES D'INSERCIÓ

CÀRITAS CATALUNYA

CONFEDERACIÓ ECOM

COORDINADORA CATALANA DE REPRESENTANTS DE MINUSVÀLIDS (COCARMI)

COORDINADORA DE TALLERS PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT PSÍQUICA DE CATALUNYA

CREU ROJA A CATALUNYA

ENTITATS CATALANES D'ACCIÓ SOCIAL (ECAS)

ESPLAIS CATALANS. MOVIMENT LAIC I PROGRESSISTA (ESPLAC-MLP)

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE GENT GRAN DE CATALUNYA (FATEC)

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS CULTURALS I EDUCATIVES DE PERSONES ADULTES (FACEPA)

FEDERACIÓ D'ENTITATS AMB PISOS ASSISTITS (FEPA)

FEDERACIÓ D'ENTITATS D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA (FEDAIA)

FEDERACIÓ CATALANA D'ENTITATS D'AJUDA AL DROGODEPENENT (FCD)

FEDERACIÓ CATALANA D'ENTITATS CONTRA EL CÀNCER (FECEC)

FEDERACIÓ CATALANA DE VOLUNTARIAT SOCIAL (FCVS)

FEDERACIÓ D'ENTITATS D'ASSISTÈNCIA A LA TERCERA EDAT (FEATE)

FEDERACIÓ D'ORGANITZACIONS DE GENT GRAN DE CATALUNYA (FOGGAC)

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

FUNDACIÓ CATALANA D'ESCOLTISME LAIC JOSEP CAROL

FUNDACIÓ PERE TARRÉS

FUNDACIÓ SANT JOAN DE DÉU

MINYONS ESCOLTES I GUIES SANT JORDI DE CATALUNYA

SECTORIAL DE COOPERATIVES D'INICIATIVA SOCIAL (Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya)

VORAVIU

LA TAULA EN XIFRES

- 24 organitzacions de segon nivell
- Més de 2.000 entitats representades
- 15.640 professionals remunerats
- Més de 50.000 voluntaris i voluntàries
- Impacte sobre 800.000 persones en situació de risc d'exclusió social

Principals fites aconseguides

Des que es va constituir, l'any 2003, la Taula ha aconseguit ja assolir alguns dels objectius que es va proposar, principalment en dos dels àmbits prioritaris d'actuació: la incidència política i la millora del tercer sector social català.

En la línia d'incidència política...

- S'han aconseguit plurianualitats en els convenis amb la Generalitat.
- S'han fet propostes sobre drets socials i reconeixement del tercer sector que finalment han quedat recollides al nou Estatut de Catalunya.
- S'ha contribuït en l'elaboració de la nova Llei de serveis socials.
- S'ha incidit significativament en el pas del 0,52% al 0,7% de l'IRPF per a fins socials.
- S'han fet arribar propostes de govern als partits polítics en les conteses electorals del 2003 i del 2006.

En la línia de millora del sector...

- S'ha treballat per la incorporació de les clàusules socials en les contractacions públiques.
- S'han impulsat diverses iniciatives per la millora de la qualitat en les organitzacions del tercer sector social català, promovent estudis i la signatura de la Carta de la Qualitat de les ONG socials.
- S'ha promogut la coordinació i la participació en xarxes a l'estat espanyol i a la Unió Europea.

LA CELEBRACIÓ DEL 1r CONGRÉS DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA, ELS PASSATS 23 I 24 DE MARÇ DEL 2007, HA SIGNIFICAT UNA FITA IMPORTANT EN EL RECONeixEMENT INTERN DEL SECTOR, DEL SEU PAPER EN LA SOCIETAT I LA PROJECCIÓ EXTERNA DE LA TAULA.

El congrés

Tres anys després de la seva creació, la Taula va decidir convocar el 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya amb la voluntat de mobilitzar el sector i transmetre a la societat els seus objectius de cohesió social, generació de benestar, i promoció de la democràcia i de la participació social. De la mateixa manera que la constitució de la Taula va representar en el seu moment un avenç important en l'estructuració del sector, el congrés volia esdevenir un nou punt d'inflexió en la seva trajectòria.

EL 1R CONGRÉS DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA REPRESENTA UNA FITA QUE MARCA UN ABANS I UN DESPRÉS EN LA TRAJECTÒRIA DEL SECTOR

Objectius del congrés

1. Reclamar més i millors polítiques socials públiques

- Aconseguir més recursos i configurar un millor marc normatiu, de manera que es posi l'accent, prioritàriament, en les persones i grups més vulnerables de la societat.
- Aconseguir un compromís explícit per a enfortir el paper de les entitats en el desenvolupament de les polítiques socials.
- Fer evident la capacitat del sector com a agent de transformació, de cohesió, de socialització i d'intervenció social.
- Reafirmar la capacitat del sector per reivindicar polítiques que vagin realment en contra de les desigualtats socials.

2. Assolir el reconeixement social

- Millorar la visibilitat del sector a la societat, així com reforçar les aliances amb altres agents socials de dins i fora del sector no lucratiu.
- Ser reconeguts com a agents socials rellevants i, per tant, participar activament en els òrgans de representació que tinguin com a finalitat promoure el diàleg i el consens social, planificar la cobertura de les necessitats socials dels ciutadans i de les ciutadanes, i observar i preveure l'aparició de noves necessitats i, per tant, de noves respostes socials.

3. Mobilitzar i enfortir les entitats del sector

- Donar a conèixer els elements identitaris del propi sector, per tal de reforçar el potencial que suposa l'existència d'un ampli i divers teixit associatiu compromès amb el benestar dels ciutadans, tant en matèria de prestació de serveis com de canalització de participació ciutadana.
- Tenir capacitat per reclamar els recursos adequats per a fer la seva funció i a ocupar el rol que els correspon a la nostra societat.

Tenint en compte la diversitat d'organitzacions que configuren el tercer sector social català, amb l'organització d'aquest esdeveniment, la Taula es va proposar la creació d'un espai comú de debat i d'intercanvi, un lloc de coneixement i projecció, de creació de discurs col·lectiu, i també d'autoafirmació i cohesió interna del sector.

EL CONGRÉS: UN ESPAI COMÚ DE DEBAT I D'INTERCANVI, UN LLOC DE CONEIXEMENT I PROJECCIÓ, DE CREACIÓ DE DISCURS COL·LECTIU, I TAMBÉ D'AUTOAFIRMACIÓ I COHESIÓ INTERNA DEL SECTOR.

La construcció conjunta dels continguts del congrés

Davant el repte d'aconseguir involucrar tot el sector, el congrés es va anar construint des de la base, és a dir, a partir de la iniciativa de les pròpies entitats que, al llarg de dos mesos, van poder presentar propostes de ponències al voltant de tres grans eixos temàtics i anar-ne configurant els continguts.

Al tractar-se de la primera trobada del sector, aquesta es va plantejar com un espai on construir un discurs transversal a la globalitat del sector, independentment dels subsectors d'activitat que existeixen dins el mateix (inserció sociolaboral, atenció a gent gran, educació en el lleure, etc). En aquest sentit, els eixos temàtics proposats van buscar aquest comú denominador entre tots ells.

Eixos temàtics:

- Les polítiques socials i la manera d'incidir-hi des de les entitats.
- El funcionament de les entitats del tercer sector social.
- Les relacions amb els altres agents socials.

LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR VAN CONSTRUIR ELS CONTINGUTS DEL PROGRAMA DEL CONGRÉS A PARTIR DE LES 150 PROPOSTES DE PONÈNCIA PRESENTADES

La resposta de les entitats va ser un èxit: 150 propostes de ponències provinents de més de 120 entitats posaven en evidència l'interès de les organitzacions del tercer sector social per compartir experiències i coneixement durant els dos dies de trobada.

A causa de l'alt nombre de propostes presentades, malauradament, per falta d'espai i temps, no s'hi van poder incloure totes. El comitè científic del congrés va ser el responsable de gestionar i seleccionar les diferents propostes amb l'objectiu de garantir la transversalitat dels continguts en la configuració final del programa. Es van prioritzar aquelles propostes provinents d'entitats del tercer sector social, aquelles que tenien un clar enfocament transversal, és a dir, des d'una visió de sector i, finalment, aquelles experiències o bones pràctiques de les quals se'n poguessin extreure aprenentatges col·lectius.

Emmarcats sempre en els tres eixos temàtics plantejats, els temes que les entitats del tercer sector van voler posar sobre la taula i que finalment van configurar el programa del 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya van ser, entre d'altres:

- La qualitat
- La gestió de les persones
- El voluntariat
- Les relacions laborals
- Marc legal i fiscalitat
- Les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC)
- La incidència política
- La prestació de serveis
- Els processos de canvi
- La societat relacional
- El fet migratori
- La Llei de la dependència
- L'articulació del tercer sector social
- La responsabilitat social de les organitzacions no lucratives

- La transparència
- La comunicació
- El treball en xarxa
- La innovació
- La sostenibilitat econòmica

Tenint en compte la diversitat de temes plantejats, el comitè científic va proposar agrupar-los i configurar itineraris temàtics. L'objectiu d'aquests era facilitar el seguiment dels continguts i generar un fil conductor que permetés oferir una visió global sobre els diferents aspectes tractats. Així doncs, aquelles persones interessades en aprofundir en un determinat àmbit tenien la possibilitat de fer-ho a través dels itineraris recomanats:

ITINERARIS DE CONTINGUTS

- La gestió de les persones
- La societat relacional
- Les polítiques socials
- La responsabilitat social a les ONL
- La qualitat
- El funcionament de les entitats

Més enllà de les aportacions en el marc de les taules paral·leles, es van programar també tres sessions plenàries en les quals es van abordar temes d'interès general com el paper del tercer sector social en la construcció de capital social, la importància de la tasca d'incidència política des de les organitzacions no lucratives i, finalment, els reptes actuals del tercer sector social.

Un espai relacional

Més enllà dels continguts, el 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya va constituir un espai de relació privilegiat i va posar de manifest la importància d'establir ponts de relació tant entre les mateixes entitats que componen la Taula, com entre el sector no lucratiu i els poders públics, el món de l'empresa o l'àmbit universitari.

signes va ser efectuat per la FESCOCA i el de transcripció a pantalla per ACAPPS, ambdues entitats membres de COCARMÍ. El servei de càtering i cafeteria va ser compartit entre quatre entitats: la Fundació Cassià Just, ACIDH, la cooperativa d'iniciativa social Feines de Casa i la Fundació Futur. Pel que fa al servei d'hostesses, aquestes formaven part del projecte de formació i inserció laboral ECOTUR, de

Fundació Secretariat General Gitano. També es va comptar amb un grup de persones voluntàries que van donar suport a aspectes d'organització i logística durant el congrés.

Així doncs, el 1r Congrés del Tercer Sector Social ha complert amb l'objectiu de ser un espai per a la mobilització, reforçant el sentiment de pertinença i cohesió del sector.

EL CONGRÉS EN GRANS NÚMEROS

- ... 613 participants
- ... 150 propostes de ponències
- ... 96 ponències presentades
- ... 24 taules paral·leles

La participació

El congrés va ser concebut, des dels inicis, com un espai de trobada del i pel propi sector. En aquest sentit, la participació va ser un element clau que va estar present de forma transversal en tots i cadascun dels moments del congrés.

En la construcció dels continguts

Involucrar a tot el tercer sector social i aconseguir la màxima participació era doncs un dels principals reptes. La resposta de les entitats va superar qualsevol expectativa i va resultar molt positiva. De les 150 propostes de ponència rebudes, finalment 90 van

poder presentar-se en el marc de les 24 taules paral·leles que van configurar el programa del congrés i, en aquest sentit, la participació de les entitats va constituir l'eix central de la trobada.

Sens dubte, les presentacions de les entitats van donar una important visibilitat al sector i van permetre compartir experiències i aprenentatges útils per a la globalitat del sector.

Durant el congrés: un èxit d'assistència

L'èxit d'aquesta primera trobada del tercer sector social de Catalunya ha estat possible gràcies a la implicació de les entitats que configuren la Taula i a les més de 600 persones que hi van prendre part. Aquesta xifra d'assistents va superar les previsions inicials i, si bé el gruix de participants provenien d'organitzacions del sector, també es va poder comptar amb la presència de persones provinents d'institucions públiques, universitats i món empresarial, entre d'altres.

Logística i organització des de les entitats del sector

Seguint amb aquesta voluntat d'involucrar tot el sector, cal ressaltar que gran part dels serveis necessaris per la realització del congrés van ser contractats a entitats del tercer sector. El servei de traducció de

Els col·laboradors

El 1r Congrés del Tercer Sector Social ha estat possible gràcies a la complicitat, col·laboració i suport de diverses institucions i empreses.

D'una banda, les administracions públiques: el Govern de la Generalitat, i d'una manera particular, els Departaments d'Acció Social i Ciutadania i de Governació i Administracions Públiques han donat suport a la iniciativa des del primer dia. A més, l'administració local, tant a través de la Diputació de Barcelona com l'Ajuntament de L'Hospitalet, ciutat amfitriona del congrés, han col·laborat de manera expressa concretant, així, el compromís de l'àmbit local amb la inclusió social.

També volem destacar el patrocini i la col·laboració en el congrés de la Fundació Un Sol Món de Caixa de Catalunya, la Fundació Jaume Bofill, Correus, i El Grup Godó a través de La Vanguardia. Sense el seu ajut, el congrés tampoc hagués estat possible.

Gràcies per la confiança.

Part II. La construcció del discurs col·lectiu

Sessions plenàries: una visió transversal

El 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya va permetre generar un espai de cohesió interna del propi sector i construir un discurs col·lectiu més enllà dels diferents subsectors d'activitat que el conformen.

De forma complementària a les aportacions que es van fer des de les mateixes entitats, hi va haver tres sessions plenàries en què es van plantejar temes cabdals per a la globalitat del sector i que, des d'una visió transversal, van ajudar a construir aquest discurs identitari.

Aquestes tres sessions van girar entorn de la construcció de capital social per part de les organitzacions no lucratives com un dels seus principals valors d'aportació i de la importància de la tasca d'incidència política per actuar com a agents de transformació social. Finalment, es va oferir una visió panoràmica sobre la situació actual i els principals reptes del tercer sector social a Catalunya.

La construcció del capital social

Les organitzacions del tercer sector social tenen un rol cada vegada més important en la societat com a agents de transformació social.

El valor afegit que aporta el tercer sector a la societat és conegut com a capital social. Aquest capital social propi de societats riques en teixit associatiu pot considerar-se com un factor clau per a l'enfortiment de la democràcia, el creixement institucional i la promoció del desenvolupament amb equitat i inclusió.

Tenint en compte que la creació de capital social constitueix un tret diferencial del tercer sector, el congrés va voler oferir un espai específic de reflexió entorn de la seva construcció des de les organitzacions no lucratives que respongués a algunes preguntes, per exemple: Què és realment el capital social? Com fer tangible aquesta aportació a la societat? Com es construeix el capital social des de les organitzacions del tercer sector social a Catalunya?

Per fer-ho es va comptar amb les aportacions d'**Anabel Cruz**, uruguaia, directora i fundadora del *Instituto de Comunicación y Desarrollo (ICD)* a Uruguai, presidenta de CIVICUS - World Alliance for Citizen Participation, vicepresidenta del *Fondo Alianza para la Transparencia (PTF)* i amb una llarga trajectòria entorn de l'enfortiment de les organitzacions de la societat civil a llatinoamèrica. La va acompanyar Joan Subirats, catedràtic de Ciència Política de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i director de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP).

L'Anabel Cruz va començar el seu discurs amb una aproximació conceptual al tercer sector i capital social, dos conceptes que apareixen a partir de la dècada dels 80.

El concepte de tercer sector sorgeix a partir del reconeixement de l'existència d'una tercera esfera d'acció emmarcada dins dels límits del mercat i l'Estat. En aquest sentit, diversos autors diferen-

cién, per exemple, el tercer sector no lucratiu i el tercer sector de l'economia social.

Sovint conviuen diferents termes per referir-se al tercer sector: entitats no lucratives, organitzacions no governamentals, organitzacions socials, associacions voluntàries o societat civil. Així, doncs, en determinats moments, s'ha identificat el tercer sector amb el terme "societat civil".

La societat civil és un àmbit més ampli, en el qual conviuen les organitzacions privades, familiars o no, i les persones com a agents socials. El concepte de societat civil, a més de la seva complexitat, ha patit un itinerari enrevesat a través dels diferents moments històrics. Es pot definir com "una esfera o un escenari, en els confins de la família, el govern i el mercat, on les persones s'associen voluntàriament per a fomentar i impulsar interessos comuns". Tot diferenciant-se de la majoria d'altres conceptes de societat civil, aquesta definició conté dos aspectes interessants. En primer lloc, representa una ampliació de l'enfocament tradicional que inclou només les organitzacions de la societat civil (OSC) formals i institucionalitzades i té en consideració les coalicions i grups informals. En segon lloc, permet incloure manifestacions de la societat civil que no es centren necessàriament en valors exclusivament positius.

Més enllà dels conceptes i la denominació més o menys precisa que pugui rebre, és potser molt més important reconèixer que dins del tercer sector hi ha un conjunt de voluntats, capacitats i recursos que treballen pel bé comú, pels drets humans, pels desplaçats, per la infància i l'adolescència, pels drets de les dones, per la salut i pels drets de les persones amb capacitats diferents o de la tercera edat. Segons Cruz, la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya és una expressió fefaent d'aquest fet.

Pel que fa al concepte de capital social, les ciències socials han analitzat amb intensitat alguns dels elements que l'integren, els seus diferents usos i les funcions que se li atribueixen.

Existeix una gran varietat d'enfocaments i postures pel que fa al capital social que emfatitzen la capacitat de mobilitzar recursos; la pertinença a xarxes; les fonts que ho originen; les accions, individuals o col·lectives,

PLENÀRIA SOBRE CAPITAL SOCIAL. ANABEL CRUZ I ÀNGEL FONT.

que la infraestructura del capital social possibilita; i finalment, les conseqüències i resultats positius i negatius que pot generar. Des de l'antropologia, l'economia, la història, la sociologia i la psicologia s'han desenvolupat investigacions tant teòriques com empíriques sobre el capital social, cosa que el fa un paradigma interdisciplinari.

EXISTEIX UN AMPLI VENTALL DE DEFINICIONS I MATISOS, TANT DEL CONCEPTE DE CAPITAL SOCIAL COM DE LES SEVES APLICACIONS.

El capital social es refereix a una realitat menys tangible que el capital humà (coneixements) o el capital físic (béns materials), però resulta també decisiu

AUTORS I DEFINICIONS DE CAPITAL SOCIAL

Els fundadors

Pierre Bourdieu	El conjunt de recursos reals o potencials a la disposició dels integrants d'una xarxa durable de relacions més o menys institucionalitzades.
James Coleman	Els recursos socioestructurals que constitueixen un actiu de capital per a l'individu i faciliten certes accions comunes de qui conforma aquesta estructura.
Robert Putnam	Aspectes de les organitzacions socials, com les xarxes, les normes, la confiança, que faciliten l'acció i la cooperació per un benefici mutu.

Les institucions internacionals

Banc Mundial (Woolcock, Dasgupta)	Institucions, relacions, actituds i valors que regeixen la interacció interpersonal i faciliten el desenvolupament econòmic i la democràcia.
BID (Banc Interamericà de Desenvolupament)	Normes i xarxes que faciliten l'acció col·lectiva i contribueixen al benefici comú.
PNUD	Relacions informals de confiança i cooperació (família, veïnat, col·legues); associacionisme formal en organitzacions de diversos tipus, i marc institucional normatiu i de valors d'una societat que fomenta o inhibeix les relacions de confiança i compromís cívic.

Font: Extret de la ponència d'Anabel Cruz (2007) i de: *Panorama social de América Latina 2001-2002*, capítol 4. *Agenda Social. Capital Social. Sus potencialidades y limitaciones para la puesta en marcha de políticas y programas sociales.*

per a l'activitat productiva, la satisfacció de les necessitats personals i el desenvolupament comunitari. Per a alguns autors, és un tipus d'actiu que resideix en els vincles entre les persones i no en les persones mateixes.

Si s'entén que, al mateix temps que el capital social d'una persona pot integrar-se de la seva xarxa de vincles, de la relació amb aquests vincles i de la qualitat dels recursos que circulen en aquesta xarxa, la línia de conceptualització més important en aquest cas és aquella que equipara el capital social amb un atribut col·lectiu d'un grup social, d'una comunitat.

El capital social és llavors un recurs intangible i col·lectiu amb característiques de bé públic, que poden ser positives o negatives.

SI S'ACCEPTA QUE LES ORGANITZACIONS DEL TERCER SECTOR PODEN EFECTIVAMENT CONTRIBUIR A UNA MAJOR DENSITAT DE XARXES DE COOPERACIÓ, A L'ASSOCIATIVITAT FORMAL I INFORMAL, QUE PODEN PROMOURE DRETS I ALTRUISME, QUE PODEN FER CRÉIXER ELS VINCLES DE CONFIANÇA SOCIAL, LLAVORS PODEN, INDUBTABLEMENT, POTENCIAR EL CAPITAL SOCIAL.

Després d'aquesta aproximació conceptual, Anabel Cruz va utilitzar alguns exemples per il·lustrar i entendre la contribució del tercer sector en la creació de capital social.

La creació de xarxes socials

Les xarxes d'organitzacions fan créixer els fluxos de solidaritat, la capacitat de defensa d'interessos i drets i l'obtenció i gestió de la informació, així com també, la seva posada en comú. Les xarxes afegixen valor als grups i a les persones, i els permeten accedir a majors recursos.

LES XARXES AFEGEIXEN VALOR ALS GRUPS I A LES PERSONES, ENFORTINT ELS ESPAIS SOCIALS EXISTENTS.

Les organitzacions del tercer sector treballen en xarxa, i no és exagerat dir que treballen cada vegada més en xarxa i gairebé exclusivament en xarxa. Xarxes sectorials, xarxes intersectorials, locals, nacionals, regionals i internacionals són la característica inherent avui dia de les organitzacions del tercer sector. Les xarxes atorguen densitat als espais socials, enforteixen i profunditzen els espais existents, creen nous dominis i ajuden a generar nous coneixements i accions.

Els valors

Segons molts autors, un element essencial per a l'existència de capital social són els valors morals i les normes socials, no com a meres limitacions arbitràries de la llibertat individual, sinó com a condició prèvia per a qualsevol tipus de cooperació. Per mitjà d'aquestes normes, les persones amplien el seu poder i capacitats, en seguir normes cooperatives que, tot i limitar la seva llibertat d'elecció, els permeten comunicar-se amb els altres i coordinar les seves accions. Però perquè existeixi una comunitat, no només és necessari que les persones del grup interaccionin, sinó que les veritables comunitats estiguin cohesionades pels valors, les normes i les experiències que comparteixen els seus membres.

LES NORMES SOCIALS I ELS VALORS DE COOPERACIÓ GENEREN CAPITAL SOCIAL: HONESTEDAT, RECIPROCIAT, COMPROMÍS, CORRESPONSABILITAT, ETC.

Com més profunds i sòlids siguin aquests valors comuns, més fort serà el sentit de comunitat. Però, al mateix temps, no totes les relacions en xarxa beneficiaran la col·lectivitat, fins i tot el fet de compartir normes pot conduir a la conflictivitat, a la violència, o a la discriminació. Per tant, dins els valors i normes socials, cal destacar que aquelles que permeten generar capital social són les que faciliten la cooperació: per exemple, l'honestedat, la reciprocitat i el compliment dels compromisos. La reciprocitat suposa una ajuda mútua entre persones, que facilitarà el fet que sorgeixi la confiança entre aquestes persones i puguin unir-se per a obtenir objectius comuns; és a dir, formarà capital social.

LA MOBILITZACIÓ DE VOLUNTARIAT ÉS UNA MOSTRA DE LA CAPACITAT DE CONSTRUCCIÓ DE CAPITAL SOCIAL PER PART DE LES ORGANITZACIONS DEL TERCER SECTOR.

Potser l'exemple més paradigmàtic de la reciprocitat i l'ajuda mútua en el sector i per tant, de construcció de capital social, és la participació voluntària que les organitzacions del tercer sector són capaces de mobilitzar. La cooperació entre els ciutadans i ciutadanes i l'existència de normes de coresponsabilitat, que sobreposen l'interès col·lectiu a l'interès particular, són part d'aquest capital social i constitueixen la base per a la creació de l'espai públic.

La construcció de confiança social

Un altre element fonamental del capital social és, sens dubte, la possibilitat de generar sistemes de

confiança. De qui depèn la confiança que poden generar i fomentar les organitzacions del tercer sector? La societat dipositarà confiança en el tercer sector si les seves organitzacions són legítimes, transparents i rendeixen comptes adequadament.

Les organitzacions del tercer sector han de justificar la seva legitimitat com a actors socials i polítics i, per fer-ho, han de rendir comptes als seus grups d'involucrats. Per fer front a aquest repte cal que les entitats no lucratives defineixin amb major claredat la seva missió i valors. Els codis ètics, les acreditacions, certificacions, o altres mecanismes d'avaluació i autoavaluació són diferents eines que les organitzacions del tercer sector poden utilitzar per afrontar la construcció de la confiança social i legitimitat, per tal de poder contribuir més i millor a la generació de capital social.

ELEMENTS DEL TERCER SECTOR QUE PROMOUEN LA CONSTRUCCIÓ DE CAPITAL SOCIAL

- El treball en xarxa
- Els valors de cooperació i reciprocitat
- La capacitat per generar confiança social

Després de la ponència d'Anabel Cruz va seguir la intervenció de **Joan Subirats**. Aquest va reflexionar també sobre els conceptes de tercer sector i capital social, articulant algunes idees sobre la seva definició, la potencialitat del treball en xarxa des de la proximitat del territori, el concepte de

coresponsabilitat i la necessitat de reivindicar el valor afegit que aporta el tercer sector en el marc de les polítiques públiques.

La definició de capital social

De la mateixa manera que Cruz, Subirats va començar la seva reflexió amb el concepte de capital social, insistint, un cop més, en la seva ambigüetat. Sovint, ha estat un concepte criticat perquè no tot el capital social és positiu i pot utilitzar-se amb finalitats diverses. També s'ha criticat els estudiosos d'aquest tema, que consideren el capital social com quelcom que ja està distribuït i que, per exemple, en funció del territori n'hi ha més o menys. En aquest sentit, cal assenyalar que el capital social es pot construir i que, per tant, es pot treballar per generar-lo.

CONCEPTES COM TERCER SECTOR O CAPITAL SOCIAL AJUDEN A ENTENDRE, DES D'UNA PERSPECTIVA DIFERENT, ELS COMPROMISOS SOCIALS I L'ACCIÓ PÚBLICA.

Tot i la seva complexitat, conceptes com tercer sector o capital social resulten molt útils per a definir la realitat social. En aquest sentit, ajuden a definir coses que no són explicables en altres termes i que, a més, són molt suggerents com a formes d'entendre els compromisos socials i l'acció pública d'una manera diferent a la tradicional. Per Subirats, el gran èxit que han tingut aquests conceptes i la forma de

plantejar-los ajuda a afrontar col·lectivament reptes que es plantegen a la societat. Per tant, és útil disposar d'aquests conceptes, però cal anar amb compte i explicar com es volen utilitzar.

Diferents tipus de capital social

Joan Subirats va partir de la reflexió de Robert Putnam al voltant de dos dels principals components del capital social: capital social *bonding* (de l'anglès *bond*, és a dir, vincle) i capital social *bridging* (de l'anglès *bridge*, és a dir pont). El primer concepte es refereix al valor de les xarxes socials entre grups homogenis, i el segon, al valor de les xarxes socials entre grups heterogenis.

Un exemple de capital social *bonding* molt significatiu és la família. Les famílies són un exemple, a nivell micro, de capital social. És una unitat de persones que té un sentit de responsabilitat col·lectiva, en què hi ha elements de reciprocitat, de solidaritat, d'ajuda mútua, de tenir cura dels altres.

CAL REFORÇAR ELS ELEMENTS QUE AJUDEN A CREAR VINCLES I LÒGIQUES DE CAPITAL SOCIAL.

Un dels grans problemes que hi ha actualment és que hi ha una erosió molt important dels elements que ajudaven a construir lligams, vincles, xarxes de capital social. En la família s'han produït canvis importants en poc temps; aquesta no té la mateixa capacitat d'estructuració, i s'han debilitat seus els vincles. Anteriorment, els entorns eren molt més homogenis, i per

tant, també tenien tendència a generar pautes, conductes, formes de fer relativament estables, consensuades, amb elements positius i negatius. Actualment, els entorns laborals són més precaris, els entorns familiars són més desestructurats, els entorns socials també estan més descohesionats, més fragmentats, i hi ha molta més heterogeneïtat. Els elements que històricament ajudaven a crear lògiques de capital social, de vincles, de compromís col·lectiu, s'han afeblit.

A més, però, cal donar suport a les entitats que treballen en sectors específics i que per la seva pròpia lògica busquen articular-se i coordinar-se. La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya és un exemple de capital social *bridging*, d'entitats que des de sectors molt diferents han arribat a la conclusió que han de treballar juntes, amb una sèrie d'objectius comuns.

La coresponsabilitat

Les organitzacions del tercer sector estan complint també una funció de caràcter públic, i aquest és un element clau, ja que posa de manifest la importància de la responsabilitat col·lectiva.

En altres països, hi ha la tradició d'entendre el que és públic com una cosa col·lectiva, però aquí, en canvi, és vist com quelcom extern. Tot i així, des de les entitats del tercer sector s'està reivindicant la idea de compromís públic.

A més, des del punt de vista de les administracions, encara hi ha una certa manca de costum, d'entendre que la situació no és jeràrquica ni de dependència, sinó de coresponsabilitat.

PLENÀRIA SOBRE CAPITAL SOCIAL. JOAN SUBIRATS.

LES XARXES LOCALS I EL TREBALL DE PROXIMITAT EN EL TERRITORI AFAVOREIXEN EL COMPROMÍS COL·LECTIU, LA CORRESPONSABILITAT I LA CREACIÓ DE CAPITAL SOCIAL.

Els elements de xarxa i de corresponsabilitat es donaran amb molta més facilitat en l'àmbit del territori més proper. Totes aquestes lògiques de descentralització haurien de ser recolzades, des del punt de vista del capital social, ja que els espais propers afavoreixen les relacions de proximitat i incrementen el compromís.

Un exemple referent a la responsabilitat col·lectiva d'allò públic és la creació d'entitats de custòdia del territori. A Anglaterra, el 1900, es va crear el National Trust que actualment, amb un milió d'afiliats, sosté el major patrimoni de cases, parcs, jardins i paisatges de Gran Bretanya. Es tracta d'una iniciativa que gestiona temes públics, però des del tercer sector i no des de l'administració pública.

El tercer sector i les polítiques públiques

Per fer front als reptes actuals, les polítiques públiques busquen intervencions de caire integral, amb la col·laboració de diferents professionals, amb la participació de la ciutadania, i des d'una visió social i comunitària.

En aquets context, resulta important reivindicar la idea de la política pública com una combinació de diferents compromisos per part de l'àmbit públic,

social, familiar, mercantil, etc. Així doncs, des del tercer sector cal fer tangible i defensar el valor que s'aporta. Per exemple, a l'hora de fer un contracte públic per gestionar una residència, un equipament cívic o un centre de lleure, s'han de destacar els trets diferencials que proporciona el tercer sector (valors, voluntariat, etc) respecte d'una empresa i quins seran els beneficis per la comunitat.

També cal aprofitar les oportunitats que s'estan produint en l'actualitat. Els plans d'entorn, els projectes d'educació de ciutat o els plans comunitaris plantegen per a les organitzacions no lucratives diverses possibilitats d'actuació en el territori.

ACTUALMENT LES POLÍTIQUES PÚBLIQUES OFEREIXEN IMPORTANTS OPORTUNITATS DE PARTICIPACIÓ PER PART DE LES ORGANITZACIONS DEL TERCER SECTOR.

Més enllà de desenvolupar polítiques per atendre les necessitats socials, també cal veure quines són les causes que generen les situacions d'exclusió i fer-hi front. Molts dels problemes que afecten a la població de Catalunya, i de molts altres llocs del món, tenen a veure amb el sistema econòmic. En aquest sentit, resulta molt important recolzar l'àmbit de l'economia social.

Un altre element clau per a la participació del tercer sector en les polítiques públiques és la promoció de les clàusules socials. Un precedent està en les clàusules ambientals, que ja s'ha acceptat que no van en contra de la llibertat ni de la competència. En aquest sentit, ja hi ha sentències dels tribunals europeus al seu favor, i alguns ajuntaments ja estan introduint clàusules d'aquest tipus als contractes públics. La

incorporació de clàusules socials als processos de contractació pública és, sens dubte, un factor de canvi rellevant.

Així doncs, el tercer sector ha de ser reconegut com un agent social rellevant que ha d'estar present en l'àmbit públic sense perdre de vista el seu caràcter reivindicatiu. En estar més a prop de la realitat social, el tercer sector té una gran capacitat d'anticipació davant de noves necessitats i, en

aquest sentit, pot incidir activament en la definició de millors polítiques d'intervenció i oferir serveis sense perdre el seu valor transformador i de mobilització social.

LA PARTICIPACIÓ DEL TERCER SECTOR EN L'ÀMBIT PÚBLIC NO HA D'IMPLICAR PERDRE DE VISTA EL CARÀCTER REIVINDICATIU I EL SEU VALOR DE TRANSFORMACIÓ I MOBILITZACIÓ SOCIAL.

La tasca d'incidència política de les organitzacions no lucratives

El tercer sector social centra la seva activitat en l'acció social al servei de les persones i, en aquest sentit, s'orienten les actuacions cap a resultats tangibles en forma de serveis, programes o projectes. El creixent grau d'estructuració del tercer sector, així com el reconeixement social de les organitzacions no lucratives com a agents de transformació social ha potenciat, en els darrers anys, el seu grau de participació en l'esfera pública i en els processos de presa de decisions a nivell polític. Alhora, ens trobem en una societat relacional complexa i les entitats del tercer sector tenen la voluntat d'actuar com a actors corresponsables. En aquest context, cap dels actors socials (entitats no lucratives, administració pública o empreses privades) poden afrontar per separat els reptes actuals. En aquest marc, resulta clau desenvolupar la tasca d'incidència política i aconseguir que les organitzacions del tercer sector participin i tinguin la capacitat d'influir en les decisions de les autoritats locals, nacionals o estatals, respecte de la implantació de polítiques socials. Per aprofundir en aquesta vessant de les organitzacions no lucratives, es va poder comptar amb les aportacions de dues persones amb àmplia experiència en el sector no lucratiu, tot i que des d'àmbits molt diferents. Per una banda, en Víctor Bayarri, president de la Fundació Koine-aequalitas, i per l'altra, en Víctor Viñuales, director de Fundación Ecología y Desarrollo, de Saragossa.

L'acció política per uns objectius col·lectius

Víctor Bayarri va començar destacant que, des del tercer sector, l'acció política s'orienta a uns objectius col·lectius centrats en les persones, el seu desenvolupament i la qualitat de vida, des del reconeixement de la diversitat i en base a uns valors molt determinats.

EL TERCER SECTOR SOCIAL JUGA UN PAPER CLAU EN L'ELABORACIÓ DE POLÍTQUES PÚBLIQUES QUE GARANTEIXIN LA IGUALTAT D'OPORTUNITATS I UN EQUILIBRI ESTRATÈGIC ENTRE ELS DIFERENTS SECTORS I XARXES DE SERVEIS A LES PERSONES.

En aquest sentit, en la societat actual, el paper del tercer sector social és clau per a la consecució dels drets de la persona, per a la creació d'una ciutadania plena i activa, per a l'elaboració de polítiques públiques que garanteixin la igualtat entre totes les persones, així com per garantir un equilibri estratègic entre els diferents sectors i xarxes de serveis a les persones. Per aconseguir-ho, és important que tots els agents socials actuïn amb coresponsabilitat i que tant la societat, com els poders públics i el propi tercer sector social compleixin els seus respectius deures. Per tant, cal que la societat exerceixi una ciutadania activa, que els poders públics reconeguin el paper del tercer sector social i que el tercer sector social afronti els reptes que se li plantegen per al seu desenvolupament futur.

EL TERCER SECTOR SOCIAL ÉS UN ELEMENT CLAU PER L'ENFORTIMENT DE LA SOCIETAT CIVIL I L'EXERCICI D'UNA CIUTADANIA PLENA I PARTICIPATIVA.

En aquest marc de coresponsabilitat, el compromís de les institucions públiques ha de concretar-se en polítiques que promoguin l'accessibilitat en tots els àmbits de la societat, que impulsin la solidaritat envers les persones amb necessitats de suport i que siguin promotores del respecte per la diversitat. Han de garantir, en definitiva, que totes les persones puguin fer efectius els seus drets, sense cap tipus de discriminació. El tercer sector social, mitjançant la seva estratègia d'acció política, jugarà un paper clau per a aconseguir que els poders públics adquireixin efectivament aquest compromís.

La construcció d'una ciutadania plena i activa

D'altra banda, el tercer sector social ha estat i és un element clau en l'enfortiment de la societat civil,

Font: presentació Víctor Bayarri

VÍCTOR VIÑUALES, PAU VIDAL I VÍCTOR BAYARRI.

donant poder tant a les persones com a les entitats que les representen, i contribuint a la creació d'una cultura ciutadana i a la pròpia construcció de ciutadania. D'aquesta manera, el seu paper és vital en l'exercici d'una ciutadania plena, que participa d'una manera activa, autònoma i responsable en l'elaboració de les polítiques públiques. Efectivament, el tercer sector social, des de la seva experiència i pràctica diària amb els col·lectius més vulnerables, mitjançant la identificació i detecció de noves necessitats socials no ateses i la proposició activa de polítiques, contribueix a la creació d'una societat millor.

La col·laboració entre sectors

El tercer sector social contribueix també a l'equilibri estratègic entre els diferents sectors i xarxes de serveis a les persones, tant públics com privats.

- Exerceix una transmissió de valors que permet a les persones gaudir d'uns serveis respectuosos amb el seu dret a disposar d'uns serveis de qualitat i adequats a les seves necessitats.
- Pot ésser un dels eixos de canvi de paradigma en la prestació de serveis.
- Ofereix una coherència entre la finalitat social del sector i la forma de prestar serveis.

LES POLÍTQUES DE CONCERTACIÓ AMB LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES SERAN ELEMENTS CLAU PEL FUTUR DE LES ORGANITZACIONS DEL TERCER SECTOR SOCIAL.

EN UN MARC DE RELACIONS DE COL·LABORACIÓ INTERSECTORIALS, EL VALOR AFEGIT QUE APORTEN LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR ES CONCRETA EN:

- Capacitat d'identificar necessitats i problemàtiques socials, i transformar-les en serveis, activitat econòmica i ocupació.
- Capacitat d'innovar i avançar en la implementació de les polítiques de serveis a les persones i a la comunitat.
- L'aportació de valor afegit als serveis: proximitat territorial, experiència, coneixement, capacitat relacional, valor social i anticipació a les problemàtiques socials.
- Agilitat en la gestió de recursos i en la resposta immediata i pròxima a les necessitats socials.
- Capacitat per crear metodologies d'intervenció innovadores i participatives, adaptades a les possibilitats de les persones usuàries i beneficiàries.
- Capacitat per a crear metodologies de gestió basades en la participació i en l'economització i rendibilització dels recursos.
- Voluntat i disponibilitat per a ésser interlocutors.

VÍCTOR BAYARRI.

PLENÀRIA SOBRE INCIDÈNCIA POLÍTICA.

En aquest sentit, la política de concertació amb les administracions públiques serà un dels elements cabdals per al futur de les entitats del tercer sector social. És necessari associar les administracions públiques, les organitzacions del tercer sector, l'economia social, el sector privat i la ciutadania en la creació de xarxes polítiques públiques, a través d'estructures de col·laboració públic - privades.

Aquest gran repte de col·laboració intersectorial haurà d'incorporar la promoció d'un marc jurídic adequat per a facilitar i garantir la tasca de les entitats socials del tercer sector a través d'una llei que ha d'explicitar el reconeixement del valor afegit que aporten les entitats del tercer sector social.

Per la seva banda, els poders públics han de reconèixer el paper del tercer sector com a agent social rellevanti facilitar la seva participació i aportació a la governança.

HA D'ESTABLIR-SE UN MODEL DE CONCERT ECONÒMIC ESTABLE QUE ABASTI TOTES LES POLÍTiques PÚBLiques I QUE POTENCIï AL MÀXIM EL PAPER DEL TERCER SECTOR SOCIAL EN LA PROVISIÓ DE SERVEI, MITJANÇANT MESURES DE CONCERTACIÓ QUE PROTEGEIXIN EL VALOR AFEGIT QUE AQUEST SECTOR APORTA.

En l'actualitat s'han fet importants avenços, gràcies a la creació de la Taula d'Entitats del Tercer Sector, per exemple, en la millora de la representació del tercer sector social. Tanmateix, la prestació de serveis es troba molt desestructurada i l'economia social tot just s'aborda com element clau de futur.

En el context social actual –amb l'aprovació de la Llei 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i protecció de les persones en situació de dependència– si no es planteja una estratègia per a la provisió de serveis, el mercat podria quedar eclipsat per les entitats mercantils.

Per fer front a aquest repte, el tercer sector ha de superar l'atomització actual, mitjançant processos d'establiment d'aliances entre entitats.

El tercer sector social és ja un agent social de canvi, però encara ha de millorar en la planificació, sistematització i gestió del canvi. En aquest sentit, cal:

- Més capacitat de generar visió de futur.
- Sistematització i planificació de l'acció en política social, establint pautes i criteris per a la reivindicació i negociació amb els poders públics (tant l'executiu, com el legislatiu i el judicial).
- Identificació de nous drets dels ciutadans i ciutadanes, garantint la seva promoció i defensa.
- Major impacte de les intervencions, establint estratègies de comunicació, difusió i sensibilització.
- Treball de qualitat, a partir de processos que permetin arribar a una societat més justa en la qual tots els ciutadans i ciutadanes puguin participar-hi en igualtat de condicions, sense cap tipus de discriminació.

Finalment, existeixen algunes accions que haurien d'emprendre les entitats del tercer sector social per a garantir la seva òptima incidència en les polítiques públiques.

ACCIONS PER OPTIMITZAR LA TASCA D'INCIDÈNCIA POLÍTICA DES DE LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR SOCIAL:

- Accions de negociació i aliances amb altres entitats, agents socials, etc., per a la consecució de sistemes de serveis universals, de qualitat i garantia de dret.
- Accions de reivindicació i negociació amb els poders públics per exigir-los que garanteixin el reconeixement dels drets d'igualtat i de participació de la societat en l'elaboració de les polítiques públiques i per a la concertació preferent de serveis amb les entitats del tercer sector social.
- Accions de comunicació, difusió, informació i sensibilització adequadament dirigides als diversos agents i a la societat en general, que implicaran diverses actuacions (campanyes de sensibilització, publicacions, articles en revistes o publicacions periòdiques de les entitats o organitzacions, difusió per Internet...) per a reforçar les altres accions.

Per la seva banda, els ciutadans i ciutadanes han de prendre consciència dels seus drets i lluitar per la seva consecució, vehiculant les seves reivindicacions a través de les entitats del tercer sector social. Han d'exercir d'una manera activa el seu dret de ciutadania i participar en la construcció de les polítiques públiques que afecten el desenvolupament de les persones en la societat. Tenen el deure de denunciar i lluitar contra tot allò que atempti contra la seva igualtat i el dret que les seves necessitats socials siguin ateses.

Víctor Viñuales, des del sector mediambiental però en un esforç d'integrar l'enfocament a la globalitat del sector no lucratiu, va plantejar la necessitat de canvi, el valor que aporta el tercer sector a la societat i, finalment, un decàleg d'elements clau per fomentar i millorar la tasca d'incidència política des de les organitzacions del tercer sector.

TANT DES DEL PUNT DE VISTA MEDIAMBIENTAL COM SOCIAL, LA NECESSITAT DE CANVI I TRANSFORMACIÓ SOCIAL ÉS URGENT.

Per a Viñuales, la situació, tant ambiental com social, necessita de canvis urgents. Per això, cal trobar dreceres per al canvi, maneres d'avançar amb menys esforç, sent més eficients. També és un factor clau la humilitat, el fet de reconèixer que és necessària la col·laboració entre tres agents: les administracions públiques, les empreses i les ONG. Aquesta col·laboració és bàsica per al canvi, ja que ni amb les lleis ni amb la tecnologia ni amb la conscienciació per separat es canvien les coses.

EL FET DE RECONÈIXER LA NECESSITAT DE COL·LABORACIÓ ENTRE ELS DIFERENTS AGENTS SOCIALS ÉS UN PRIMER PAS IMPORTANT CAP AL CANVI.

El camí cap al canvi

En aquest camí cap al canvi, el tercer sector es constitueix com el precursor, el que anticipa els esdeve-

VÍCTOR VIÑUALES I PAU VIDAL.

PLENÀRIA SOBRE INCIDÈNCIA POLÍTICA.

niments i assenyalen les tendències del futur. A més, lligat amb això, constitueix també un ferment per a la transformació social, de manera que, a partir d'una minoria, es comença a treballar per canviar les coses. En això consisteix també la tasca del tercer sector, en ampliar els marges d'allò que és possible, i fer possible allò que és desitjable.

D'altra banda, a l'hora de plantejar el canvi es pot recórrer a la convicció, a la coacció o a la conveniència econòmica. En les entitats del tercer sector predomina un pessimisme antropològic, segons el qual es creu que el que cal és fer coerció. D'altra banda, també s'ha treballat molt la conscienciació, però sovint s'oblida un altre element molt important per a promoure el canvi, la conveniència econòmica, que des del tercer sector no s'ha utilitzat prou.

LA NECESSITAT DE CANVI POT ABORDAR-SE PER CONVICCIÓ, PER COACCIÓ O PER CONVENIÈNCIA ECONÒMICA, O DIT D'ALTRA MANERA, PER AMOR, PER POR O PER DINERS.

Decàleg per la incidència

Viñuales va posar sobre la taula deu punts a tenir en compte a l'hora de fer incidència política:

1. De la conscienciació a l'acció. Tant des del punt de vista ambiental com des del de l'acció social, la necessitat de canvi i de transformació social és urgent. En aquest sentit, cal pensar en noves mane-

res de fer i d'intervenir, amb més qualitat i eficiència. Com a primer pas, és fonamental reconèixer els tres actors clau per al canvi social: les administracions públiques, les empreses i les ONGs, i en segon lloc, reconèixer que amb el pensament, les paraules i la conscienciació no n'hi ha prou. En termes de solidaritat o de sostenibilitat, el discurs està guanyat, però el gran repte d'avui no és tant el discurs, sinó l'acció, la pràctica ("No em parlis de desenvolupament sostenible, digue'm què fas per impulsar el desenvolupament sostenible"). En aquest sentit, la tasca d'incidència política ha d'estar sempre orientada a l'acció, no al discurs.

2. Coresponsabilitat: drets i deures. Les organitzacions no lucratives haurien d'actuar com a agents corresponsables que són i a l'hora d'incidir en l'esfera política haurien de parlar de drets, però també de deures (no és possible que hi hagi una llei de la dependència si la gent no paga els impostos). Cal ser molt pedagògics amb la ciutadania i explicar que, per aconseguir plenitud de drets, cal tenir deures.

LA TASCA D'INCIDÈNCIA POLÍTICA HA D'ESTAR SEMPRE ORIENTADA A L'ACCIÓ, NO AL DISCURS.

3. Col·laboració i integració d'enfocaments. És clau que les persones i organitzacions que treballen per aconseguir un món més just i més sostenible treballin conjuntament, col·laborin i uneixin les seves potencialitats. No és tan sols una qüestió d'incrementar la capacitat d'incidència política, sinó que com que els problemes socials o

ambientals estan molt lligats, cal integrar enfocaments a l'hora d'abordar les problemàtiques i plantejar les solucions. Per exemple, les emergències humanitàries arran de catàstrofes naturals o la mateixa immigració. Tot plegat és una qüestió de responsabilitat col·lectiva.

4. Importància de les accions obliqües. En incidència política, no sempre el camí recte és el més ràpid o efectiu. En aquest sentit, cal pensar en propostes i solucions innovadores.

5. Integrar les accions a la lògica de mercat. Complementàriament a la tasca d'incidència política es pot utilitzar el mercat per a resoldre problemes de sostenibilitat social o ambiental. Molts dels problemes als que ens afrontem els provoca el mercat i, en aquest sentit, on està el problema hi ha la solució.

6. Legitimitat i confiança social. Sense legitimitat no es pot fer incidència política. Però com s'aconsegueix aquesta legitimitat? Aquí rau la importància de construir la confiança social i, sobretot, la capacitat per mantenir-la. Les organitzacions no lucratives, de la mateixa manera que les empreses, són molt vulnerables. Cal cuidar la imatge de les organitzacions i per tant, cal ser molt coherents en els plantejaments i les accions.

SENSE LEGITIMITAT NO ES POT FER INCIDÈNCIA POLÍTICA. CAL SER MOLT COHERENTS EN ELS PLANTEJAMENTS I LES ACCIONS QUE ES DUEN A TERME.

7. Les crisis com a generadores de canvi. El tercer sector hauria d'aprofitar més els moments de crisi política o social per pressionar i incidir. En un context de crisi es generen canvis i, en aquest sentit, és important aprofitar aquests moments per fer sentir la veu del sector no lucratiu i introduir propostes de canvi. Les persones canvien en els moments de crisi i les societats també ho fan.

8. El poder de l'acord social. Per incidir a nivell polític és important construir acords entre diferents actors socials i fer propostes consensuades entre aquests actors.

Davant un acord social els polítics cedeixen en major grau. Això implica un treball previ de consens i d'acord amb postures que poden ser inicialment antagoniques o enfrontades. Hi ha diverses experiències on, davant una determinada situació s'ha establert un acord social entre entitats socials, associacions de veïns i comerciants, per exemple. Aquests casos tenen més força i més capacitat d'incidència que si s'actua sol.

LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR GAUDEIXEN DE CREDIBILITAT I CONFIANÇA SOCIAL. AIXÒ ATORGA UN PODER QUE S'HA D'APRENDRE A APROFITAR.

9. El poder del tercer sector. El tercer sector té un poder enorme. Té un poder quantitatiu, constitueix la vuitena economia del món, però sobretot, té el poder de la credibilitat, de la confiança que genera. Les organitzacions no lucratives apareixen en les enquestes com les institucions que gaudei-

xen de més credibilitat social i, això atorga un poder enorme. Que des del tercer sector s'aprofiti o no, això ja és una altra cosa... Generalment, a Espanya, el tercer sector no s'ho acaba de creure i no en fa l'ús que n'hauria de fer.

PER MANTENIR LA CONFIANÇA SOCIAL ÉS CLAU LA COHERÈNCIA ENTRE EL DISCURS I LA PRÀCTICA.

10. Els riscos del poder. La credibilitat i la confiança social dona poder al tercer sector però, alhora, comporta riscos importants: mantenir aquesta credibilitat implica una bona gestió dels conflictes d'interessos. I això té a veure amb la coherència entre el discurs i la pràctica de les organitzacions no lucratives. No podem exigir als altres allò que nosaltres no fem.

Per il·lustrar el concepte de coherència entre el discurs i la pràctica, Viñuales va explicar la següent història:

Una mare i el seu fill van a veure a Gandhi. Aquest li pregunta a la mare:
 — Què vols?
 — Bé, es que el meu fill menja molts dolços i m'agradaria que vostè li digués que no ho fes. Llavors Gandhi li contesta que torni en tres setmanes. La mare, que vivia en un poble a una distància de tres dies caminant, torna al cap de tres setmanes. En arribar, Gandhi s'acosta al nen i li xiuxiueja una cosa a l'orella, i la mare li diu:
 — Què li ha dit?
 — Doncs li he dit que no mengi dolços, que no és bo per a la salut.
 La mare, per dintre, pensa que per dir-li això no calia haver esperat tres setmanes ni haver-li fet caminar dues vegades el trajecte des de casa seva. Ho va pensar però no ho va dir en veu alta.
 Tot seguit, pregunta:
 — I perquè no li va dir fa tres setmanes?
 I Gandhi li contesta:
 — Perquè fa tres setmanes jo també menjava dolços.

PLENÀRIA SOBRE ELS REPTES DEL TERCER SECTOR. IGNASI CARRERAS, ISABEL MONTRAVETA I NÚRIA VALLS.

Els reptes del tercer sector

Els avenços aconseguits com a tercer sector social durant aquests darrers anys ha permès, sense cap mena de dubte, millorar les condicions de la tasca de les entitats en aspectes tant rellevants com la qualitat, la capacitat d'oferir més i millors serveis, la millora del finançament o la professionalització, entre d'altres. Però cal no oblidar que aquests avenços encara són insuficients en relació als reptes que cal afrontar en el futur.

En aquesta plenària van intervenir Núria Valls, coordinadora de l'Observatori del Tercer Sector i Ignasi Carreras, director de l'Institut d'Innovació Social d'ESADE, dues persones amb llarga trajectòria professional en el sector no lucratiu.

La situació actual del tercer sector social

Núria Valls va començar exposant la situació del tercer sector a partir del Llibre blanc del Tercer Sector civicosocial de Catalunya (2002), impulsat directament per les pròpies entitats del tercer sector social i recolzat per la Generalitat de Catalunya. El Llibre blanc va mostrar un tercer sector social amb una dimensió considerable (més d'1 milió d'usuaris, més de 52.000 treballadors, més de 155.000 voluntaris), i en creixement, i compostat per entitats joves (entre 5 i 15 anys d'història), de dimensions generalment

petites, arrelades al territori, dedicades al treball diari i amb una precarietat econòmica important, però que, al mateix temps, guanyen en complexitat en afrontar les necessitats socials complexes d'una societat en constant evolució. Un tercer sector social que crea capital social i teixit associatiu alhora que presta serveis a la comunitat des d'uns valors assumits i presents en el dia a dia de les entitats. Tot i tractar-se d'un sector atomitzat, el tercer sector social ha fet passos importants per la seva estructuració. Les entitats de segon nivell van guanyant importància i pes, i han creat una entitat paraigües del sector com la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya.

Tot això mostra un sector que actua com un actor social corresponsable amb els altres actors socials (administració pública, món empresarial, món universitari,...) i que es dedica a això en cos i ànima, diàriament.

EL TERCER SECTOR SOCIAL HA FET IMPORTANTS PASSOS PER LA SEVA ESTRUCTURACIÓ. LES ENTITATS DE SEGON NIVELL VAN GUANYANT IMPORTÀNCIA I LA CREACIÓ DE LA TAULA, L'ANY 2003, ÉS UNA MOSTRA MÉS D'AQUESTA VOLUNTAT DE TREBALL CONJUNT.

Ja fa cinc anys del treball de camp del Llibre blanc i, com a sector, seria important poder disposar d'un estudi de continuïtat que permeti tenir les dades d'evolució de forma continuada. És a dir, poder disposar d'un "vídeo" de l'evolució en lloc d'una "foto" d'un moment donat.

Font: presentació de Núria Valls.

Els reptes del tercer sector social

Des del tercer sector social s'han d'afrontar uns reptes que es poden agrupar en tres grans calaixos: D'una banda, els reptes derivats de la mateixa societat complexa i canviant on es troba, on les necessitats socials són diverses i estan en constant evolució: la immigració, l'envelliment, les desigualtats, la sostenibilitat mediambiental, els nous valors de la joventut, els nous models familiars... Les entitats del tercer sector social estan en primera línia i afronten aquests canvis des de les seves activitats diàries.

Un segon grup són els reptes a nivell organitzatiu, aquells que cada organització ha d'afrontar per ser una millor organització, ben gestionada i amb un bon funcionament.

Un tercer bloc són els reptes sectorials, que no es poden afrontar individualment des de cada entitat si no que cal fer-ho amb l'esforç col·lectiu de totes les entitats des de tots els àmbits d'actuació del tercer sector social.

Partint de la identitat com a tercer sector social, el que diferencia les seves actuacions de les dels altres sectors (l'administració pública i l'empresa) és que les activitats que es realitzen des del sector

aporten un valor afegit a la societat. Aquest valor afegit és identitari del sector i té a veure amb la missió, amb els valors amb què es treballa i amb l'objectiu últim de transformació social. La importància de la construcció de capital social per part del tercer sector social és una part important de l'aportació de valor a la societat.

EL VALOR AFEGIT QUE APORTA EL TERCER SECTOR SOCIAL A LA SOCIETAT TÉ A VEURE AMB LA MISSIÓ I ELS VALORS PROPIS DEL SECTOR, AIXÍ COM AMB L'OBJECTIU ÚLTIM DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL.

Però aquest valor afegit que aporta el tercer sector social no sempre està valorat o reconegut per la societat. I aquest és un repte essencial: treballar per consolidar i aconseguir el reconeixement d'aquest valor i del rol que el tercer sector social vol tenir a la societat. El tercer sector social és un actor corresponsable en la construcció de la societat i, per tant, s'ha de treballar per ser reconeguts com a tal. El reconeixement es guanya a partir de les pràctiques en el si de les pròpies organitzacions, integrant la creació de capital social i el treball per la transformació social amb la prestació de serveis que la societat demanda. Es tracta de dos elements que no es poden dissociar perquè seria perdre el sentit de la pròpia activitat que es realitza des del tercer sector social.

EL TERCER SECTOR SOCIAL ÉS UN ACTOR CORRESPONSABLE EN LA CONSTRUCCIÓ DE LA SOCIETAT I, PER TANT, HA DE SER RECONEGUT COM A TAL.

El tercer sector aporta capacitat de gestió i professionalitat, sense oblidar la solidaritat i la integració dels col·lectius amb més dificultats. I també una prestació de serveis que, més enllà de prestar serveis de qualitat, es fa amb valors i garantint la participació ciutadana en les organitzacions com a persones voluntàries o sòcies.

El repte principal que afronta el tercer sector social és, doncs, aconseguir fer tangible aquesta aportació, aquest valor afegit, i que es comuniqui i valori per tal que la societat i els altres actors socials puguin reconèixer el tercer sector com un actor clau que actua amb corresponsabilitat social.

EL TERCER SECTOR SOCIAL HA D'APRENDRE A FER TANGIBLE EL VALOR AFEGIT QUE APORTA A PARTIR DE LA MEDICIÓ DE L'IMPACTE DE LES SEVES ACTIVITATS.

Tot i que el discurs i la realitat s'ha de construir a partir del treball diari de les entitats de base, treballar per aquest reconeixement social no és quel-

NÚRIA VALLS.

com que pugui fer cada entitat individualment, sinó que s'ha de fer des de l'esforç col·lectiu com a tercer sector social. Aquest esforç col·lectiu i de construcció de discurs comú, d'interlocució amb els altres agents socials rellevants, s'ha de fer des de les plataformes, des de les entitats de segon nivell i, especialment, des d'entitats paraigües com ara la Taula del Tercer Sector Social. Per això és un repte essencial de sector i com a sector, del qual es deriven molts altres reptes que també s'han d'afrontar en paral·lel i que contribuiran a fer realitat aquest repte general del reconeixement social del rol del tercer sector social.

TREBALLAR PEL RECONeixEMENT SOCIAL ÉS UN REpte QUE S'HA D'ABORDAR DE FORMA COL·LECTIVA, DES DE LES ESTRUCTURES DE SEGON O TERCER NIVELL.

Treballar conjuntament per millorar

En aquest sentit, en el procés de maduració i d'estructuració com a tercer sector social existeixen altres reptes importants per seguir millorant.

EL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA ES TROBA EN UN MOMENT MOLT POSITIU EN QUE, MÉS ENLLÀ DELS INTERESSOS PARTICULARS, ES TREBALLA PER LA CONSTRUCCIÓ D'UN DISCURS COL·LECTIU.

ALTRES REPTES DE MILLORA DEL TERCER SECTOR SOCIAL

- Les aliances entre entitats: el treball en xarxa.
- Les aliances amb els altres agents socials (l'administració pública i el món empresarial).
- La incorporació del voluntariat tenint en compte els nous models de vida, oci i temps.
- La professionalització del sector: com integrar persones als equips tècnics tot garantint la continuïtat dels valors del sector. La importància de la formació dels equips segons els valors identitaris.
- La precarietat financera del sector; un finançament encara molt a curt termini.
- La millora en la diversificació de fonts de finançament.
- L'ampliació i consolidació de la base social de les entitats.
- La tasca d'incidència política des de les organitzacions del tercer sector social. En aquest sentit, la Taula del Tercer Sector Social a Catalunya ha aconseguit temes importants com ara la incorporació del tercer sector a l'Estatut de Catalunya.
- El valor de la proximitat, el fet d'estar present en l'àmbit local, el treball comunitari, la identitat de cadascuna de les entitats sense perdre l'oportunitat de treballar conjuntament en el discurs col·lectiu del sector.

I el més important i innovador és que aquests reptes s'estan afrontant de forma col·lectiva com a

IGNASI CARRERAS.

PLENÀRIA SOBRE ELS REPTES DEL TERCER SECTOR. NÚRIA VALLS, ISABEL MONRAVETA I IGNASI CARRERAS.

tercer sector social, més enllà dels interessos particulars i dels diferents àmbits d'actuació que integra. En definitiva, ens trobem en un moment positiu en què el sector reflexiona sobre la seva identitat i construeix un discurs comú per fer front als reptes que se li plantegen.

Per la seva banda, **Ignasi Carreras** va aprofundir en els reptes que actualment han d'afrontar les organitzacions no lucratives. Per fer-ho, va partir d'una aproximació al que es podria considerar una entitat amb èxit.

A continuació, Carreras va plantejar tot un seguit de reptes que afecten a diversos àmbits de les organitzacions no lucratives i que són necessaris per assolir aquesta perspectiva d'èxit.

UNA ONG TÉ ÈXIT...

- ...quan aconsegueix resultats d'acord amb la seva missió: té impacte social.
- ...quan aporta valor, de forma duradora, als seus destinataris.
- ...quan és eficient, transparent i rendeix comptes de la seva gestió.
- ...quan gaudeix de credibilitat i té recolzament creixent per part de la societat i les institucions.
- ...quan és considerada pel voluntariat, persones associades, personal remunerat, etc., com una bona organització per treballar-hi i col·laborar-hi.

La medicació de l'impacte social

Sovint resulta difícil mantenir la coherència entre la missió de les organitzacions no lucratives i les activitats que s'hi realitzen. L'impacte social depèn, en gran mesura, de la proximitat entre les activitats i la missió i, en aquest sentit, és útil elaborar una teoria de canvi social que orienti sobre com arribar als resultats que volem a partir dels aspectes missionals.

ACONSEGUIR IMPACTE SOCIAL DEPÈN DE LA COHERÈNCIA ENTRE LA MISSIÓ DE L'ENTITAT I LES ACTIVITATS QUE REALITZA.

Aquesta ha de tenir en compte tres elements: la missió (què volem fer), les demandes (què ens demanen

Font: presentació d'Ignasi Carreras.

que fem) i la capacitat i recursos amb què compta l'organització (què podem fer). A més, per ser transparents cal que es treballi per generar sistemes de medicació de resultats i, per fer-ho, és important unir esforços.

Un bon govern

Les organitzacions són cada vegada més grans, però els òrgans de govern no estan creixent, quan a la seva capacitat de govern, al mateix ritme. Cal una composició adequada de l'òrgan de govern, una visió clara i uns processos eficients. A més, caldrà que les entitats puguin incorporar aspectes com la transparència i la rendició de comptes i, d'aquesta manera, aconseguir també més legitimitat per actuar i incidir a la societat.

EL MARGE DE MILLORA EN EL FUNCIONAMENT DELS ÒRGANS DE GOVERN ÉS ENCARA MOLT AMPLE.

Necessitat de lideratges constructors d'organització

Carreras va diferenciar diversos tipus de lideratge. Per una banda, el que anomena el lideratge visionari, aquell que defineix i desenvolupa la missió, potencia els valors de l'organització, inspira, motiva,

arrossega i impulsa les grans causes. Després es pot trobar el lideratge arquitecte de l'organització, és a dir, el que genera organitzacions duradores, construeix bons equips, alinea i proporciona poder segons la seva missió tot promovent el desenvolupament organitzatiu.

ACONSEGUIR LIDERATGES QUE CONSTRUEIXIN LA ORGANITZACIÓ, MÉS ENLLÀ DE LES PERSONES QUE LA CONFORMEN, EN UN MOMENT DETERMINAT, RESULTA CLAU PER LA CONSOLIDACIÓ DEL TERCER SECTOR.

Un altre tipus de lideratge és el lideratge polític-social, és a dir, aquell que marca referents per al canvi social, que mobilitza la societat, incideix en els que tenen poder i genera aliances per al canvi.

Finalment, es pot trobar el lideratge emprenedor, que es caracteritza per detectar oportunitats i fer-les realitat, lligant missió i autofinançament, innovant i assumint riscos, tolerant i aprenent dels errors.

El problema del lideratge és que moltes entitats s'han basat en un lideratge visionari, que funciona només quan hi ha la persona o l'equip que el duen a terme. En aquest sentit, cal fer el pas cap a un lideratge de persones que construeixin l'organització. Carreras també va indicar com a altres reptes sectorials la importància de comptar amb un equip humà que tingui les competències adequades per aconseguir resultats segons la missió de l'entitat, la millora i desenvolupament dels processos de captació de fons i la qualitat dels serveis que s'ofereixen des de les organitzacions no lucratives.

Part II. La construcció del discurs col·lectiu

Taules paral·leles: aportacions i reflexions de les entitats

Aquest apartat de la publicació pretén oferir una visió transversal dels continguts que es van donar al llarg de les 24 taules paral·leles del congrés en què es van presentar 90 ponències provinents, principalment, d'entitats del tercer sector social català i membres, en la seva gran majoria, de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

En cap cas s'ha volgut fer una reproducció literal de tot el que es va dir sinó que, en la línia d'aconseguir uns continguts que puguin ser d'utilitat per la globalitat del sector, independentment dels subsectors d'activitat, s'ha fet un esforç per extreure les principals reflexions i aportacions sobre cadascun dels temes tractats.

Tanmateix, amb la voluntat de donar una visió transversal, s'han agrupat aquestes reflexions entorn de nou grans temes:

- La gestió i el desenvolupament de persones en el marc de les entitats
- La responsabilitat social de les organitzacions no lucratives
- La gestió de la qualitat
- El funcionament de les entitats no lucratives
- La societat relacional
- Les polítiques socials i les entitats del tercer sector
- El fet migratori: un repte per al tercer sector social
- Algunes reflexions més sobre la construcció del capital social
- La participació en xarxes per a la inclusió social: l'experiència de l'EAPN

La gestió i desenvolupament de persones

La gestió del capital humà és un tema clau per al tercer sector, ja que les persones constitueixen un gran valor per a les organitzacions no lucratives. Per això, les polítiques de gestió i desenvolupament de persones han d'esdevenir una línia estratègica per l'enfortiment del sector.

Eines de gestió i desenvolupament de persones

Quan les organitzacions no lucratives es plantegen afrontar la gestió dels equips de treball, sovint es planteja la possibilitat de recórrer a eines de gestió empresarial. Per millorar la gestió de les organitzacions no lucratives es poden aprofitar i adaptar algunes de les eines de gestió empresarial però sense perdre de vista la pròpia identitat i els valors intrínsecs del tercer sector.

Partint de la premissa que els valors de l'empresa i del tercer sector són diferents, cal superar la percepció antagonista que existeix entre l'empresa i el sector no lucratiu per trobar l'equilibri entre aprofitar, adaptar i innovar les eines de gestió. En definitiva, es tracta d'aplicar aquelles eines empresarials que puguin ser útils per a les organitzacions no lucratives, sense que això impliqui la desaparició dels valors identitaris.

CAL TROBAR L'EQUILIBRI ENTRE APROFITAR, ADAPTAR I INNOVAR LES EINES PROVINENTS DEL MÓN EMPRESARIAL PER GENERAR EINES ESPECÍFIQUES QUE INCORPORIN ELS VALORS PROPIS DEL TERCER SECTOR

Una de les característiques pròpies del tercer sector és que, quan es parla de gestió i desenvolupament de persones, es fa tant amb relació a les persones remunerades com al voluntariat.

El cicle de gestió de persones

Per millorar la gestió de les persones, resulta clau considerar totes les etapes per les quals passa la persona en l'organització i abordar-les segons l'especificitat de cadascuna: la definició del lloc de treball, el procés d'incorporació, el desenvolupa-

TAULA "LA GESTIÓ DEL VOLUNTARIAT": ANNA VILA, MONTSERRAT MARTÍ, SALVADOR MANEU, ANNA VARDERÍ I ANA VILLA.

TAULA "LES PERSONES: EL VALOR DE LES ORGANITZACIONS": XAVIER ORTEU I SONIA FUERTES.

ment professional i personal de la persona a l'organització, el reconeixement i, finalment, la desvinculació. Aquesta forma de gestionar les persones implica un procés de sistematització i planificació d'accions orientades a les diferents etapes des d'una visió global. Si bé aquest és un model aplicable a totes les entitats, és important adaptar el model a la realitat de cada organització. La implementació de la gestió des del cycle de persones a les entitats se sol donar de forma gradual i en funció del grau de maduresa de l'organització. En la gestió del voluntariat, per exemple, al principi les organitzacions estan molt centrades en l'operativa diària i no és fins més tard que es comença a pensar en la seva gestió, tot i que de forma no integrada. Finalment, es passa a gestionar el voluntariat des d'una perspectiva integral, a

partir de la visió del cycle de les persones a les organitzacions. La gestió des del cycle pot aportar una millora de l'eficàcia i l'eficiència, i per tant, una millora en la qualitat de la gestió.

LA FORMACIÓ DEL PERSONAL REMUNERAT:

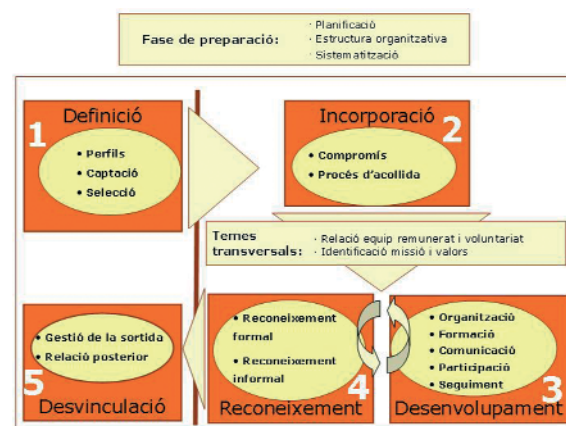
- En el 65,4% dels casos, l'entitat demana que la persona remunerada es formi.
- El 61,1% de les persones remunerades coneixen els seus drets en relació a la formació.
- El 59,8% de les entitats diuen que tenen un pla de formació.
- El 58,3% de les persones treballadores coneixen els continguts del pla de formació.

Font: Anàlisi i foment de la formació contínua en els nous jaciments d'ocupació del sector social, Fundació Pere Tarrés.

La formació de les persones

La formació de les persones de les organitzacions no lucratives es constitueix com un element clau per la millora del sector. Les entitats han de fer front a nous reptes (com les qüestions tecnològiques, la millora en la qualitat, la presència social, etc.) que requereixen la formació de les persones a les organitzacions.

Tot i que l'administració ofereix ajudes encaminades a la formació dels treballadors, des de les entitats del tercer sector es reclama que el model sub-

Font: El cycle de gestió de persones, Observatori del Tercer Sector.

vençonat de plans de formació s'adapti a les especificitats de les entitats no lucratives. Per exemple, es podria fer formació conjunta per persones remunerades i voluntàries, cobrir zones de menys població i arribar als subsectors d'activitat de menor dimensió o, pel que fa a aspectes més operatius, atorgar les subvencions per a formació amb prou temps d'antelació per poder planificar adequadament els cursos.

ELS PLANS DE FORMACIÓ DE LES PERSONES A LES ORGANITZACIONS HAN D'ADAPTAR-SE A LES ESPECIFICITATS DEL SECTOR NO LUCRATIU.

Més enllà de proporcionar eines a través de cursos específics, la formació ha d'implicar també la creació d'espais dirigits a assessorar, compartir i acompanyar les persones que conformen les organitzacions, partint de les seves característiques i necessitats.

La professionalització del sector no lucratiu

El sector no lucratiu, tradicionalment basat en el voluntariat, ha anat evolucionant per donar resposta a les noves necessitats socials i per fer front als reptes que se li plantegen. Un dels canvis que s'estan produint en el tercer sector és la seva creixent professionalització i, per tant, la incorporació de personal contractat en el si de les organitzacions. Si bé aquesta evolució ha donat resposta a la creixent exigència social vers el sector no lucratiu i ha millo-

rat l'eficàcia i eficiència del treball de les entitats, també és cert que s'ha incrementat la complexitat de la gestió de les persones.

LA INCORPORACIÓ DE PROFESSIONALS REMUNERATS EN EL SECTOR NO LUCRATIU NO HA DES SUPOSAR UNA PÈRDUA DEL ROL DEL VOLUNTARIAT. LA CLAU ESTÀ EN TROBAR L'EQUILIBRI I LA COMPLEMENTARIETAT.

Aquest procés, però, no ha de suposar la pèrdua del rol del voluntariat com a element essencial de les organitzacions. La clau és, doncs, trobar l'equilibri i la complementarietat entre personal remunerat i voluntariat. En aquest context, resulta necessari definir nous models de relació i de vinculació entre les persones, i de les persones amb les organitzacions.

EL CANVI DE L'EMPRESA AL TERCER SECTOR COM A OPCIÓ PROFESSIONAL I PERSONAL ÉS CADA VEGADA MÉS FREQUENT.

Si bé en molts casos aquests professionals remunerats provenen del mateix voluntariat, o d'àmbits afins al tercer sector, actualment, les organitzacions no lucratives han de fer front a un nou repte que és la incorporació de persones provinents del món empresarial. El canvi de l'empresa al tercer sector com a opció professional i personal és cada vegada més freqüent. Aquest nou panorama planteja noves oportunitats i reptes que tenen a veure amb la necessària transmissió dels valors propis del tercer sector.

TAULA "BONES PRÀCTIQUES DE VOLUNTARIAT": ENRIC CANET, AINA VERA, ÀNGELS GUITERAS, ANNA RAMIO I RAMON JANÉ.

TAULA "LES RELACIONS LABORALS EN EL TERCER SECTOR": RAMÓN RIBAS, XAVIER PUIG, XAVIER PUIG, GONZALO RODRÍGUEZ I PACO ESTELLÉS.

Les noves formes de voluntariat

De la mateixa manera que ho han fet les organitzacions, el voluntariat també ha anat evolucionant al llarg del temps. El voluntariat actual té una gran diversitat d'edat, de formació, d'origen, de motivacions i d'expectatives. A més, avui dia va guanyant força el voluntariat que es presenta més com una acció puntual que com una implicació a llarg termini. Davant d'aquests canvis, és important fer un esforç des de les entitats per fomentar la implicació del voluntariat en la missió i projecte de les organitzacions del tercer sector. Per això, el voluntariat hauria de formar part dels equips, amb una implicació real en el projecte global i en els processos de presa de decisions. Caldria personalitzar més el tracte, millorar-ne la gestió, renovar els mecanismes de participació, innovar, experimentar i compartir bones pràctiques.

ÉS IMPORTANT IMPLICAR EL VOLUNTARIAT EN LA MISSIÓ I EL PROJECTE GLOBAL DE LES ORGANITZACIONS NO LUCRATIVES.

També han aparegut noves formes de col·laboració voluntària. Es pot trobar el voluntariat virtual, que a través d'Internet desenvolupa una determinada tasca de suport, o el voluntariat corporatiu, que consisteix en la col·laboració voluntària de treballadors i treballadores d'una determinada empresa en el marc d'entitats no lucratives. En aquesta tipologia de voluntariat,

les hores de col·laboració de la persona treballadora es consideren com una inversió social de l'empresa i esdevé una manera de desenvolupar la seva responsabilitat social corporativa.

CAL REPENSAR ELS MECANISMES DE PARTICIPACIÓ I IMPLICACIÓ DEL VOLUNTARIAT.

El voluntariat corporatiu implica beneficis per a l'empresa (contribueix a generar relacions horitzontals i un clima positiu), beneficis per a l'entitat (s'estableixen aliances amb l'empresa i noves vies per a la captació de voluntariat) i per a la societat (implica a les persones que treballen en una empresa en tasques en favor de la comunitat). Per dur a terme aquest tipus de voluntariat, és imprescindible la implicació de l'empresa, especialment del seu equip directiu, i dels treballadors i treballadores, així com una programació dels objectius.

EL VOLUNTARIAT VIRTUAL I EL VOLUNTARIAT CORPORATIU POSEN DE MANIFEST NOVES FORMES DE COL·LABORACIÓ EN EL MARC D'ORGANITZACIONS DEL TERCER SECTOR.

El tercer sector no és aliè als canvis que es produeixen al seu entorn. Així, cal adaptar les eines de gestió i desenvolupament de persones a les noves realitats emergents. Els nous reptes requereixen, en definitiva, noves respostes.

La necessitat d'estructurar les relacions laborals

El procés de professionalització de moltes entitats està comportant la necessitat d'estructurar les relacions laborals pròpies del tercer sector en convenis col·lectius. Això suposaria una ordenació, una millora del reconeixement social, un impuls de la qualitat en les condicions laborals i en els serveis, així com una vigilància legislativa.

En aquesta línia, el desenvolupament normatiu ha de facilitar l'accés a convenis col·lectius que s'ajustin a la realitat i especificitats de les organitzacions no lucratives, i que suposin millores en les condicions de treball, millores en la formació contínua per assegurar la qualitat en el treball, millores en la gestió i en l'atenció als usuaris, etc.

Més enllà de la millora en les condicions de treball, unir esforços per trobar un marc laboral propi produirà un enfortiment i una millor estructuració del tercer sector, que esdevindrà un interlocutor social fort davant les administracions. Per això, resulta imprescindible implicar el conjunt del sector.

En aquest context, el repte és aconseguir trobar un marc de relacions laborals comú que sigui suficient-

ment ampli com per incloure la realitat de les diferents organitzacions, integrant diferents subsectors d'activitat i capacitats econòmiques.

Un exemple d'aquestes particularitats que existeixen dins el mateix tercer sector és la realitat de les empreses d'inserció i les relacions laborals que s'hi produeixen. Les empreses d'inserció són promogudes per entitats no lucratives amb l'objectiu d'afavorir les persones que es troben en situació o risc d'exclusió social i laboral mitjançant un projecte empresarial que els permeti millorar els seus hàbits i competències professionals. Així doncs, la plantilla d'una empresa d'inserció es compon per personal d'inserció (persones amb especials dificultats per accedir a un lloc de treball) i personal d'estructura. Aquesta dualitat de personal, unida a la doble funció social i econòmica d'aquest tipus d'organitzacions, genera una sèrie de friccions que requereixen un tractament especial i que configuren unes relacions laborals diferents a les que poden trobar-se en altres tipus d'estructures.

EL DESENVOLUPAMENT NORMATIU HA DE FACILITAR L'ACCÉS A COVENIS COL·LECTIUS QUE S'AJUSTIN A LES ESPECIFICITATS DEL SECTOR NO LUCRATIU I QUE SUPOSIN MILLORES EN LES CONDICIONS DE TREBALL.

La responsabilitat social de les organitzacions no lucratives

La responsabilitat social de les organitzacions no lucratives és un terme que està guanyant força progressivament. Durant el congrés es va poder reflexionar sobre el seu estat actual, la seva evolució i el procés d'implantació.

La importància de la responsabilitat social

En l'àmbit de les entitats del tercer sector, el concepte de responsabilitat social adquireix una gran rellevància, ja que està relacionat amb la coherència dels propis valors sectorials. Es tracta d'un concepte (i d'una pràctica), que implica reflexionar sobre la relació de les organitzacions amb les persones involucrades en les activitats realitzades, amb la missió o amb la transparència i els processos de rendició de comptes, entre d'altres. Així doncs, és un tema clau per la construcció de legitimitat, credibilitat i confiança social.

LA RESPONSABILITAT SOCIAL DE LES ORGANITZACIONS NO LUCRATIVES ESTÀ RELACIONADA AMB LA COHERÈNCIA DELS VALORS IDENTITARIS.

Tot i el creixement de les entitats i la seva progressiva professionalització, és important mantenir els valors inicials, allò reflectit en la missió de l'entitat i que és el que determina les pràctiques desenvolupades. En aquest sentit, la responsabilitat social de les organitzacions passa sobretot pel valor que aporten a la societat. Així doncs, més enllà de fer bé la seva tasca, és important que ho facin aportant un valor afegit.

ÉS IMPORTANT REFLEXIONAR SOBRE LES RESPONSABILITATS ÈTIQUES DE LA PRÀCTICA ORGANITZATIVA I ESTABLIR MECANISMES D'AUTOREGULACIÓ.

La responsabilitat social s'ha començat a plantejar a partir del creixement del tercer sector i de la cada vegada més freqüent prestació de serveis: cal pensar en l'atenció directe, però també en la gestió de l'entitat, en eines que supervisin aquesta pràctica. Per això és important destinar temps a reflexionar sobre

les responsabilitats ètiques de la pràctica organitzativa i establir mecanismes d'autoregulació amb la complicitat del conjunt de membres de l'entitat. Per implicar a les persones de l'entitat, és bàsica la informació i la formació sobre la temàtica. A més, cal tenir en compte que és quelcom progressiu i que cal invertir-hi temps i recursos.

LA RESPONSABILITAT SOCIAL NO HA DE SER NOMÉS EXIGIBLE AL SECTOR MERCANTIL, SINÓ A TOT TIPUS D'ORGANITZACIONS.

Actualment s'està avançant força en la creació de models de gestió i avaluació d'aquesta responsabilitat social. Un exemple n'és el model basat en el triple balanç: econòmic, social i mediambiental. Es tracta d'una manera d'avaluar els resultats de l'entitat de forma objectiva, establint uns indicadors per a cada àrea. Tot i això, cal considerar que requereix un esforç d'implementació, i que alguns grups d'interès es mostren interessats només pels aspectes econòmics.

Font: presentació de Responsabilitat Global

La responsabilitat social afecta a múltiples sectors: les empreses, l'administració pública, les organitzacions no lucratives, les universitats, etc. En els darrers temps hi ha hagut una forta exigència per tal que el sector mercantil incorporés sistemes de gestió de la seva responsabilitat social, però la responsabilitat social no ha de ser només exigible a aquest sector, sinó a tot tipus d'organitzacions. El sector empresarial és un dels que més impacte generen a la societat, però també ho fan administració pública i les entitats. En aquest sentit, cal plantejar-se com gestionar millor els impactes que generen.

LA LEGITIMITAT ÉS CADA VEGADA MÉS UNA EXIGÈNCIA DE L'ENTORN, ESPECIALMENT EN LES ENTITATS NO LUCRATIVES.

L'organització és responsable davant de diferents col·lectius, com el personal remunerat, el volunta-

TAULA "LA RESPONSABILITAT SOCIAL A LES ORGANITZACIONS NO LUCRATIVES": MONTSE GINÉS, LAURA PERACAULA, JORDI FOIX I JOSEP MARIA CANYELLES.

riat, els finançadors i els dirigents de l'entitat. En aquest sentit, és útil que l'entitat defineixi els seus involucrats. Per guanyar-se la credibilitat de la societat ja no és suficient el fet de tenir una missió noble. La legitimitat és cada vegada més una exigència de l'entorn, especialment en les entitats no lucratives.

La comunicació, la transparència i la rendició de comptes

La transparència es planteja cada vegada més com un element clau en la construcció de la legitimitat de les organitzacions no lucratives. No només és important treballar bé, sinó que, a més, cal ser capaços de comunicar-ho i explicar-ho a la societat. El creixent reconeixement del tercer sector com a agent socialment rellevant ha comportat un increment de l'exigència social cap al sector tant per part dels finançadors públics i privats, com per part dels mitjans de comunicació i de la ciutadania en general.

LA TRANSPARÈNCIA I LA RENDICIÓ DE COMPTES SÓN TEMES INHERENTS A LA PRÒPIA RAÓ DE SER DE LES ENTITATS NO LUCRATIVES. ÉS UNA QÜESTIÓ DE COHERÈNCIA AMB LA MISSIÓ I ELS VALORS DEL TERCER SECTOR.

Més enllà de l'exigència social, la transparència i la rendició de comptes han d'esdevenir una estratè-

gia organitzativa. Es tracta de temes inherents a la pròpia raó de ser de les entitats no lucratives i que responen a la coherència missional i de valors de les organitzacions.

LA RENDICIÓ DE COMPTES VA MÉS ENLLÀ DELS ASPECTES ECONÒMICS I AFECTA TOTS ELS ÀMBITS DE FUNCIONAMENT DE LES ORGANITZACIONS.

És important utilitzar mecanismes de rendició de comptes com la comunicació per arribar a ser més transparents.

La rendició de comptes va més enllà dels aspectes econòmics i afecta la globalitat de l'organització. En aquest sentit, la comunicació ha d'estar relacionada amb tots els àmbits de funcionament de les organitzacions i proporcionar informació sobre les fonts de finançament, l'impacte social de les intervencions, l'equip de persones, la manera de treballar o l'estratègia organitzacional, entre molts d'altres. És important que la comunicació s'orienti tant a les persones internes de l'organització (personal remunerat, voluntariat, òrgans de govern, etc.) com a les externes (administracions públiques, finançadors privats, món acadèmic, mitjans de comunicació o societat en general).

La comunicació pot donar-se a diferents nivells: el nivell informatiu, que és el primer pas a fer i és el punt on es troben la majoria d'entitats; el nivell dialògic, consistent a crear espais de trobada per relacionar-se i compartir; i el nivell participatiu-relacional, en què es compta amb la participació i el compromís dels ciutadans.

TAULA "LA COMUNICACIÓ, LA TRANSPARÈNCIA I LA RENDICIÓ DE COMPTES": ÒSCAR VELASCO, VÍCTOR DEL ÀRBOL, EULÀLIA MAS, JOSÉ MARÍA HERRANZ I ALICIA ARTIAGA.

La qualitat

Progressivament, les entitats no lucratives han anat adquirint consciència sobre la importància de la qualitat en la gestió de les activitats que desenvolupen. Avui ja és comunament acceptat que les organitzacions haurien de ser reconegudes no només per l'objecte de la seva acció i per contribuir a una millora de la societat, sinó també per la seva bona gestió interna.

EL TERCER SECTOR SOCIAL HA DE SER RECONEGUT NO NOMÉS PER L'OBJECTE DE LA SEVA ACCIÓ I PER CONTRIBUÏR A UNA MILLORA DE LA SOCIETAT, SINÓ TAMBÉ PER GESTIONAR LES SEVES ORGANITZACIONS AMB QUALITAT.

Els beneficis de la qualitat

La gestió de la qualitat és una eina clau per a la millora del funcionament de les entitats del tercer sector. Si bé la seva implementació requereix d'esforços i recursos importants, els beneficis que comporta per la organització són molt positius. Gestionar amb qualitat implica sistematitzar processos i, en aquest sentit, l'organització millora en eficàcia i eficiència. Tot i que la qualitat és un repte per moltes entitats del tercer sector social, també és percebuda com una tendència de futur que caldrà incorporar de forma generalitzada i gradual en el sector.

SI BÉ LA GESTIÓ DE LA QUALITAT IMPLICA ESFORÇOS I RECURSOS, ELS BENEFICIS QUE COMPORTA PER L'ORGANITZACIÓ SÓN MOLT POSITIVS.

La gestió de la qualitat representa un procés d'aprenentatge i millora contínua per l'organització i, a la vegada, també permet establir mecanismes d'avaluació dels objectius marcats. En un moment on la competència entre el tercer sector i el sector mercantil és creixent pel que fa a la gestió de serveis públics, resulta clau que les entitats no lucratives es dotin de mecanismes que validin aquest bon funcionament.

LA GESTIÓ DE LA QUALITAT REPRESENTA UN PROCÉS D'APRENENTATGE I MILLORA CONTÍNUA PER A LES ORGANITZACIONS.

Una de les dificultats que es perceben en relació a aquest tema és que les entitats del tercer sector social tendeixen a treballar amb un finançament

finalista, és a dir, destinat a l'atenció de les persones més desfavorides i, en aquest sentit, el marge per invertir en enfortiment de l'estructura és molt petit. Així doncs, des del tercer sector social es reclama que s'impulsin línies de finançament dirigides a la millora de la qualitat.

La importància de la sistematització de processos

Gestionar amb qualitat tindrà un impacte, no només en el funcionament de l'entitat, sinó també en els serveis que s'ofereixen als col·lectius atesos i, per tant, en la qualitat de vida d'aquests. En aquest sentit, una major sistematització de processos permetrà incrementar la qualitat dels serveis que realitzen les entitats. A més, per les persones que s'incorporen a una organització, el fet de comptar amb processos ben definits i per escrit, els permet introduir-se i entendre amb més facilitat el lloc de treball i la dinàmica organitzativa.

LA SISTEMATITZACIÓ DE PROCESSOS PERMET INCREMENTAR LA QUALITAT DELS SERVEIS I, PER TANT, LA QUALITAT DE VIDA DELS COL·LECTIUS PELS QUALS TREBALLEN LES ENTITATS.

El fet d'establir processos de qualitat implica tenir suficient autoconfiança i, alhora, autocrítica per a poder modificar, reforçar o renovar les estructures i els patrons de funcionament ja existents. La gestió amb criteris de qualitat suposa una oportunitat de revisar, millorar el servei i adaptar-lo a un present i un futur canviant.

Incorporació de la qualitat en la cultura organitzativa

Quan les entitats es plantegen implementar sistemes de gestió de qualitat, resulta clau involucrar a tot l'equip de l'entitat, de manera que no siguin només els responsables o directius de l'organització els que ho apliquin.

LA FORMACIÓ ÉS UN ELEMENT CLAU PER FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ DE TOT L'EQUIP DE TREBALL EN LA IMPLEMENTACIÓ DE LA QUALITAT.

Per això és rellevant difondre la importància de la millora contínua entre les mateixes persones que pos-

La comunicació i la transparència són elements clau per la construcció de la confiança social. Tanmateix, la comunicació compleix una funció social perquè permet sensibilitzar sobre un determinat tema i donar veu a col·lectius que normalment no en tenen.

LA COMUNICACIÓ COMPLEIX TAMBÉ UNA IMPORTANT FUNCIÓ DE SENSIBILITZACIÓ I PERMET DONAR VEU ALS COL·LECTIUS PELS QUALS TREBALLEN LES ENTITATS.

Per aconseguir transmetre totes aquestes idees, es poden utilitzar diversos mitjans de comunicació. Per a les petites i mitjanes entitats, les Tecnologies de la Informació i les Comunicacions (TIC) representen una gran oportunitat. A través d'aquestes, poden generar els seus propis espais de comunicació, de manera que no han de dependre d'altres mitjans de difícil accés. S'ha de tenir present,

però, que per a gestionar eines comunicatives a través de les TIC és important la regularitat i la constància.

Actualment, la transparència i la rendició de comptes estan adquirint una creixent rellevància i es plantegen com un dels principals reptes que ha d'afrontar el tercer sector.

LES ENTITATS DE SEGON I TERCER NIVELL PODEN JUGAR UN PAPER FONAMENTAL EN L'IMPULS DE LA TRANSPARÈNCIA I LA RENDICIÓ DE COMPTES.

En aquest sentit, s'estan realitzant importants esforços per crear eines específiques de rendició de comptes, així com per generar mecanismes d'autocontrol. En aquest procés, les entitats de segon i tercer nivell poden jugar un paper fonamental en l'impuls d'aquestes eines i el control del seu compliment.

TAULA "EL REPTA DE LA QUALITAT": MONTSERRAT TOHÀ, ANNA SESE, CLARA PUIGVENTÓS, PACO LÓPEZ I JOSÉ CARLOS EIRIZ.

TAULA "LA GESTIÓ DE LA QUALITAT A LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR SOCIAL": EFREN CARBONELL I JAUME GARAU.

teriorment l'aplicaran en el seu treball diari. La formació, doncs, representa un aspecte molt important per fomentar la participació de tot l'equip en la implementació de la qualitat. Involucrar de forma transversal a tot l'equip de treball facilitarà la incorporació de la qualitat dins la mateixa cultura organitzativa.

El treball en xarxa per a desenvolupar la qualitat

El suport de les organitzacions de segon nivell a l'hora d'implementar processos de qualitat és de gran ajuda. Això és evident, sobretot, en les organitzacions més petites, que sovint no disposen de prous recursos (ni econòmics, ni humans, ni de temps) per a desenvolupar accions específiques destinades a la millora de la qualitat.

ÉS IMPORTANT TREBALLAR PER LA MILLORA DE LA GESTIÓ DE LES ENTITATS A PARTIR DEL TREBALL EN XARXA, APROFITANT LES SINÈRGIES QUE ES PRODUÏXEN QUAN S'ESTABLEIXEN MECANISMES D'INTERRELACIÓ.

Treballar conjuntament la gestió de la qualitat aporta nombrosos beneficis. Es poden compartir experiències, extreure'n bones pràctiques i replicar-les, aprendre dels encerts i dels errors o replicar processos ja existents, entre molts d'altres. El resultat és que sumant col·laboracions es multipliquen les possibilitats.

És molt important treballar per la millora de la gestió de les entitats a partir del treball conjunt i en xarxa, aprofitant les sinèrgies que es produeixen quan s'estableixen mecanismes d'interrelació.

Per a establir col·laboracions és important la confiança i el fet de compartir objectius. A partir d'aquí, degut a les moltes activitats i tasques comunes, es plantegen moltes possibilitats de col·laboració. Per exemple, es poden crear procediments comuns per a diverses organitzacions que treballen en un mateix subsector d'activitat i que, per tant, comparteixen metodologies i processos de treball.

Les certificacions

Hi ha diverses normes i models de gestió de la qualitat que s'estan implantant a les organitzacions no lucratives. En la majoria de casos es tracta d'instruments procedents del món empresarial, com per exemple la ISO o l'EFQM. En aplicar-se en el marc del sector no lucratiu, aquestes presenten certes limitacions i per això, des del propi sector, s'està treballant per la creació de sistemes més adaptats a la realitat de les entitats no lucratives que contemplin processos tant específics del sector com els vinculats amb el voluntariat. Un exemple d'aquests esforços és la norma ONGamb-Qualitat que, amb l'objectiu d'integrar diversos aspectes del funcionament de les organitzacions (qualitat, medi ambient, riscos laborals, seguretat de la informació, etc.) serveixi per créixer i que cohesionar el sector.

LA CERTIFICACIÓ NO HA DE REPRESENTAR EL FINAL SINÓ EL PRINCIPI D'UN CAMÍ PER INTEGRAR LA QUALITAT EN LA GESTIÓ I L'ATENCIÓ A LES PERSONES.

Entre les entitats del tercer sector social s'està d'acord en el fet que la finalitat d'implantar processos de qualitat no és obtenir una certificació, sinó tre-

ballar amb qualitat. La certificació no ha de representar el final, sinó el principi d'un camí per integrar la qualitat en la gestió i en l'atenció a les persones. No obstant, disposar d'una certificació que demostrï o validi que s'està treballant sota uns determinats criteris de qualitat permet ser competitiu davant les empreses i donar resposta a les exigències de les administracions públiques.

El funcionament de les entitats

Tot i que la gestió de les persones, la responsabilitat social i la gestió de la qualitat afecten a temes de funcionament de les organitzacions no lucratives, a continuació es presenten algunes de les reflexions i aportacions que es van donar entorn d'altres aspectes de funcionament com el paper de les Tecnologies de la Informació i les Comunicacions (TIC) en el marc de les entitats no lucratives, la gestió dels processos de canvi, la importància del treball en xarxa, la sostenibilitat econòmica de les organitzacions i el marc legal de les entitats.

Les Tecnologies de la Informació i les Comunicacions (TIC) al tercer sector social

El paper de les TIC és cada cop més rellevant en tots els àmbits socials i professionals. En aquest sentit és important reflexionar sobre els reptes que planteja l'ús de les TIC a les entitats del tercer sector social.

LA INCORPORACIÓ DE LES TIC EN EL MARC DE LES ORGANITZACIONS NO LUCRATIVES HA IMPLICAT EL FET DE REPENSAR-NE EL FUNCIONAMENT I LA FORMA DE RELACIONAR-SE.

En els darrers anys, la incorporació de les TIC en el marc de les organitzacions no lucratives ha implicat la necessitat de repensar el funcionament i la forma de relacionar-se, ja sigui en el si de la mateixa organització, com a nivell extern.

Tot i que es pot dir que actualment les TIC ja formen part del funcionament i de la pràctica quotidiana de les entitats, també és cert que es planteja la necessitat d'incorporar millores en els seus usos. En aquest sentit, és important avançar en alguns aspectes com la formació en TIC de les persones que formen part de l'organització, la infraestructura informàtica (ordinadors, cablejat, servidors, etc.), el programari de treball (necessitat de programari específic per al tercer sector) i la presència de les entitats a Internet.

TOT I QUE ACTUALMENT LES TIC ESTAN PRESENTS EN LA MAJORIA D'ENTITATS, NO SEMPRE SE'N TREU EL MÀXIM PROFIT.

En aquesta línia, tot i que la majoria d'entitats no lucratives ja disposen d'una pàgina web, aquestes tendeixen a ser molt estàtiques i poc actualitzades. Aquest és un cas força comú al tercer sector social i que exemplifica el fet que, tot i fer-ne ús, de les TIC no sempre se'n treu el màxim profit.

També és cert que s'observen diferències d'utilització d'aquestes eines segons les entitats. Si bé en alguns casos la informatització de processos s'han implementat en l'organització, en altres, les TIC encara no formen part de la quotidianitat de l'activitat de l'entitat. Per tant és important que aquestes últimes puguin avançar en aquest sentit.

INVERTIR EN FORMACIÓ ENTORN LES TIC AJUDA A INCREMENTAR L'EFICIÈNCIA DE L'ORGANITZACIÓ I LA QUALITAT DEL TREBALL QUE S'HI REALITZA.

Per tot això, és bàsica la formació de les persones que formen part de l'organització en aquesta matèria, així com que la cultura organitzativa ho contempli com un aspecte bàsic. La inversió en esforços i recursos per incorporar les TIC com un hàbit a l'organització ajuda a augmentar l'eficiència i la qualitat del treball. Amb la formació es millora la gestió i això implica que les entitats es poden dedicar millor a la seva activitat del dia a dia.

DIAGNÒSTIC SOBRE EL PERSONAL DE LES ENTITATS I LES TIC

- La formació de les persones en TIC és necessària per millorar l'eficàcia i l'eficiència del seu treball.
- Actualment, hi ha processos totalment ineficients degut a la formació limitada en ofimàtica.
- Molt poques persones disposen de suficient nivell tecnològic per a mantenir els equips informàtics i, en aquest sentit, cal recórrer a un suport extern.
- Moltes entitats obtenen aquest suport per mitjà de voluntaris o col·laboradors puntuals.

Font: Elaboració pròpia a partir de la presentació de Fundació Equilibri.

Les TIC també poden ser útils per a d'altres qüestions com, per exemple, per fomentar la transparència, la participació de la base social o per a fer xarxa amb altres entitats.

Les TIC han demostrat el seu valor en molts altres àmbits, i en el de les entitats del tercer sector cal treballar amb l'objectiu que aquestes siguin útils per al compliment de la missió de l'organització i la millora de l'impacte social que persegueixen.

LES TIC S'HAN DE CONVERTIR EN UNA EINA QUE FACILITI EL COMPLIMENT DE LA MISSIÓ DE LES ENTITATS I EN MILLORI L'IMPACTE SOCIAL.

El primer pas per avançar en aquest sentit és planificar i pensar amb anterioritat com poden ser útils aquestes eines. Per a això és bàsic fer un diagnòstic

TAULA "LES NOVES TECNOLOGIES AL TERCER SECTOR SOCIAL": ROGER BUCH, JOSÉ MANUEL PÉREZ, JORDI DURÀ, LLUÍS PINEDA I JAUME ALBAIGÉS.

de les necessitats i poder comptar, si es creu necessari, amb suport professional per a la implementació i el manteniment de les eines informàtiques.

Els processos de canvi a les entitats

En una societat canviant i en constant construcció, les organitzacions del tercer sector han d'adaptar-se a les noves necessitats emergents i a les noves formes de treball que requereixen. Així doncs, les entitats han d'assumir i saber gestionar processos de canvi.

ELS PROCESSOS DE CANVI EN EL MARC DE LES ENTITATS S'HAN DE CONTEMPLAR COM UN APRENTATGE.

Tot procés de canvi a una organització s'ha de contemplar com una transformació que comporta un procés d'aprenentatge, i no com una fractura interna. El canvi representa un dels grans reptes per a les organitzacions i ha de respondre a les necessitats organitzacionals i de les persones que la conformen.

ALGUNS DETONANTS DE CANVI:

- Creixement sobtat de l'organització
- Increment de l'exigència interna i externa
- Sobrecàrrega de demandes
- Recursos humans i econòmics limitats
- Necessitats de planificació i prioritització
- Competitivitat del sector

Font: Elaboració pròpia a partir de la presentació de Fundació Equilibri.

Els processos de canvi poden ser llargs i complexos i, a vegades, és necessària la col·laboració d'experts. És un procés que, tot i que pot resultar difícil d'afrontar, si es realitza correctament pot ser molt beneficiós.

Els detonants per al canvi poden ser diversos: crisis degudes a un creixement desmesurat i ràpid; el nivell d'exigència interna; sobrecàrrega de demandes i problemes a resoldre; solucionar només allò que és urgent sense poder fer front a tot el que és important; les limitacions en els recursos econòmics i humans disponibles; l'augment en les exigències dels usuaris; la competitivitat del sector, etc.

Davant d'aquestes situacions es fa necessari trobar fórmules per a gestionar les entitats a partir d'un canvi institucional. Per això cal considerar aspectes com la reflexió estratègica (definint, redefinint o revisant la missió de l'entitat), la implicació de tots els actors implicats en la identificació dels problemes i vies de solució en els diferents nivells de presa de decisió, la generació d'espais de reflexió i avaluació permanents, i la corresponsabilitat en el compromís de compliment d'objectius.

EN ELS PROCESSOS DE CANVI INSTITUCIONAL ESDEVENEN IMPORTANTS ASPECTES COM LA REFLEXIÓ ESTRATÈGICA I LA GENERACIÓ D'ESPAIS DE REFLEXIÓ I AVALUACIÓ PERMANENTS.

En els processos de canvi hi tenen una gran importància les persones: els canvis en l'estructura interna, el reforçament de competències, l'aprofitament del coneixement intern i l'enfortiment de les relacions i el treball en equip poden ajudar a dur a terme un canvi positiu per a l'entitat.

TAULA "ELS PROCESOS DE CANVI A LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR": MONTSERRAT TOHÀ I ASSUN LLENA.

TAULA "EL TREBALL EN XARXA": JOAN PRAT I CLARA ROSÀS.

LES ENTITATS DE SEGON NIVELL PODEN JUGAR UN PAPER IMPORTANT EN EL SUPORT I L'ACOMPANYAMENT D'AQUESTS PROCESSOS DE CANVI.

Fer un canvi institucional no és una tasca senzilla i és per això que a vegades cal buscar suports. En aquest sentit, les entitats de segon nivell poden ajudar i acompanyar les entitats en aquest procés.

BENEFICIS DEL TREBALL EN XARXA:

- Reforçar el sector internament i externament
- Desenvolupar projectes de major volum i escala
- Compartir aprenentatges
- Millorar el coneixement d'una realitat complexa i donar respostes més eficaces
- Compartir i rendibilitzar recursos i serveis
- Influir més i millor en les polítiques públiques i en l'opinió pública en general
- Enriquiment a partir de la diversitat
- Efecte multiplicador més ràpid
- Equilibri entre visió global i visió local
- Especialització funcional
- Fer lobby de cara a finançadors, administracions, etc.
- Més capacitat per donar resposta a les empreses
- Més capacitat de sensibilització

El treball en xarxa

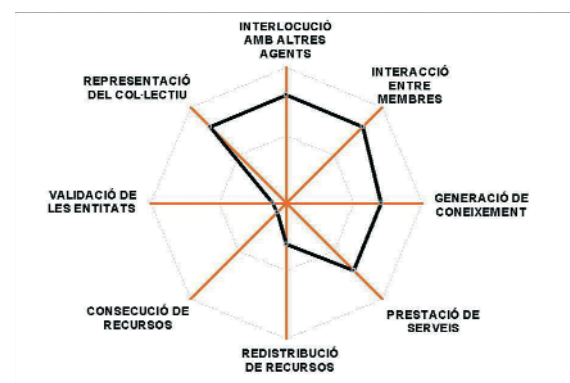
Formar part d'una organització de segon nivell representa compartir una identitat comuna amb les diferents entitats membre, i pot ser útil per a l'entitat en

diversos aspectes. Per exemple, permet aconseguir objectius que l'entitat per si sola no pot assolir, ja sigui en qüestions de representativitat, de visibilitat, d'impuls d'aspectes tècnics i metodològics, de creació d'espais per a l'intercanvi i la formació continuada, etc. En el tercer sector és molt difícil treballar sense complicitats, per això les xarxes són tant importants.

EN EL TERCER SECTOR SOCIAL ÉS MOLT DIFÍCIL TREBALLAR SENSE COMPLICITATS... D'AQUÍ LA IMPORTÀNCIA DEL TREBALL EN XARXA.

Una entitat de segon nivell pot desenvolupar múltiples rols:

- La interlocució amb altres agents: relacionar-se amb diferents agents socials i transmetre el discurs del col·lectiu.
- La interacció entre els membres: ser l'espai de trobada i relació de les entitats i de les seves activitats.

Font: FECEC a partir del model de rols desenvolupat per l'Observatori del Tercer Sector

- La generació de coneixement: fer possible la creació d'un coneixement d'interès per a les entitats que per si soles no tenen recursos per generar.
- La prestació de serveis: oferir a les entitats serveis que facilitin la seva tasca.
- La redistribució de recursos: distribuir entre les entitats membre recursos econòmics, materials, etc., que estiguin agrupats pel fet de ser una entitat de segon nivell.
- La consecució de recursos: aconseguir recursos addicionals per a les entitats membre, sigui directament o obrint canals a què podran accedir les entitats.
- La validació de les entitats membre: legitimar a les entitats agrupades pel fet de pertànyer a l'organització de segon nivell.
- La representació del col·lectiu: ser la veu i l'espai de referència del col·lectiu que representa.

D'aquesta manera, mentre les entitats de segon nivell poden oferir coordinació, finançament o visibilitat de la tasca de les entitats membre, les entitats de base aporten el coneixement de l'entorn, de l'especificitat del lloc on actuen, l'equip, etc.

DIFICULTATS DEL TREBALL EN XARXA:

- Complexitat de la diversitat: conflicte d'interessos
- Falta d'implicació
- Cooperació versus competència
- Perill de duplicar costos
- Perill d'excessiva càrrega de reunions de coordinació

FACTORS CLAU D'ÈXIT PER UN BON TREBALL EN XARXA:

- Establir i treballar amb el comú denominador i amb amplis consensos.
- Respectar la diversitat i assumir l'assimetria.
- Garantir el compromís i la lleialtat entre les parts.
- Aconseguir fites, parcials i progressives.
- Disposar de lideratges consensuats.
- Evitar els personalismes.
- Recordar per a què i per a qui es va iniciar el projecte en comú.
- Incorporar capacitats complementàries.
- Propiciar la comunicació interna.
- Treballar per la comunicació externa i la projecció de la xarxa.
- Disposar de recursos específics i adequats als objectius.
- Generar confiança entre les persones.
- Tenir una perspectiva a llarg termini.

Tot i les avantatges, el treball en xarxa no és senzill i també comporta algunes dificultats de gestió i relació. Com a principals dificultats, es va destacar la necessitat que les estructures de segon i tercer nivell estiguin liderades per persones que vetllin pels interessos col·lectius a partir del respecte a les especificitats de les entitats membre, o la dificultat que existeix per promoure la participació i la implicació en les xarxes.

Les entitats del tercer sector fa anys que tendeixen a buscar aquestes aliances entre elles per la consecució d'uns objectius comuns i la millora del seu impac-

TAULA "INNOVACIÓ I EMPRENEDORIA SOCIAL": MARTA TORRAS I FREDERIC CUSÍ.

TAULA "LA SOSTENIBILITAT ECONÒMICA": GUILLEM CORREA, JORDI MARÍ I RODRIGO BARAHONA.

te. De l'experiència en aquest àmbit, s'en poden extreure alguns factors clau d'èxit per fer un bon treball en xarxa.

La sostenibilitat econòmica

Per les organitzacions no lucratives, la sostenibilitat econòmica esdevé un aspecte de gran rellevància. La captació de recursos econòmics i la manera de trobar un equilibri entre les diferents fonts de finançament són dos dels principals reptes en aquest àmbit. La diversificació de finançadors és important per superar la dependència que poden arribar a suposar les subvencions públiques i les donacions. També és important que, en aquells casos que la pròpia activitat ho permeti, aquesta generi excedents per poder autofinançar-se.

LA DIVERSIFICACIÓ DE FINANÇAMENT ES CONSIDERA UN DELS PRINCIPALS REPTES PER LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR.

Aquest és el cas de les empreses d'inserció que, alhora que creen llocs de treball per persones amb especials dificultats, realitzen una activitat econòmica generadora d'ingressos. El finançament es realitza bàsicament a través del mercat, però també es demana la contribució de l'administració pública, per tal que compensi el cost social que suposa la inserció de persones amb especials dificultats d'inserció. De la mateixa manera, la prestació de serveis de les entitats del tercer sector social també ofereix possibilitats d'autofinançament. És útil buscar formes de finançament a través de la

pròpia activitat, a més de la que puguin generar altres fonts.

LES EMPRESES D'INSERCIÓ, ALHORA QUE CREEN LLOCS DE TREBALL PER PERSONES AMB ESPECIALS DIFICULTATS, REALITZEN UNA ACTIVITAT ECONÒMICA GENERADORA D'INGRESSOS.

Un altre aspecte relacionat amb el finançament són les relacions de les organitzacions amb les entitats bancàries. Des de fa alguns anys s'està promovent la banca ètica com a alternativa a la banca tradicional. La banca ètica forma part del tercer sector o bé de l'economia social, i té una sèrie d'implicacions, com per exemple, que focalitza la seva activitat en aquest sector, és democràtica i participativa, i pot desenvolupar eines de finançament especialitzades per sector no lucratiu, que ajudin a avançar cap a una major sostenibilitat financera de les entitats. Des d'estructures com les obres socials de les caixes d'estalvis, s'estan també promovent productes financers adaptats a les necessitats de les organitzacions

LA BANCA ÈTICA POT DESENVOLUPAR EINES DE FINANÇAMENT ADAPTADES A LES CARACTERÍSTIQUES DEL SECTOR NO LUCRATIU QUE AJUDIN A AVANÇAR CAP A UNA MAJOR SOSTENIBILITAT FINANCERA DE LES ENTITATS.

Marc legal i fiscalitat de les ONL

Les entitats no lucratives sovint desconeixen bona part de la legislació que els afecta.

Segons un estudi de la Universitat Jaume I de Castelló, la Llei d'associacions és coneguda per més de la meitat dels gerents i tècnics, però de les persones voluntàries només la coneixen el 37%. Pel que fa a la Llei del voluntariat, les xifres són semblants, i la Llei de règim fiscal la coneixen menys del 35% de gerents i tècnics. Per resoldre aquesta situació, són útils les iniciatives encaminades a difondre i facilitar la comprensió del marc legal relacionat amb les entitats del tercer sector. Amb relació a la legislació, des de les organitzacions s'està reclamant la supressió del 7% d'IVA que grava els serveis assistencials, com el cost de les places en les residències i centres geriàtrics assistits, centres de dia, centres assistencials terapèutics i part de l'assistència domiciliària de les persones amb dependència i discapacitat. Aquest cost acaba repercutint en les famílies que han d'accedir a aquests serveis, o bé en les pròpies entitats no lucratives. Es considera, a més, que l'aplicació d'aquest impost és contradictori amb les directives de la Unió Europea, la Llei de dependència i el fet que la sanitat, l'educació i les pensions no suportin aquesta fiscalitat. En aquest sentit, s'està fent incidència en aquest tema, però tot i que des de l'administració pública s'ha reconegut aquesta problemàtica, encara no s'han pres mesures al respecte.

MÉS ENLLÀ DEL COMPLIMENT DE LA LEGALITAT, INTEGRAR PERSONES AMB DIFICULTATS ESPECIALS AL MÓN DEL TREBALL POT REPRESENTAR BENEFICIS PER L'EMPRESA.

Quan al marc legal, també es parla de la Llei d'integració social dels minusvàlids (LISMI), que afecta a les organitzacions que treballen per la integració laboral de persones amb discapacitat. Des d'aquesta tipologia d'entitats es fan esforços importants per sensibilitzar el món empresarial entorn dels beneficis d'actuar d'acord amb aquesta llei. Més enllà del compliment de la legalitat, integrar persones amb dificultats especials en l'àmbit de treball pot repercutir en la responsabilitat social de l'empresa i en la millora del clima de treball. Així doncs, és important que el contracte de treballadors amb discapacitat no es faci només per complir la llei, sinó que suposi un benefici i un enriquiment per a l'empresa i la mateixa persona treballadora. Tot i que encara queda molt feina a fer, en els darrers anys s'estan fent avenços en aquets sentit i augmenta el nombre d'empreses que opten per la integració de persones amb discapacitat.

TAULA "LA SOCIETAT RELACIONAL": JOAN URIBE, FELISA PÉREZ I ALFONSO CARLOS MORALES.

TAULA "REPENSANT EL TERCER SECTOR": JORDI PIÉTX, JOFFRE VILLANUEVA I ANA MONTORO.

La societat relacional

En el marc d'una societat relacional en què el tercer sector és reconegut com un agent social rellevant, les experiències de col·laboració entre les administracions públiques, les empreses i les organitzacions no lucratives esdevenen un repte. La societat relacional opera en un marc de relacions complexes entre els diferents sectors i resulta important reflexionar sobre com convergeixen els seus eixos d'actuació.

Tot i que queda encara camí per recórrer en l'àmbit de la col·laboració intersectorial, el treball en xarxa és una pràctica que les entitats no lucratives tenen molt arrelada. En aquest sentit, a Catalunya s'han fet grans avenços en l'estructuració del sector i les organitzacions de segon nivell han adquirit un rol cada cop més important davant els altres actors socials. La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social n'és un clar exemple.

Durant el congrés es van aportar aprenentatges i reflexions en base a diferents experiències de col·laboració.

Beneficis de les experiències de col·laboració

Tot i ser complexes, ningú dubta dels beneficis de les relacions de col·laboració entre els diferents actors socials.

Les experiències de col·laboració resulten un element clau per generar processos i espais d'innovació social alhora que permeten aprofitar el potencial de totes les parts implicades capitalitzant el valor afegit de cadascuna d'elles. A més, la multiplicitat de visions sobre un determinat fenomen ajuda, sens dubte, a la millora del coneixement i a la capacitat d'anàlisi d'una determinada situació o fenomen. El sentiment de coresponsabilitat dels diferents actors així com els vincles de confiança i reciprocitat que s'estableixen repercuteixen en una major credibilitat social i legitima les decisions que s'adopten en aquest marc de la col·laboració. El fet que diverses organitzacions participin d'un mateix projecte pot contribuir a la seva qualitat, ja que hi ha més mecanismes de control i, per tant, el

BENEFICIS DE LES RELACIONS DE COL·LABORACIÓ INTERSECTORIAL:

- Promouen espais d'innovació social.
- Permeten capitalitzar el potencial de totes les parts implicades.
- Incorporen diferents perspectives d'anàlisi i coneixement de les necessitats socials abordades.
- Fomenten vincles de confiança i reciprocitat que perduren al llarg del temps.
- Promouen la credibilitat i confiança social.
- Permeten una major mobilització de recursos.
- Coresponsabilitzen a tots els agents participants.

Font: Elaboració pròpia a partir de les ponències presentades

marge d'error és menor. Un altre dels beneficis destacats és la major capacitat de mobilització de recursos, tant humans com econòmics, que generen les relacions de col·laboració.

EN UN MARC DE COL·LABORACIÓ, EL SENTIMENT DE CORESPONSABILITAT DELS DIFERENTS ACTORS SOCIALS I ELS VINCLES DE CONFIANÇA I RECIPROCIAT QUE S'ESTABLEIXEN REPERCUTEIXEN EN UNA MAJOR CREDIBILITAT SOCIAL.

Límits fronterers entre sectors

El tercer sector es diferencia de la resta, fonamentalment, pels valors identitaris que el caracteritzen i la mateixa raó de ser de les organitzacions que el configuren.

En general, es tendeix a definir i a categoritzar els diferents sectors associant-los a unes determinades característiques. Per exemple, pel que fa a la missió, la del sector públic es considera que és la de distribuir i garantir, la del sector mercantil, la distribució de la riquesa, i la del tercer sector, el fet d'identificar i satisfer les necessitats no cobertes. A més, es considera que el sector públic és transparent (els pressupostos surten publicats) i el sector privat és opac. Si es diferencia el sector mercantil dels altres dos s'utilitza la paraula lucratiu i no lucratiu per distingir-los i, d'aquesta manera sembla que el sector mercantil ocasioni ingressos i el públic i el social només despeses. Del mercan-

til i el públic es diu que són sectors formats per organitzacions visibles, formals, organitzades, amb una estructura jerarquizada, burocratitzada, etc., i del tercer sector es diu que és informal, poc visible i difícilment tangible. Al mateix temps, sovint es pot sentir que el sector mercantil i el públic són sectors organitzats i eficients, mentre que el tercer sector ha assumit una certa precarietat.

Aquestes són idees que normalment s'utilitzen per a definir i diferenciar els tres sectors. Tot i així, la realitat acostuma a ser molt més complexa, i més que ser uns conjunts diferenciats i independents, els tres sectors s'emmarquen en unes àrees en què hi ha diverses interseccions i les característiques que els defineixen poden canviar. Alguns exemples d'organitzacions que es troben en interseccions poden ser les mútues, les cooperatives, les empreses d'inserció, els organismes autònoms, etc.

ELS TRES SECTORS (PÚBLIC, MERCANTIL I NO LUCRATIU) PRESENTEN UNS LÍMITS DIFUSOS I EXISTEIXEN ÀREES D'INTERSECCIÓ ENTRE ELS DIFERENTS SECTORS. L'ECONOMIA SOCIAL SERIA UN EXEMPLE D'AQUESTA INTERSECCIÓ.

Aprenentatges i factors clau d'èxit

Per garantir l'èxit de les experiències de col·laboració cal tenir en compte algunes consideracions. En primer lloc, cal partir d'una necessitat sentida per totes les parts, d'uns objectius comuns i d'unes

perspectives d'abordatge similars tot preservant la idiosincràsia dels diferents agents. Per fer-ho, resulta imprescindible basar la col·laboració en una relació de confiança, coresponsabilitat i enriquiment mutu, on cadascuna de les parts aporta allò que li és específic i el seu propi bagatge professional. En segon lloc, la necessitat d'establir canals de comunicació i coordinació entre les diferents parts, de generar mecanismes àgils, dinàmics i operatius que facilitin els processos de presa de decisions.

EN LES RELACIONS DE COL·LABORACIÓ CAL PARTIR D'UNS OBJECTIUS COMUNS PERÒ PRESERVANT LA IDIOSINCRÀSIA DELS DIFERENTS AGENTS SOCIALS IMPLICATS.

Per últim, és important que les organitzacions del tercer sector que enceten una experiència de col·laboració intersectorial ho facin de forma coherent amb la seva missió i aportin a la col·laboració els valors implícits amb què treballa.

ÉS IMPRESCINDIBLE BASAR LES RELACIONS DE COL·LABORACIÓ EN UNA RELACIÓ DE CONFIANÇA, CORRESPONSABILITAT I ENRIQUIMENT MUTU.

FACTORS CLAU D'ÈXIT DE LA COL·LABORACIÓ ENTRE SECTORS:

- Vetllar per la coherència amb la missió i els valors.
- Garantir uns objectius comuns i unes perspectives d'abordatge similars.
- Establir una relació de confiança entre actors.
- Fomentar el compromís de coresponsabilitat
- Valorar les especificitats i les potencialitats de totes les parts.
- Promoure el sentiment d'enriquiment mutu: "Tu guanyes, jo guanyo".
- Crear mecanismes àgils de coordinació i presa de decisions.

Font: Elaboració pròpia a partir de les ponències presentades

Així doncs, pel tercer sector, la societat relacional implica noves formes de relacionar-se i la necessitat de construir una identitat pròpia que tingui en compte la diversitat d'actors que operen en l'entramat social. És important aprofitar la potencialitat de les experiències de col·laboració per fomentar la coresponsabilitat de tots els actors davant les problemàtiques socials i establir aliances estratègiques basades en una relació de confiança i reciprocitat.

Reptes en les relacions de col·laboració

En relació a la col·laboració entre els diferents sectors es van destacar alguns reptes en què cal avançar. És important establir mecanismes formals i informals de comunicació entre les entitats del tercer sector i l'administració pública. En aquesta relació, existeixen diferents nivells de participació: el nivell informatiu, el consultiu o el de presa de decisions.

A més, cal actuar amb mecanismes de representació, de manera que el tercer sector estigui present i tingui la capacitat de representar totes les entitats. Un altre aspecte a tenir en compte és el fet de poder extreure aprenentatges dels altres actors socials que poden tenir més experiència en determinades qüestions. Un dels reptes més importants i ambiciosos és convertir-se en un veritable agent de transformació social, mitjançant diverses actuacions com, per exemple, incidint en la responsabilitat social de les empreses, modificant les pautes de creixement econòmic actuals, etc. Tanmateix, cal treballar per fomentar la comunicació entre les entitats del sector, i establir espais d'interlocució i de reflexió que permetin compartir experiències i aprenentatges sobre la relació amb els altres agents.

Davant de la multiplicitat d'entitats que ofereixen serveis també és important la col·laboració entre elles per aprofitar els recursos. Aquesta realitat planteja un repte per les organitzacions de segon nivell, que poden exercir un rol rellevant vers les administracions públiques per aconseguir finançament. D'aquesta manera, l'aprofitament de sinergies fomenta l'augment de l'eficiència dels serveis i la inversió de recursos.

REPTES DE LA COL·LABORACIÓ ENTRE SECTORS:

- Fomentar mecanismes de comunicació entre l'Administració i les entitats.
- Millorar la representativitat sectorial.
- Aprendre dels altres actors socials.
- Convertir-se en un agent de transformació social.
- Crear un espai d'interlocució entre les entitats.
- Trobar espais de reflexió sobre el tercer sector.

Font: Elaboració pròpia a partir de les ponències presentades

Debilitats

També es van assenyalar algunes dificultats pròpies del tercer sector i que repercuteixen en les relacions amb altres agents:

TAULA "LA RELACIÓ DEL TERCER SECTOR AMB ALTRES AGENTS SOCIALS": CARLES CASTELLS, ELENA RUEDA, ENRIC GRAU, NÚRIA PARICIO I ANTONIO PÉREZ.

- La debilitat financera provoca en certes ocasions dependència de l'administració pública. Davant d'aquest fet és important establir límits i no perdre de vista els objectius marcats.
- Manca de confiança en la pròpia capacitat del sector.
- Diferències entre les necessitats i estratègies del tercer sector i les de les administracions.

Algunes reflexions finals

Treballar en xarxa és un valor que les entitats del tercer sector tenen present i són plenament conscients dels avantatges que comporta. Les relacions de col·laboració suposen un enriquiment mutu per a totes les parts implicades a partir de les diferents visions que conflueixen a l'hora d'abordar una mateixa situació.

RESULTA CLAU QUE LES ALIANCES QUE S'ESTABLEIXEN ENTRE ELS DIFERENTS AGENTS SOCIALS VAGIN MÉS ENLLÀ DE LA RELACIÓ FINANCERA.

Tanmateix, la col·laboració entre tercer sector, l'administració pública i l'empresa permet dur a terme actuacions que incideixen significativament a la societat. Les aliances entre els diferents agents socials ha d'anar més enllà d'una relació exclusiva financera.

EN AQUEST MARC DE RELACIONS ÉS IMPORTANT QUE LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR SIGUIN CAPACES DE MANTENIR ELS SEUS VALORS IDENTITARIS.

En aquest sentit, és important que el tercer sector no perdi de vista els objectius pels quals treballa i els valors amb què ho fa. Davant la multiplicitat d'actors que treballen en l'acció social es poden generar tensions per la diferència d'interessos i per aquest motiu és important saber mantenir els valors propis al mateix temps que es busquen fórmules per a l'acció conjunta.

Per això és important també trobar espais de reflexió sectorial per situar-se en el mapa de la societat relacional i cercar nous mecanismes de participació, coordinació, millora contínua i avaluació.

TAULA "LA PRESTACIÓ DE SERVEIS DES DEL TERCER SECTOR": ASSUMPCIÓ ROS, ENCARNA GONZÁLEZ, PILAR MERCADER, XEMA GIL I ÀNGELS GUITERAS.

TAULA "LES POLÍTiques SOCIALS I EL TERCER SECTOR": JOAQUIM AIGUABELLA, JOAN MANEL TORRES, ISMAEL PALACIN, JOSEP ROVIRA I TERESA CRESPO.

Les polítiques socials i les entitats del tercer sector social

La prestació de serveis des de les entitats

Tradicionalment, gran part dels serveis adreçats a la millora de la qualitat de vida de les persones en situació d'especial vulnerabilitat s'han iniciat a partir d'iniciatives de la societat civil i d'entitats no lucratives. Aquestes organitzacions, pioneres en molts serveis socials, coneixen les problemàtiques de primera mà, ja que solen estar molt arrelades al territori i en contacte directe amb la població i els col·lectius més desfavorits. A més, han demostrat una elevada capacitat per adaptar-se a les necessitats de cada moment, tot donant una resposta efectiva a les necessitats de la comunitat. En el moment que les administracions públiques assumeixen aquest serveis, es produeix una externalització dels mateixos a través de contractes públics pels quals competeixen l'empresa privada i les entitats del tercer sector.

Però cal tenir en compte les aportacions del tercer sector en aquesta àrea. Des de les entitats no lucra-

tives s'afronta el repte d'oferir serveis a les persones des d'una perspectiva molt diferent a la del sector mercantil i incorporant-hi un valor afegit.

DES DE LES ENTITATS NO LUCRATIVES S'AFRONTA LA PRESTACIÓ DE SERVEIS A LES PERSONES DES D'UNA PERSPECTIVA MOLT DIFERENT AL SECTOR MERCANTIL, JA QUE HI INCORPOREN UN VALOR AFEGIT DIFERENCIAL.

Hi ha una diferència important entre les empreses i les organitzacions no lucratives pel que fa a la seva finalitat última: mentre les primeres treballen per aconseguir beneficis, les segones ho fan sota principis ètics i de solidaritat. D'aquesta manera, la prioritat és l'atenció a la persona i la qualitat del servei. A més a més, les entitats aporten l'experiència de molts anys al servei de la ciutadania, fomenten la cohesió social treballant amb la comunitat, s'adapten als canvis i a les necessitats emergents i, en no tenir ànim de lucre, reinverteixen els resultats en els projectes socials que duen a terme.

La incorporació de clàusules socials en la contractació pública

El reconeixement del dret universal als serveis socials per part de l'administració pública ha generat nous marcs legislatius, com la Llei de dependència o la nova Llei de serveis socials.

L'ampliació d'aquests serveis ha comportat la cessió de part de la gestió pública de serveis a la gestió privada. En aquests casos, es detecta que la normativa legal que regula l'adjudicació d'aquests encàrrecs no afavoreix la presència del tercer sector, que es troba en situació de desavantatge davant d'altres competidors. En aquest sentit, a l'hora d'adjudicar aquests serveis és important no basar-se només en criteris economicistes i poder avaluar el valor afegit que aporten les entitats no lucratives.

VALOR D'APORTACIÓ DE LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR EN LA PRESTACIÓ DE SERVEIS

- Participació de voluntariat.
- Absència de lucre.
- Experiència.
- Capacitat d'adaptar-se als canvis.
- Detecció de necessitats.
- Progressiva professionalització.
- Esperit emprenedor.
- Foment de la cohesió social.
- Treball per la millora social.
- Participació en i de la comunitat.
- Optimització dels recursos disponibles.
- Resposta propera a la població.
- Treball per a la prevenció.
- Aliances amb altres entitats.
- Principis ètics i altruistes.
- Reinversió dels beneficis.
- Esperit creatiu.

PER TAL QUE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES PUGUIN AVALUAR EL VALOR D'APORTACIÓ DE LES ENTITATS NO LUCRATIVES EN LA PRESTACIÓ DE SERVEIS MÉS ENLLÀ DELS CRITERIS PURAMENT ECONOMICISTES, ÉS IMPRESCINDIBLE DISPOSAR D'INDICADORS D'IMPACTE DE LES ACTIVITATS.

En aquesta línia, resulta, doncs, imprescindible disposar d'indicadors d'impacte de l'activitat de les entitats no lucratives (tant quantitius com qualitius). És important que l'administració pública creï un sistema de valoració en què el preu no sigui l'únic determinant, ni el més important per l'adjudicació. Actualment, la contractació pública encara es basa en uns criteris (condicions tècniques i preus) i uns principis (lliure concurrència i publicitat) sense prendre en consideració altres principis importants de caràcter ètic, social i solidari.

En aquest sentit, la incorporació de clàusules socials en la contractació pública, i per tant, la incorporació de criteris que tinguin en compte aspectes socials, suposen una rendibilitat social i econòmica complementària a les polítiques públiques.

També en aquesta línia, seria positiu acabar amb la inseguretats en la continuïtat dels projectes i prioritzar la política de convenis i/o de contractes en comptes de la de subvencions puntuals.

Per fomentar la presència del tercer sector en aquesta àrea és important cercar aliances amb l'administració, però també amb les altres entitats no lucratives; tenir la capacitat de visibilitzar la tasca de les entitats i la seva missió, i fer evident

TAULA "LA INCIDÈNCIA POLÍTICA DES DE LES ENTITATS SOCIALS": ORIOL HOMS, ISMAEL PALACÍN, CARLES BARBA, JOSEP MARIA BALLESTEROS I CARMEN MÉNDEZ.

TAULA "LA NOVA LLEI DE LA DEPENDÈNCIA I DE SERVEIS SOCIALS": MARIO CUGAT, ADOLF DÍAZ, LLUÍS JOVÉ, PILAR RODRÍGUEZ I TERESA CRESPO.

REPTES DEL TERCER SECTOR EN L'ÀMBIT DE LA PRESTACIÓ DE SERVEIS

- Fer evident la capacitat de gestió (ser eficients i eficaços).
- Incorporar una cultura de la qualitat.
- Trobar un equilibri entre reflexió i acció: sense reflexió no hi ha acció i sense acció no hi ha transformació social.
- Visibilitzar el sector.
- Mesurar l'impacte social i el valor afegit.
- Incrementar la capacitat de lideratge.
- Optimitzar el treball en xarxa.

la capacitat de gestió del tercer sector en la prestació de serveis.

Tot i que queda molt camí per recórrer en aquest sentit, en l'àmbit local existeixen algunes experiències on la contractació pública ha esdevingut un instrument públic de suport al tercer sector i una garantia de servei als ciutadans.

La tasca d'incidència política des de les entitats del tercer sector social

En el seu rol de transformació social, la incidència política esdevé una activitat estratègica per les entitats del tercer sector social. Aquestes no poden limi-

CLAUS D'ÈXIT PER A UNA INCIDÈNCIA POLÍTICA EFECTIVA

- Ser propositius.
- Establir aliances.
- Cercar els elements d'oportunitat (redacció de lleis, estatut, etc.).
- Treballar a mitjà i llarg termini, de forma planificada.

tar-se a la prestació de serveis i, de forma complementària, han de constituir-se com a promotores de les polítiques públiques.

La incidència política és la capacitat d'incidir en els processos de presa de decisions i de configuració de polítiques públiques i, en aquest sentit, requereix d'accions coherents al llarg del temps i d'un treball constant a mitjà i llarg termini.

A més de la denúncia o reivindicacions de determinades situacions o problemàtiques, és important que les organitzacions facin un pas més enllà i facin propostes. També és adient l'establiment d'aliances, per tenir més força i generar sinèrgies, buscant el denominador comú amb altres entitats. En aquesta tasca hi ha de tenir un paper rellevant les entitats de segon o tercer nivell que, agrupant les propostes de les entitats membre, puguin realitzar incidència amb més força i legitimitat.

LA TASCA D'INCIDÈNCIA POLÍTICA REQUEREIX D'ACCIONS COHERENTS AL LLARG DEL TEMPS I D'UN TREBALL CONSTANT A MITJÀ I LLARG TERMINI.

Com a agent social que és, el tercer sector ha de ser capaç de participar i incidir activament en les noves propostes legislatives. Alguns dels nous marcs legals en què ha intervingut han estat la Llei de dependència, la de serveis socials o el nou Estatut de Catalunya.

Amb la nova Llei de dependència i la futura Llei de serveis socials de Catalunya es planteja un nou escenari. Aquesta és una gran oportunitat per evolucionar en uns aspectes que no es troben al mateix nivell de garantia del dret subjectiu i universal que altres pilars de l'estat del benestar, com l'educació o la salut. Aquest és, doncs, un pas fonamental cap a la universalització, la garantia de dret i la qualitat dels serveis socials.

Les entitats del tercer sector han tingut un paper especial en l'elaboració d'aquestes lleis, a través de plataformes consultives, i la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya hi ha tingut una participació activa.

A la Llei de dependència es fa referència directament al paper del tercer sector:

- "Participació del tercer sector social en l'atenció a les persones amb dependència". (Art. 3)
- "Les Comunitats Autònomes establiran el règim jurídic i les condicions d'actuació dels centres privats concertats. En la seva incorporació a la xarxa es tindrà en compte de manera especial els corresponents al tercer sector". (Art. 16)
- "Els poders públics promouran la col·laboració solidària dels ciutadans amb les persones

en situació de dependència, a través de la participació de les organitzacions de voluntaris i de les entitats del tercer sector". (Art. 16)

- "Es fomentarà la col·laboració entre tots els agents per garantir la qualitat del sistema" (Art. 36)

Amb relació a aquest nou escenari es plantegen alguns reptes per a les entitats:

- Dissenyar, planificar i engegar estratègies proactives adreçades a l'enfortiment de les entitats que portin a assolir l'excel·lència en els serveis que s'estan prestant.
- Aconseguir que es consideri el tercer sector tant pel que fa a la participació en els òrgans de decisió com en la provisió de serveis.
- Establir estratègies d'aliances entre entitats per afrontar reptes i projectes que puguin sorgir, com l'augment de la competència degut a l'increment de recursos econòmics destinats a afrontar la problemàtica de la dependència.
- Aconseguir que l'Estat garanteixi tots els recursos i mitjans necessaris per arribar a la plena i efectiva igualtat d'oportunitats i que les entitats creïn i promoguin plataformes ciutadanes per a la reivindicació dels drets socials de les persones que representen.
- Garantir la gestió global centrada en les persones, definint la gestió estratègica i tenint clara quina es la seva missió, les persones que s'atenen, com s'ha de treballar, etc.

- Definir mecanismes de gestió econòmica i finançament, tot fent explícit que el valor que s'aporta des de les entitats també té un cost.
- Fer evident la capacitat de gestió; intentar optar al nou mercat explicant què és el que es fa des de les entitats. S'han de buscar noves formes i noves dinàmiques de funcionament que incrementin la flexibilitat i la capacitat d'adaptació a les noves realitats.
- Millorar la gestió de les persones remunerades de les entitats, complint els convenis i establint polítiques salarials competitives que permetin la captació de bons professionals, així com generant formació per tractar aquesta nova realitat.
- Incorporar la política de qualitat, com una manera de treballar per a una millora contínua, valorant amb indicadors el procés de gestió (no

- només els resultats). Mesurar també l'impacte i el valor afegit que l'organització aporta.
- Potenciar la professionalitat i el lideratge a les entitats.
- Fer tangibles els actius de les entitats: el voluntariat, les persones i la participació de les persones usuàries.

D'altra banda, l'elaboració de la Proposta de bases per a una nova Llei de la infància obre el camí cap a l'elaboració de la Llei de la infància de Catalunya. Aquesta hauria d'impulsar polítiques globals de protecció dels infants en l'àmbit familiar, programes de prevenció, detecció, intervenció, suport i seguiment. És important que es busquin sinèrgies de diferents sectors, que s'incorporin al document diferents sensibilitats, i que s'acabi amb la dispersió legislativa i la fragmentació mitjançant la incorporació d'un nou model d'organització i de noves competències i dinàmiques de treball.

TAULA "EL FET MIGRATORI: UN REPTA PEL TERCER SECTOR SOCIAL": FATIMA AHMED, NEUS CERDÀ I JAVIER BONOMI.

El fet migratori: un repte per al tercer sector social

Tot i que de forma desigual segons l'àrea geogràfica, en els últims anys s'ha donat un augment de la població immigrada en el nostre país. Les persones nouvingudes sovint arriben a Catalunya en una situació de precarietat que es veu agreujada per la manca de xarxes socials. Davant d'aquesta nova realitat, les entitats del tercer sector social veuen que creix considerablement el nombre d'usuaris procedents d'altres països i es configura un nou repte a què han de fer front.

La participació en les associacions

El procés d'acollida de la població nouvinguda no es pot abordar només des de les administracions públiques, sinó que requereix, també, que les entitats del tercer sector, des del contacte directe amb les persones immigrades, puguin treballar de forma activa per facilitar la seva integració i l'exercici d'una ciutadania plena, tant pel que fa a drets com a responsabilitats. En el marc del tercer sector social català existeixen entitats que tradicionalment han acollit a persones vingudes de la resta de l'Estat i de diferents pro-

cedències. Per exemple, l'àmbit de l'educació en el lleure genera espais privilegiats de convivència i intercanvi cultural, que impliquen no només els infants, sinó també les seves famílies.

LA PARTICIPACIÓ DE PERSONES IMMIGRADES EN EL TEIXIT ASSOCIATIU GENERA VINCLES AMB LA COMUNITAT I FACILITA LA COHESIÓ SOCIAL.

La participació de persones immigrades en el teixit associatiu genera vincles amb la comunitat i facilita la cohesió social.

Paral·lelament a la tasca que es pugui realitzar des de les entitats del tercer sector social català, en els darrers anys s'ha produït un creixement en l'àmbit de les organitzacions de persones immigrades. Aquestes, tot i ser de recent creació, estan fent importants esforços per estructurar-se.

LES ORGANITZACIONS DE PERSONES IMMIGRADES S'HAN CONSTITUÏT COM UN ELEMENT MÉS DEL TEIXIT ASSOCIATIU DEL PAÍS.

S'han creat associacions de persones immigrades de diverses procedències i s'han creat xarxes i entitats de segon nivell per unir esforços. Les associacions d'immigrants, fruit d'aquesta nova realitat, han esdevingut un element més del teixit associatiu del país i haurien de ser percebudes de forma positiva com a vehicles reals de participació. És un element més que enriqueix l'associacionisme, compatible i complementari amb l'associacionisme tradicional.

Tot i que aquestes són entitats clau per abordar el fet migratori, no han de ser els únics espais associatius per als nous ciutadans. La primera acollida s'acostuma a realitzar des de les entitats d'immigrants per un tema de proximitat i d'identificació, però les persones novingudes haurien de poder participar en qualsevol altra entitat, independentment de la seva temàtica.

Una altra forma de participació de les persones immigrades en el teixit associatiu és el voluntariat. Aquest tipus de participació implica situacions de coneixement mutu i d'interrelació que poden resultar molt interessants. Ser voluntari o voluntària implica conèixer i assumir la realitat en què es viu, implica presa de consciència davant les desigualtats, alhora implica actuar com a agent de pressió, promoure el canvi per construir una societat més justa, participativa i igualitària. Per a les persones voluntàries suposa un reforç de les xarxes socials, un aprenentatge, un augment del sentiment de pertinença i la participació activa en la societat d'acollida.

EL VOLUNTARIAT ESDEVÉ UNA OPORTUNITAT PEL CONEIXEMENT MUTU I PER L'ESTABLIMENT DE RELACIONS INTERCULTURALS.

Reptes de futur

Entre els reptes de futur destaca l'accés a l'associacionisme de tots els ciutadans, plantejant estratègies que afavoreixin la incorporació de persones novingudes a les associacions, de manera que puguin exercir la seva ciutadania. Més enllà de qüestions legals, s'ha d'avançar cap a una participació que no tingui a veure només amb l'origen de les persones sinó amb els diversos interessos i necessitats. Només d'aquesta manera s'aconseguirà que l'associacionisme esdevingui un element d'integració i de relació intercultural real.

Caldria construir un nou marc associatiu, amb organitzacions realment interculturals que incorporin el

LES PERSONES IMMIGRADES I EL VOLUNTARIAT

- L'acció voluntària es realitza un cop s'han cobert les necessitats bàsiques.
- El gènere femení predomina sobre el masculí, mentre que la franja d'edat predominant és la que es troba entre els 26 i els 45 anys.
- La nacionalitat marroquina, seguida de la colombiana i l'argentina, és la predominant.
- Afavorir el diàleg intercultural és l'acció més valorada per afavorir la integració.
- La majoria de persones enquestades perceben que, a Catalunya, les polítiques d'integració són escasses.
- Es considera que hi ha poca informació amb relació al voluntariat i que els mitjans de comunicació donen una imatge negativa de la immigració.
- La majoria d'enquestats manifesten que el voluntariat és una eina d'integració a la societat d'acollida.

Font: Elaboració pròpia a partir de la presentació de la FCVS

bagatge cultural, associatiu i participatiu de les persones immigrades. En aquest sentit, és important superar la segregació fomentant espais de relació, convivència i intercanvi, tot afavorint el coneixement i l'apropament entre les diverses cultures.

ÉS IMPORTANT FOMENTAR ESPAIS DE RELACIÓ, CONVIVÈNCIA I INTERCANVI, TOT AFAVORINT EL CONEIXEMENT I L'APROPAMENT DE DIVERSES CULTURES.

És important abordar el fet migratori com una oportunitat per construir conjuntament una nova societat. Cal avançar cap a una nova cultura que incorpori les persones novingudes i, en aquest sentit, treballar perquè els fills de les persones immigrades no siguin percebuts com de segona o tercera generació, sinó com a catalans.

TAULA "CONSTRUIR CAPITAL SOCIAL": JORDI GARIA, MERCEDES YUBERO, FRANCESC VILÀ, ANA RODRÍGUEZ I JORDI PARDO.

Algunes reflexions més sobre la construcció de capital social

Les organitzacions del tercer sector no només s'encarreguen d'oferir serveis o realitzar projectes, sinó que, a més, aporten un valor afegit. D'aquesta manera, es crea riquesa social, i s'incorporen en el funcionament de les entitats valors i preocupacions socials més enllà de l'interès particular.

El treball de les entitats del tercer sector comporta un esforç dirigit a la millora de la societat i, per tant, a la transformació social. Les organitzacions tracten d'incidir en diversos aspectes i agents, com ara el desenvolupament i la millora de les polítiques socials realitzades des de les administracions públiques, les pràctiques que generen situacions de desigualtat i exclusió social, etc.

D'aquesta manera, les organitzacions s'impliquen en la comunitat i hi desenvolupen accions relacionades amb el seu entorn més proper (el barri, el poble, etc.), tot donant suport als col·lectius desfavorits i proporcionant mecanismes per a la seva integració.

DES DE LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR ES PROMOUEN VALORS DE PARTICIPACIÓ I COMPROMÍS CÍVIC.

Per aconseguir aquest objectiu, s'hi ha d'implicar també la ciutadania, que a través del voluntariat pot participar en la millora social. D'aquesta manera, des de les entitats no lucratives es promouen els valors de la participació ciutadana i el compromís cívic. A diferència d'altres sectors, el capital humà és el principal puntal de les organitzacions. De fet, la participació de les persones a les organitzacions (ja sigui del voluntariat, de les persones usuàries o beneficiàries, etc.) comporta un seguit de beneficis, a més de representar un valor propi de les entitats no lucratives. La participació en els diversos àmbits organitzatius, en la gestió de l'entitat, en la presa de decisions, etc., genera pràctiques d'èxit, contribueix a la qualitat dels projectes, genera idees de millora i fomenta una major implicació i identificació amb l'entitat, entre d'altres.

EN LA SEVA PRÀCTICA DIÀRIA, LES ORGANITZACIONS DEL TERCER SECTOR FOMENTEN L'EDUCACIÓ EN VALORS, LA REFLEXIÓ I L'ACTUACIÓ DES D'UN ESPERIT CRÍTIC.

Des de les entitats es promou la transformació social també des de la sensibilització de la ciutadania, a

partir del desenvolupament de les persones en un marc col·lectiu i comunitari. Des de les organitzacions es fomenta l'educació en valors, la reflexió i l'actuació des d'un esperit crític.

Com ja es va comentar àmpliament en una de les plenàries dedicada a la construcció de capital social des de les entitats del tercer sector, resulta clau treballar per generar confiança social i relacions de col·laboració entre les persones i les organitzacions.

A través de la creació de xarxes socials es produeix un intercanvi que ajuda a assolir objectius transformadors i a incentivar la participació ciutadana.

LES XARXES SOCIALS IMPLIQUEN UN INTERCANVI DE RELACIONS QUE IMPULSA LA TRANSFORMACIÓ SOCIAL I INCENTIVA LA PARTICIPACIÓ CIUTADANA.

La participació en xarxes per la inclusió social: l'experiència d'EAPN

La xarxa EAPN i els seus objectius

L'EAPN (European Anti Poverty Network) és una xarxa d'entitats que lluita contra l'exclusió i la pobresa. És una xarxa a nivell europeu composta per xarxes estatals que, al seu torn estan compostades per xarxes regionals. Aquesta entitat sorgeix a finals dels anys vuitanta a partir dels programes de lluita contra la pobresa de la Unió Europea.

Al juny de 1989, es va celebrar una conferència anti-pobresa, en què hi van participar més de 200 organitzacions no lucratives i on, amb el recolzament de la Comissió Europea, s'acordà de crear una xarxa Europea. L'objectiu era que aquesta exercís el rol d'interlocució davant la Comissió Europea amb relació a temes d'inclusió social. Així, al 1990, es crea a Brussel·les l'EAPN Europea.

L'any 1992, a Santiago de Compostela, es constitueix la xarxa estatal espanyola i, posteriorment, es van creant les xarxes de les diferents Comunitats Autònomes.

LES XARXES QUE COMPOSEN L'EAPN COMPARTeixEN LA MISSIÓ DE COMPROMETRE'S EN L'ERRADICACIÓ DE LA POBRESA I TREBALLAR PER SITUAR LA POBRESA I L'EXCLUSIÓ SOCIAL EN EL CENTRE DE TOTS ELS DEBATS POLÍTICS DE LA UNIÓ EUROPEA.

La missió que comparteixen les EAPNs, és la de comprometre's en l'erradicació de la pobresa i té com a objectiu situar la pobresa i l'exclusió social al centre de tots els debats polítics de la Unió Europea.

A més de treballar per la millora del benestar de les persones amb especials necessitats socials, també es pretén aconseguir el reconeixement del tercer sector com a agent social rellevant en la lluita contra l'exclusió social.

Durant el 1r Congrés del Tercer Sector Social es va poder comptar amb la presència d'una bona representació d'aquesta xarxa, començant pel seu president europeu, el president a nivell estatal i representant de diverses xarxes regionals espanyoles.

El Sr. Ludo Horemans, president d'EAPN Europa va acompanyar les entitats del tercer sector social català durant la segona jornada del Congrés. Aquest va des-

tacar la importància de treballar per la inclusió social des de cada territori per aconseguir una Europa Social.

LUDO HOREMANS,
PRESIDENT D'EAPN EUROPA

"Per poder progressar s'ha de treballar localment i regionalment, tal i com esten fent en el Congrés. Per aconseguir una Europa Social, s'ha de treballar des de la base, des de les organitzacions no lucratives i des de la ciutadania activa"

EAPN a Espanya i les xarxes autonòmiques

A Espanya, aquesta xarxa neix amb la finalitat de coordinar actuacions contra la pobresa i l'exclusió social a l'Estat.

Durant l'acte de cloenda del congrés, Carlos Susías, president de la xarxa a Espanya, va insistir en la importància d'unir esforços per treballar conjuntament per la inclusió social de les persones més desfavorides, tant a nivell local com europeu.

CARLOS SUSÍAS,
PRESIDENT D'EAPN ESPANYA

"La única posibilidad que tenemos de generar un verdadero desarrollo social i económico es lograr que todos los ciudadanos tengan las mismas posibilidades de desarrollo. Para conseguirlo, ya sea a nivel local, autonómico, estatal o europeo, tenemos que conseguir que los ciudadanos se impliquen en su propio desarrollo; y para esto, tenemos que animarles y darles los instrumentos necesarios"

Per tal d'apropar la realitat d'aquesta xarxa i la seva articulació a través de xarxes regionals, es va poder comptar amb una taula específica sobre aquest tema en què hi van participar la xarxa andalusa, del País Basc, de la comunitat de Madrid i de Catalunya.

TAULA "L'ARTICULACIÓ DEL TERCER SECTOR SOCIAL": XAVIER PUIG, CARLES BARBA, LOLA GARCÍA, JOSÉ MARÍA CABALLOL I ANDER FERNANDEZ.

Aprentatges

Alguns dels aprenentatges que es van posar de manifest des d'algunes de les xarxes regionals participants van ser:

- La vocació inclusiva, de representació i d'establir aliances amb les entitats del propi sector. Es tracta de treballar amb un denominador comú sense solapar les funcions que exerceixen les entitats membre. És un tema clau, el treball en equip i la confiança entre les persones, per tirar endavant els projectes.
- Aportar dispositius tècnics, econòmics i organitzatius és fonamental per poder fer prosperar una iniciativa d'aquestes característiques.
- La necessitat de tenir reconeixement social i interlocució és molt important. Per exemple, és important conscienciar la resta d'agents socials, sobretot l'administració pública, que les entitats no són merament executores. Cal exigir poder participar en el disseny de les polítiques, dels plans, dels programes, en la seva l'avaluació i el seu desenvolupament, etc.

per poder absorbir la feina, i esdevenir un agent social reconegut.

Una altra experiència fou la de la EAPN de Madrid, que es va crear al 1994, però després d'un curt període d'activitat va quedar desactivada fins al 2004, en què es va tornar a revifar.

Les principals dificultats a què s'enfronten es deuen a que són la seu de la majoria d'entitats estatals que actuen al territori espanyol. Per aquest motiu, un dels reptes és prendre força com a xarxa autonòmica, i que aquesta no es vegi eclipsada per les iniciatives estatals. Poc a poc estan aconseguint tenir més activitat i presència en l'administració. Una de les accions fou avaluar l'anterior pla autonòmic. I a més, pretenen entrar al consell regional de benestar social. Pel que fa al treball amb les entitats, estan intentant difondre les avantatges que suposa per les entitats formar part de la xarxa, a partir de l'experiència d'un grup anomenat "Stop exclusió". Es va constituir a partir de la unió d'unes entitats per tirar endavant un projecte en comú. Aquesta experiència va fer créixer el número d'entitats que constitueixen la xarxa, ja que encara que en un principi no totes en formaven part, perquè no es va establir com un requisit, posteriorment totes ho van sol·licitar.

Els reptes a què s'enfronten són: aprofitar les oportunitats que troben en els moments de crisi, treballar per construir la legitimitat suficient per fer lobby, tenir interlocució amb l'administració i col·laborar amb altres xarxes.

L'experiència de Catalunya sorgeix amb l'elaboració del Llibre blanc del tercer sector, en què es va analitzar quina era la situació del tercer sector en aquell moment, per tal de superar el desconeixement de la seva pròpia realitat. La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social representa l'EAPN a Catalunya i, en aquest sentit, està composta de 24 organitzacions, que integren més de 2.000 entitats.

L'estratègia emprada per tal que la xarxa fos governable fou la d'optar perquè les entitats de segon nivell fossin membres de la xarxa.

Després d'analitzar quines eren les dificultats i els reptes comuns de tot el sector, es va definir la missió de la xarxa, que és la de millorar el benestar de les persones, amb necessitats socials no satisfetes i aconseguir la consideració i reconeixement del tercer sector.

Posteriorment, es va elaborar un pla de treball, i es va marcar una agenda pròpia del sector, amb un escenari que propiciava moltes oportunitats, a partir de l'estatut, les noves lleis, etc. Els objectius que s'han marcat, entre d'altres, són els d'elaborar un pla i un pacte per la inclusió social a Catalunya, i aconseguir el 0,7% de l'IRPF per a les entitats, amb el traspàs del 50% a Catalunya. Un altre repte important per a la xarxa catalana és l'augment de reconeixement i la interlocució, al mateix temps que es dissenya i s'implementa un programa de millora interna de les organitzacions en aspectes tant importants com la qualitat o la transparència.

Particularitats de les xarxes autonòmiques

Tot i que comparteixen característiques, problemàtiques i resultats, cal considerar també que cada xarxa regional té les seves particularitats i es troba en contextos diferents.

En el cas concret d'Andalusia, en primer lloc, s'està treballant per tal d'ajustar la definició de pobresa a la realitat de la comunitat autònoma, ja que la que es manté des de l'administració pot resultar desfasada, la qual cosa fa que no s'analitzi la seva multicausalitat i no s'abordi la problemàtica des de tots els camps. En segon lloc, s'està lluitant per aconseguir que totes les forces polítiques s'impliquin en els plans d'inclusió, per tal que es duguin a terme amb independència del partit que governi. I, a més, cal crear també plans locals d'inclusió a més del pla autonòmic.

La situació en què es troba l'EAPN Euskadi, ve determinada per la qüestió de l'organització política dels diferents territoris del País Basc. Encara que regeix una única llei a les diferents províncies, les diputacions tenen un gran marge d'actuació i, per tant, s'hi realitzen polítiques diferents. S'observen diferències polítiques, econòmiques i socials segons el territori. Com a resultat d'aquestes diferències territorials, l'EAPN Euskadi es va originar a Biscaia, i no es va expandir fins més tard a Àlaba i Guipúscoa.

Els majors reptes que han d'afrontar són: ampliar el número d'entitats que formen part de la xarxa; aconseguir crear una xarxa autonòmica que compregui tots els territoris, la coordinació de capacitat tècnica

Els diversos representants van exposar quina era la situació en què es trobava cada xarxa, les seves particularitats, quines dificultats havien d'afrontar i quina era l'estratègia concreta que calia adoptar per potenciar la xarxa.

Les xarxes autonòmiques

Encara que les EAPN de cada territori s'enfronten a realitats amb característiques diferents, que condicionen el tipus d'estratègia que cal adoptar, hi ha dificultats comunes a les què han de fer front. Algunes d'aquests dificultats són:

- L'atomització del sector social,
- la manca de cultura de treball en xarxa
- el fet de que a moltes entitats les absorbeix el ritme de feina diari,
- el desconeixement i desconfiances entre unes entitats i les altres,
- la dependència de l'administració pública, i
- la dificultat per articular les xarxes territorials.

Tot i això, existeixen diferències en el grau de desenvolupament i maduresa entre les diferents xarxes regionals que conformen EAPN Espanya, i alguns d'aquests aspectes ja s'estan afrontant.

Un dels reptes que han d'afrontar és la necessitat de recollir la diversitat de subsectors d'activitat (infància, discapacitat, etc.) i les diverses iniciatives que s'estan duent a terme.

PARTICIPAR I FORMAR PART DE L'EAPN HA DE PODER VEURE'S COM UNA OPORTUNITAT PER LES ENTITATS QUE NECESSITEN D'UNA ESTRUCTURA DE SEGON NIVELL.

Un altre repte és treballar per convertir-se en veritables agents socials per tal de contribuir a la cohesió i inclusió social. Això s'ha de fer des de l'enfortiment de les xarxes i de les entitats que les conformen. Es poden sumar esforços dirigint-se a iniciatives tant formals com informals, ja constituïdes o no, i oferint-los la possibilitat d'integrar-se a la xarxa, per tal de construir la legitimitat suficient per a fer lobby. Participar i formar part de l'EAPN ha de poder veure's com una oportunitat per a les entitats que necessiten d'una estructura de segon nivell. Els beneficis de pertànyer a la xarxa per a les entitats de base són diverses: representa comptar amb una estructura ja creada, que pot oferir recolzament, suport, acompanyament, intercanvi d'experiències, representació davant les administracions públiques i la societat, etc.

Una de les diferències de funcionament d'aquesta xarxa respecte d'altres i que conforma la seva particularitat, és que integra la lògica autonòmica a la lògica estatal. Això permet treballar des de la proximitat, tenint en compte la realitat local i, a la vegada, tenir una única veu d'interlocució a nivell europeu.

LA XARXA EAPN PERMET TREBALLAR DES DE LA PROXIMITAT, TENINT EN COMPTE LA REALITAT LOCAL I, A LA VEGADA, TENINT UNA ÚNICA VEU D'INTERLOCUCIÓ A NIVELL EUROPEU.

Part III. Un espai relacional

Més enllà d'una trobada de bona part de les entitats que treballen per la inclusió social a Catalunya, el 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya va esdevenir una oportunitat per compartir discursos, reflexions i experiències amb altres agents socials rellevants com ara les administracions públiques, el món acadèmic o el sector empresarial.

El reconeixement de les administracions públiques

Alguns dels objectius del congrés estaven directament relacionats amb el vincle de les entitats amb el Govern de la Generalitat i la resta d'administracions públiques. En aquest sentit, des de la Taula es van fer esforços importants per aconseguir una bona representació dels ens públics en el congrés.

La resposta per part de les diferents institucions públiques va ser molt satisfactòria i es va poder comptar amb una representació privilegiada de polítics en diferents moments de la trobada.

Durant l'acte inaugural, es va poder comptar amb Núria Marín, primera tinenta d'alcalde, que va donar la benvinguda a la ciutat als més de 600 participants i va aportar algunes reflexions entorn de la capacitat emprenedora i de generació de capital social que disposa L'Hospitalet.

NÚRIA MARÍN,
TINENT D'ALCALDE DE L'AJUNTAMENT
DE L'HOSPITALET

"El sector social, el sector privat ètic i l'Ajuntament hem de treballar plegats. A L'Hospitalet tenim entitats que ja són gestores i portadores de serveis i els nostres espais són un model de referència a tot Catalunya."

"El tercer sector és ètic, eficient i compromès amb la societat. El treball el volem fer conjuntament però, de moment, el marc legal encara és insuficient perquè les entitats i les administracions puguem treballar plegats."

Per la seva banda, i també durant la inauguració del congrés, Jordi Rustullet, secretari general del departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya, va tenir unes paraules de suport per l'acció desenvolupada des de les entitats del tercer

sector social, manifestant la voluntat d'impulsar polítiques públiques que l'afavoreixin.

JORDI RUSTULLET,
SECRETARI GENERAL, DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I
CIUTADANIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

"Impulsarem la integració del tercer sector en els plans locals i estem satisfets perquè hem passat del 0,52% de l'IRPF al 0,7%, cosa que representa un ajut per finançar projectes."

Tanmateix, en el marc del congrés es va crear un espai de trobada específic per la visita del M. Hble. Sr. José Montilla, President de la Generalitat de Catalunya. Aquest, acompanyat per la Hble. Sra. Carme Capdevila, consellera d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya, va poder dirigir-se a totes les entitats assistents.

Durant la seva intervenció, el president va començar fent un recorregut per l'evolució del teixit associatiu català en les últimes dècades, posant de manifest la seva contribució en la consolidació dels drets democràtics i el seu paper en la transformació social del país.

El president de la Generalitat també va mostrar la seva voluntat de prioritzar el treball en xarxa amb les entitats en les polítiques d'acció social i comunitària, destacant la necessitat de la relació entre el sector públic, l'empresarial i el no lucratiu.

El Govern de la Generalitat de Catalunya, a través el seu màxim representant, va reconèixer la importància

EL PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA, EN EL MOMENT DE LA SEVA ENTRADA AL RECINTE DEL CONGRÉS.

TAULA INAUGURAL: MARIA ASSUMPCIÓ VILÀ, JORDI RUSTULLET, NÚRIA MARÍN I ÀNGEL FONT.

M. HBLE. SR. JOSÉ MONTILLA,
PRESIDENT DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

“Amb el pas dels anys han nascut nous moviments socials, noves entitats de voluntariat, federacions i grups d'interès. Unes organitzacions dinàmiques que han anat adaptant-se a les noves realitats humanes, a les formes jurídiques i als estàndards de qualitat que exigeix la responsabilitat social que vosaltres millor que ningú representeu.”

“Les polítiques socials han d'atendre avui, en el segle XXI, situacions noves, derivades de la globalització, que s'afageixen a les ja existents a la societat catalana.”

“Aquest pla projectarà els escenaris socials desitjats a mitjà i llarg termini. Posarà les bases d'un model innovador i compartit d'intervenció i resposta dels poders públics enfront de les situacions de desigualtat social, les causes que les originen i les conseqüències que es manifesten en les persones i col·lectius que viuen en situació de risc i vulnerabilitat, amb l'objectiu de treballar per aconseguir pobresa zero a Catalunya.”

“Un pla per ajudar a enfortir les entitats que ho necessitin, realitzat amb la col·laboració de les entitats i amb la finalitat de cercar eines i recursos perquè puguin aconseguir millor la seva tasca cohesionadora de la comunitat. Així està recollit en el Pla de Govern i així ho volem fer.”

del paper de les entitats socials en la cohesió social, la prestació de serveis, els suport a les persones en situació de necessitat i, en definitiva, en la seva tasca com a agents socioeconòmics imprescindibles per aconseguir construir una societat més inclusiva. Partint de la feina realitzada des del Govern fins a l'actualitat, de l'experiència acumulada al llarg d'anys de plans europeus, així com del bagatge de les entitats del tercer sector social català, el

President va expressar la voluntat de concertar una estratègia per la inclusió i la cohesió social. Es tracta d'un pla que es projectarà a mitjà i llarg termini i que establirà complicitats amb les administracions locals i les entitats socials.

El cap de l'executiu català va manifestar la voluntat de potenciar el teixit associatiu i va anunciar que un dels objectius del Pla director del tercer sector social seria l'enfortiment de les organitzacions no lucratives.

Finalment, el President va destacar alguns dels reptes socials que en els propers anys hauran d'afrontar conjuntament les entitats del tercer sector, les empreses i les administracions:

- Avançar en la igualtat d'oportunitats de les dones en tots els àmbits de la societat, especialment en el món laboral, i treballar per un nou ús del temps.
- Treballar per la inclusió en el món del treball dels col·lectius amb més risc d'exclusió social.
- Enfortir les polítiques de suport a les famílies, la infància i l'adolescència.
- Afavorir la integració de la població novvinguda en una societat cohesionada entorn uns drets i uns deures.
- Participar en la gestió dels serveis derivats de la Llei de la dependència a Catalunya i la Llei de serveis socials.

La intervenció del president va ser precedida per la consellera d'Acció Social i Ciutadania, Hble. Sra. Carme Capdevila, que es va comprometre a recollir les conclusions del congrés i a incorporar-les en la política de l'administració catalana. Tanmateix, la consellera va anunciar l'elaboració d'un pla de suport

HBLE. SRA. CARME CAPDEVILA,
CONSELLERA D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA.

“En un moment de competitivitat econòmica i de recerca de valors afegits que massa vegades ens porten cap a l'individualisme, el tercer sector ens dona la resposta a la construcció d'un país més cívica. Treballar per les persones, treballar per a la integració, treballar per fer una societat més justa. Amb tot, és molt bo que amb esdeveniments com el que fem avui sapiguem transmetre aquests valors a la resta de la societat. Aquesta també és una tasca que hem de saber fer.”

“Posarem en marxa la oficina tècnica del Pla per a la inclusió i la cohesió social: aquesta oficina vol ser l'instrument de dinamització, impuls i gestió del Pla. La oficina és un element clau per a la coordinació interdepartamental de l'estratègia d'inclusió i cohesió social del govern.”

“Volia compartir amb vosaltres l'alegria de veure com la feina ben feta que heu fet des de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social durant aquests tres anys que porteu de vida ha servit per anar configurant el sector com un element de referència per fer polítiques realistes i útils. I per a reforçar-ho, impulsarem des del Govern un Pla de suport al tercer sector.”

al tercer sector, l'impuls d'un estudi jurídic i de bones pràctiques sobre les clàusules socials en la contractació pública, així com la imminent posada en marxa de l'oficina tècnica que haurà de gestionar el Pla d'inclusió social.

La consellera també va reconèixer el valor afegit que aporten les entitats del tercer sector social a la societat i la importància de ser capaços de comunicar i fer tangible aquesta aportació.

Com a representant del govern, la consellera va voler expressar el seu suport i felicitació a la tasca realitzada durant el congrés com a signe de maduresa del sector.

Després de les intervencions, els dos representants del Govern van aprofitar per intercanviar impressions amb les entitats i persones assistents al primer dia del congrés.

Un altre espai on es va poder comptar de nou amb una important representació política va ser l'acte de cloenda del congrés, el dia 24 de març.

TAULA DE CLOENDA: MARIA ASSUMPCIÓ VILÀ, JOSÉ VICENTE MUÑOZ, JOAN PUIGCERCÓS, KATY CARRERAS-MOISY I CARLOS SUSIAS.

L'acte de clausura va comptar també amb l'Hble. Sr. Joan Puigercós, conseller de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya.

El conseller va ressaltar la capacitat del Tercer Sector per generar una cultura i uns valors específics entorn dels serveis socials i els models d'inclusió. Alhora, va fer un reconeixement al paper fonamental que juguen les organitzacions del tercer sector social en una societat canviant i necessitada de serveis com la catalana.

El conseller va destacar la feina que s'està realitzant des del departament per tal que el tercer sector pugui treballar en millors condicions i va esmentar el pacte per la inclusió social.

El conseller va voler expressar també el compromís de transversalitat de les actuacions, és a dir, que el pacte per la inclusió social ha de ser necessàriament un programa de tot el Govern i, com a tal, ha de treballar-se des d'una visió transversal a partir dels diferents àmbits d'actuació. Així mateix, va manifestar que aquesta política transversal implica destinar esforços i recursos a enfortir les entitats del tercer sector, principalment a través de dues línies: la formació i la patrimonialització de les entitats.

Puigercós va insistir en la voluntat de desenvolupar una línia específica de suport i desenvolupament del tercer sector en què, a més dels elements ja citats, s'estableixin mesures de finançament que donin estabilitat a les organitzacions i fomentin les accions de govern coordinades.

Finalment, el conseller va voler felicitar la iniciativa del congrés per ser un clar exemple de vertebració de la societat civil del país, així com per definir i clarificar els interlocutors del sector.

HBLE. SR. JOAN PUIGCERCÓS,
CONSELLER DE GOVERNACIÓ I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

“Cada vegada requerim més serveis i el tercer sector social hi juguen un paper fonamental. Un congrés com aquest no només pot ajudar a establir línies de cooperació i col·laboració amb les administracions, sinó que pot ajudar a la definició del propi sector.”

“L'acció que es realitza des del tercer sector genera canvis culturals, cosa que no fa necessàriament el sector privat. Els serveis prestats des del tercer sector social són serveis que aporten un valor afegit i generen cultura de solidaritat, de valors de convivència i de civisme.”

“El gran pacte per la inclusió social és una demanda que recollim. Hem de treballar per tal que hi hagi un gran acord entre totes les polítiques que vagi en una sola direcció. Aquest país és fort quan alineem esforços, quan ens conjuguem en la mateixa direcció.”

“Nosaltres creiem que hi ha dues línies importants. La primera és la formació de les entitats i, en aquesta línia, nosaltres posarem sobre la taula la necessitat de crear l'Agència Catalana del Voluntariat. La segona línia estratègica ha d'anar dirigida a patrimonialitzar les entitats. No pot ser que hi hagi aquesta sensació de falta d'equipaments i d'infraestructura.”

Des de l'Àrea de Benestar i Família de l'Ajuntament de L'Hospitalet, el regidor José Vicente Muñoz va insistir en el suport que es dona des dels municipis a la tasca que realitzen les entitats del tercer sector social i va encoratjar el tercer sector social català a seguir treballant per la inclusió social de les persones més desfavorides.

Sr. JOSÉ VICENTE MUÑOZ,
REGIDOR DE L'ÀREA DE BENESTAR I FAMÍLIA DE
L'AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET

“Hem de tenir confiança en el futur. Però no en el futur individual, sinó en el futur col·lectiu, dels altres, en el futur dels més febles.”

Per la seva banda, la Sra. Katy Carreras-Moysi, presidenta delegada de l'Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona va iniciar la seva intervenció expressant el seu convenciment que aquest congrés no serà el primer i l'últim, sinó que la voluntat expli-

ca de treballar conjuntament i la construcció d'un discurs col·lectiu com a sector han marcat una clara línia de continuïtat. També va destacar la importància del moment actual en què, amb la nova Llei de la dependència i la Llei catalana de serveis socials s'està davant la oportunitat històrica d'universalitzar els serveis socials i modernitzar un sistema encara poc desenvolupat. Finalment, va insistir que, en aquets context, la col·laboració dels diferents agents socials és molt necessària.

SRA. KATY CARRERAS-MOISY,
PRESIDENTA DELEGADA DE L'ÀREA DE BENESTAR SOCIAL
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA.

“Estem davant la oportunitat de convertir el sistema de serveis socials de Catalunya en el quart pilar de l'estat del benestar, al costat de l'educació, la sanitat o les pensions. En aquest escenari és molt important sumar i anar junts, treballar en complicitat amb els actors que es troben en el territori.”

Paraules sobre el congrés

ÀNGEL CASTIÑEIRA

PROFESSOR DEL DEPARTAMENT DE CIÈNCIES SOCIALS D'ESADE.

“Mai com ara l'energia dels emprenedors socials locals --encarnada en associacions, moviments, entitats, fundacions, etc.-- ha tingut la necessitat de ser vehiculada a través d'estructures de coordinació nacional. La Taula del Tercer Sector és, per tant, un signe clar de maduresa i professionalitat del món associatiu català. L'organització del congrés representa la materialització pública d'aquest estadi de maduresa. El sector s'organitza, el sector s'autoconvoca, congrega els seus referents, reflexiona sobre la seva contribució present i futura a la societat, avalua les seves amenaces i oportunitats, escolta els experts i ciutadans, dialoga amb la resta d'actors que intervenen en l'espai públic i es projecta públicament construint així la seva legitimitat. De moment, un primer congrés sempre representa un esdeveniment excepcional. Apostem, tanmateix, perquè esdevingui quelcom normal, regular, esperat per tot el sector i també per tots els ciutadans.”

JOSEP LLUÍS CLERIES

DIPUTAT DE CIU AL PARLAMENT DE CATALUNYA. SECRETARI DE POLÍTICA SOCIAL I FAMÍLIA DE CDC.

“El 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya ‘Treballant per la inclusió social’ ha servit per consolidar l'existència i la tasca necessària de la Taula com a element estratègic per afrontar el futur del tercer sector i de reforçament d'un compromís social de qualitat amb el país, amb les persones. El seu lema fa referència a l'acció constant de promoure des de la participació cívica i associativa una Catalunya cohesionada socialment. Enhorabona i endavant!”

CARME FIGUERAS

DIPUTADA PORTAVEU ADJUNTA DEL PSC AL PARLAMENT DE CATALUNYA. CONSELLERA DE BENESTAR I FAMÍLIA 2006.

“La celebració del 1r Congrés del Tercer Sector va representar un esdeveniment de gran importància no només per les persones i entitats participants sinó que també pel conjunt de la societat catalana.

La tasca feta per la Taula del Tercer Sector en els darrers anys ha resultat cabdal en els avenços aconseguits en les polítiques socials a Catalunya i ho ha de ser també en el futur. Els treballs del congrés donen compte de la maduresa que ja ha assolit aquest sector tan arrelat a casa nostra. De ben segur, els propers anys seran decisius per a la seva consolidació.”

ÀNGEL FONT

DIRECTOR FUNDACIÓ UN SOL MÓN. OBRA SOCIAL DE CAIXA CATALUNYA

“El 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya va representar, al meu parer, un autèntic punt d'inflexió per al moviment social en tres sentits. En primer lloc, el sector va prendre consciència del gran potencial que pot arribar a tenir si treballa unit. En segon lloc, es va disposar d'una interlocució més directa i més eficient amb les administracions públiques, i més concretament, amb la Generalitat de Catalunya. Finalment, es van fixar les prioritats per al treball dels propers anys.

La meua enhorabona pels resultats assolits a tot l'equip de la Taula d'Entitats del Tercer Sector de Catalunya.”

XAVIER GARRIGA

DIRECTOR GENERAL D'ACCIÓ COMUNITÀRIA. DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ I ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES.

“Des del Departament de Governació i Administracions Públiques i des de la Secretaria d'Acció Ciutadana encarregada de la promoció i el foment de l'associacionisme cívic i del voluntariat valorem molt positivament la realització d'aquest congrés. Tan des del punt de vista dels continguts com de l'organització ha estat una experiència amb èxit tenint en compte que ha estat el 1r congrés d'aquest tipus que es duu a terme a Catalunya i que ha estat organitzat íntegrament pel teixit associatiu.”

RICARD GOMÀ

REGIDOR DE BENESTAR SOCIAL DE L'AJUNTAMENT DE BARCELONA (ICV).

“El paper del tercer sector social com a teixit generador de benestar quotidià i col·lectiu és cabdal. El congrés ha significat un pas endavant qualitatiu en l'articulació, la capacitat de reflexió i propositiva de l'entramat d'acció social del país. Des de l'Ajuntament apostem per un tercer sector fort i dinàmic. El Tercer Sector i les Institucions hem de compartir un espai públic compromès amb la solidaritat, la lluita contra les desigualtats i el reconeixement de les diferències. Volem espais pluralistes i participatius d'elaboració de polítiques i de gestió de serveis. El nostre compromís vers una Barcelona inclusiva és obert i compartit. Gràcies, i tot el nostre reconeixement a la feina feta. Coratge i encert per afrontar els reptes de present i de futur.”

CAROLINA HOMAR

DIRECTORA GENERAL DE L'ICASS DEL DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA DE LA GENERALITAT.

“La realització amb èxit de participació tant a nivell d'assistents com de ponències presentades del 1r Congrés del Tercer Sector Social significa un pas important per la consolidació d'un espai de debat i intercanvi del sector. Un espai que ha de permetre reforçar la cohesió de les entitats i treballar per la construcció d'una visió conjunta que faciliti la interlocució amb les Administracions Públiques. Una interlocució que és fonamental per a enfortir el paper que les entitats del tercer sector tenen en el desenvolupament de les polítiques socials.”

JUAN MEZO

CONSULTOR DE VALORES & MARKETING. EX PRESIDENT DE L'APF.

“La primera vegada que s'organitza alguna cosa sempre hi ha components de risc, expectació i novetat. El risc que s'ha assumit ha valgut la pena. L'expectació ha estat superada per l'aportació d'experiències, de coneixements i per la passió dels molts participants, i la novetat haurà de desenvolupar-se amb enginy per properes edicions. Per avançar cap a la inclusió social cal crear sinèrgies entre els diferents actors, i en aquest sentit l'intercanvi de coneixement i el diàleg proporcionat en el congrés són elements clau.”

TERESA MONTAGUT

PROFESSORA DE SOCIOLOGIA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA I MEMBRE DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA DE SOCIOLOGIA.

“De tots els congressos en la preparació dels quals he participat, ha estat aquest on he trobat més enriquidora la participació en el comitè científic donada la dinàmica que des de l'organització varen dissenyar. No ha estat una invitació formal sinó que hi va haver un ric intercanvi i reflexió conjunta”

MONTSERRAT NEBRERA

DIPUTADA DEL PP AL PARLAMENT DE CATALUNYA.

“El primer congrés d’una macrorealitat com el tercer sector significa abans de tot l’oportunitat de conèixer el que significa com conjunt d’iniciatives altruistes, que ajuden a la construcció de les noves generacions sobre valors universals, que complementen les polítiques públiques de benestar i que tendeixen la mà en àmbits econòmics i socials on els interessos legítims no es veuen satisfets del tot o en part per la iniciativa privada. Més sector pont que tercer sector, els desitjo enfortiment i consolidació i els felicito per la tasca feta.”

ÀNGELS NOGUÉS

COORDINADORA DE L'ÀREA DE BENESTAR SOCIAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA.

“Aquest congrés ha contribuït a crear discurs i a fer del tercer sector social de Catalunya una plataforma encara més forta i amb més energia per continuar treballant, com des de fa temps, a favor de la inclusió social dels col·lectius més desafavorits i per modificar les condicions i els factors que generen exclusió social.”

Felicitats per ser el motor de la lluita contra l'exclusió social. Des de la Diputació de Barcelona, volem expressar tot el nostre suport, perquè, en definitiva, treballant conjuntament, podem construir una societat més inclusiva i amb més cohesió social.”

FERRAN REQUEJO

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIA POLÍTICA I DE L'ADMINISTRACIÓ DE LA UPF.

“Com a membre del comitè científic del congrés vaig trobar molt encertada la idea del congrés, a més d'un ambient molt agradable de treball per part de l'organització. Crec que el congrés ha estat un pas important per la consolidació del tercer sector en el nostre país. És important mantenir la continuïtat en el futur. Bona sort a tothom!”

JORDI SÀNCHEZ

DIRECTOR DE LA FUNDACIÓ JAUME BOFILL

“El primer congrés va ser un magnífic exemple de com les persones que protagonitzen a través de les diverses institucions i entitats la vitalitat del Tercer Sector a Catalunya poden aportar una mirada retrospectiva sobre la quotidianitat de la seva tasca i assumir el repte de la discussió i la reflexió de molts aspectes que tot i ser importants sovint queden aparcats davant les urgències diàries. La consciència de formar part d'un sector que cada vegada mobilitza més recursos i esforços és una condició necessària - tot i que no suficient - per avançar en la qualitat dels serveis que les entitats del tercer sector ofereixen, i en aquest sentit el congrés també va significar una gran oportunitat.”

ANNA SIMÓ

DIPUTADA PORTAVEU ADJUNTA DE ERC AL PARLAMENT DE CATALUNYA. CONSELLERA (1984-1986) DE BENESTAR I FAMÍLIA.

“Unes administracions fortes necessiten interlocutors socials forts, i a l'inrevés; la dialèctica és de profunditat, tots dos es reforcen mútuament i avancen en el sentit correcte, que és no només millorar la participació en la presa de decisions, sinó els objectius i els resultats que els són comuns: en l'àmbit social, la millora de la qualitat dels serveis que es presten i la qualitat de vida de les persones a les quals s'adrecen. Si la constitució de la Taula va ser una bona notícia en aquesta línia, el primer congrés no només va evidenciar-ne la maduresa, sinó també la força i les potencialitats per sumar i continuar avançant.”

ROSA SUÑOL

DIRECTORA DE L'INSTITUT UNIVERSITARI AVEDIS DONABEDIAN - UAB. DIRECTORA DE LA CÀTEDRA D'INVESTIGACIÓ EN QUALITAT DE LA FACULTAT DE MEDICINA UAB.

“El 1r Congrés del Tercer Sector Social ha estat un punt d'inflexió en el seu desenvolupament. Per primer cop, formalment, les entitats del sector es troben per debatre temes d'alt impacte com la relació amb altres àmbits socials o la qualitat a més de la societat relacional o els reptes de futur. Quan s'assoleix aquest nivell de maduresa es deixa de ser un grup de centres per esdevenir un ens organitzat que pot facilitar el suport i les possibilitats de desenvolupament als membres i a l'hora influir en l'entorn social. Va ser per mi una gran satisfacció comprovar l'alt nivell de participació de les entitats aportant les seves experiències tant a nivell global com en el camp de la qualitat que es el que millor puc jutjar.”

JOAN SUBIRATS

CATEDRÀTIC DE CIÈNCIES POLÍTiques DE LA UAB I DIRECTOR DE L'IGOP.

“L'element més significatiu del congrés va ser la seva pròpia celebració. Feia anys que es parlava de la importància de buscar i crear més espais de relació entre les entitats del tercer sector d'acció social. I també feia anys que es deia que sense generar espais de formació i de sistematització d'experiències, seria difícil que el sector pogués superar la fragmentació, la dependència i la fragilitat que l'havien caracteritzat tradicionalment.”

Per tant, que es fes el congrés va ser ja un èxit. I que tothom en sortís content pot permetre mantenir la xarxa i tenir la capacitat i legitimitat necessària per seguir en aquesta tasca de reforçament i cooperació.”

JORDI TUDELA

DIRECTOR DEL PRODEP. GENERALITAT DE CATALUNYA.

“El Tercer Sector Social de Catalunya ha de presentar-se en ‘societat’. Ha de ser visualitzat no com uns nois i noies voluntaris moguts per la beneficència (tot i ser valors importants a nivell personal) sinó com un conjunt d'entitats organitzades que treballen per millorar el benestar de tots els catalans amb la màxima eficiència i eficàcia.”

Manifest de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

DEL 1r CONGRÉS DEL
TERCER SECTOR SOCIAL
TREBALLANT PER LA INCLUSIÓ SOCIAL

Més política social amb les entitats del tercer sector

La Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya va convocar ja fa sis mesos les organitzacions i entitats del tercer sector social per celebrar un primer congrés del sector amb el doble objectiu de compartir i analitzar experiències i reflexions sobre els temes que ens ocupen i, alhora, per donar veu al col·lectiu més exclosos de la societat i reclamar als poder públics un accent més gran en les polítiques socials i al paper protagonista de les organitzacions del tercer sector en el seu desenvolupament.

La convocatòria ha estat tot un èxit. Això ho confirmen les més de 150 aportacions en forma de ponències i la participació de més de 500 persones representants de les entitats socials de Catalunya. Així com els representants presents del tercer sector de la resta de l'Estat i representants d'altres entitats del tercer sector, dels sindicats i dels partits polítics.

La presència dels més alts representants del Govern de la Generalitat, encapçalats pel president de la Generalitat de Catalunya al llarg del congrés, de la Diputació de Barcelona i l'acolliment de l'Ajuntament de L'Hospitalet de Llobregat, expressa també el reconeixement dels poders públics envers les entitats socials i el paper que desenvolupen en la societat.

En aquests dos dies, hem tingut ocasió de compartir experiències i debatre sobre moltes de les qüestions que la societat catalana i les entitats socials te plantejades al damunt de la taula: la Llei de serveis socials i d'autonomia personal i la seva aplicació; la resposta que cal donar des del sector als reptes que ens planteja la nova immigració; el paper de les organitzacions socials en la provisió dels serveis socials i en la generació de participació, cohesió social i ciutadania; la millora de la qualitat i el rigor de la nostra tasca; la col·laboració amb el sector públic i el privat mercantil; el treball en xarxa entre les entitats del tercer sector; la incorporació de voluntariat i participació ciutadana en les organitzacions socials...

Per primera vegada i sense la tutela de l'administració pública, després de quatre anys de fer camí junts en la Taula del Tercer Sector, bona part de les entitats no lucratives que treballen a Catalunya en favor dels col·lectius més exclosos i amb més dificultats, ens hem reunit en aquest Congrés, volem traslladar a la societat catalana un doble missatge de demanda i de compromís i volem manifestar:

1. PACTE I PLA PER LA INCLUSIÓ SOCIAL A CATALUNYA

Avui hi ha a Catalunya quasi un milió de persones pobres. S'estima que un 18% de la població té uns ingressos anuals inferiors als 11.700 euros. Aquest nivell de pobresa material, juntament amb els reptes que té plantejada la nostra societat: la nova immigració, les dificultats per accedir a un habitatge digne, la precarització laboral, especialment entre els i les joves, la creixent i complexa vulnerabilitat de diversos sectors de la població i la insuficient dotació de recursos públics destinats a la inclusió social, demanen l'establiment d'un Pacte per la Inclusió Social a Catalunya.

Un pacte que, de la mateixa manera que ho van fer el Pacte per la Competitivitat en el terreny econòmic i de les infraestructures i el Pacte per a l'Educació, suposi un gran acord i entre tots els sectors implicats, amb objectius, mesures, actuacions i pressupostos a impulsar en els propers quatre anys per a disminuir la pobresa i l'exclusió i avançar en les cobertures socials.

Per fer efectiva una acció política social i integral, seguint la pauta dels estats europeus i la resta d'autonomies, cal concretar el Pla d'acció per a la inclusió i la cohesió social de Catalunya que esdevingui l'instrument rector de la política social del govern i; alhora; creï sinèrgies amb tots els agents que a Catalunya, tant des de l'àmbit públic (Govern de la Generalitat, administracions locals...) com des de les organitzacions socials, treballen a favor d'una societat més plural.

2. LA LLEI DE SERVEIS SOCIALS I D'AUTONOMIA PERSONAL

Amb l'aprovació de la nova Llei de serveis socials hem de disposar de l'instrument legislatiu que permeti donar el salt que correspon a Catalunya en matèria de serveis socials, en la línia de caminar perquè tinguin la mateixa consideració social i política que tenen el sistema educatiu i el de salut i esdevinguin una pota sòlida de l'estat del benestar.

Entenem que la Llei ha de resoldre quatre punts que el darrer text no incorporava de forma suficient: el dret subjectiu i exigible, el caràcter universal i gratuït, la incorporació de la cartera de serveis i la primàcia expressa del sector no lucratiu en la prestació dels serveis públics.

En aquest sentit pensem que la prestació de serveis socials no ha de ser objecte de negoci i que cal prioritzar al sector no lucratiu en la contractació i els concerts des dels poders públics i entendre que les seves iniciatives i projectes formen part també de la xarxa pública.

Cal garantir, per altra banda que la recent aprovada Llei d'autonomia personal a nivell d'Estat vagi acompanyada dels recursos adequats, no invadeixi les competències de la Generalitat en matèria social i incorpori de forma adequada les situacions de dependència d'alguns col·lectius com el de les discapacitats psíquiques i el de les malalties mentals.

3. PLA DE SUPORT AL TERCER SECTOR

L'existència al nostre país d'un ampli i divers teixit associatiu, compromès amb el benestar dels ciutadans, especialment d'aquells que tenen més dificultats, suposa un potencial que contrasta amb la feblesa estructural i de recursos de què disposa per tal de fer efectiva la seva actuació, tant en matèria de prestació de serveis com de canalització de participació ciutadana. Per això, es necessita un Pla de Suport al Tercer Sector Social que l'ajudi a estar en condicions adequades per fer la seva funció i ocupar el rol que li correspon a la nostra societat.

4. TRASPÀS DEL TRAM AUTONÒMIC DEL 0,7% DE L'IRPF

L'anunci del govern de l'Estat perquè l'assignació tributària de la renda destinada als programes socials de les ONG passi del 0,52% al 0,7% i el recent aprovat Estatut de Catalunya amb el nou marc de finançament associat permet traspasar el 50% d'aquesta assignació a la Generalitat en forma de tram autonòmic. En la mesura que hi ha més recursos, aquest traspàs no ha de significar cap disminució de recursos pels programes gestionats per les entitats d'àmbit estatal i el Govern de Catalunya podrà fer ús de les seves competències exclusives en aquesta matèria.

5. RECONeixEMENT DEL SECTOR COM A AGENT SOCIAL

Tal i com estableix el nou Estatut, cal concretar la incorporació del tercer sector social en els òrgans de representació impulsats per l'administració pública que tinguin com a finalitat promoure el diàleg i el consens social, planificar la cobertura de les necessitats socials dels ciutadans i observar i preveure l'aparició de noves necessitats i, per tant, de noves respostes socials. En aquest sentit, s'hauria de contemplar la participació en el Consell Econòmic i Social, la interlocució per als fons estructurals que afecten a persones vulnerables, i en els consells de participació de la Generalitat de Catalunya.

6. COMPROMÍS AMB LA SOCIETAT CATALANA PER LA QUALITAT I LA TRANSPARENCIA

Les entitats no lucratives d'iniciativa social de Catalunya, amb motiu del 1r Congrés del Tercer Sector Social, volem finalment renovar públicament el nostre compromís de treball amb la societat catalana, en general, i en favor dels col·lectius amb més dificultats, en particular.

Aquest compromís incorpora la nostra aposta decidida com a sector pel treball amb qualitat, amb rigor i amb excel·lència, així com l'establiment progressiu de mecanismes i instruments com les auditories i d'altres per fer efectiva la bona gestió i la transparència de les organitzacions i el rebuig a qualsevol pràctica que perverteixi el bon nom de les ONG i les entitats no lucratives.

7. CRIDA A LA CIUTADANIA

Finalment, fem una crida a la ciutadania a participar en la vida comunitària i en la millora de la col·lectivitat, a participar en les organitzacions de forma voluntària i a exercir la condició de ciutadans, ja sigui reivindicant unes polítiques públiques que generin més inclusió i cohesió social, com essent protagonistes del progrés social col·lectiu, especialment d'aquells i d'aquelles que tenen més dificultats.

L'Hospitalet de Llobregat, 24 de març de 2007

Annexos

Annex I. Els comitès científic i executiu

Comitè científic

Pel seguiment dels continguts i la configuració del programa es va constituir un Comitè Científic configurat per la junta directiva de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social i altres persones expertes en el sector no lucratiu, des de diferents àmbits.

Mª Assumpció Vilà

Carles Barba

Víctor Bayarri

Àngel Castiñeira

Adolf Diaz

Laia Grabulosa

Salvador Maneu

Teresa Montagut

Isabel Montraveta

Ismael Palacin

Ferran Requejo

Rafael Ruiz de Gauna

Sebastià Sarasa

Joan Subirats

Rosa Sunyol

Jordi Tudela

Alfred Vernis

Pau Vidal

La Secretaria Tècnica del Comitè Científic va ser coordinada per l'Observatori del Tercer Sector.

Comitè executiu

Carles Barba

Ismael Palacín

Joaquim Sabater

Pau Vidal

Laia Grabulosa

Jordi Gusi

Annex II. El programa

Esquema general de continguts

Taula inaugural

Sr. Jordi Rustullet,

Secretari General del Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat de Catalunya.

Sra. Núria Marín,

Primera tinent d'alcalde de l'Ajuntament de L'Hospitalet.

Sr. Àngel Font,

Director de la Fundació Un Sol Món de Caixa Catalunya.

Sra. Maria Assumpció Vilà,

Presidenta de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

Sessions plenàries

1. La creació de capital social des del tercer sector social

Sra. Anabel Cruz, directora de l'ICD (Instituto de Comunicación y Desarrollo-Uruguay).

Sr. Joan Subirats, catedràtic de Ciències Polítiques de la UAB i director de l'IGOB.

Modera **Sr. Àngel Font,** director de la Fundació Un Sol Món de Caixa Catalunya.

2. Situació i reptes del tercer sector social a Catalunya

Sra. Núria Valls, coordinadora de l'Observatori del Tercer Sector.

Sr. Ignasi Carreras, director de l'Institut d'Innovació Social d'ESADE.

Modera **Sra. Isabel Montraveta,** experta del tercer sector social.

3. La incidència política del tercer sector social

Sr. Víctor Viñuales, director de la Fundación Ecología y Desarrollo.

Sr. Víctor Bayarri, president de la Fundació Koine-aequalitas.

Modera **Sr. Pau Vidal,** coordinador de l'Observatori del Tercer Sector.

Taules paral·leles, per itineraris temàtics

1. Itinerari sobre les polítiques socials

1.1 La prestació de serveis des del tercer sector social

1.2 La nova Llei de la dependència i de serveis socials

1.3 La incidència política de les entitats socials

1.4 Les polítiques socials i el tercer sector social

2. Itinerari sobre la gestió de persones

2.1 Les persones: el valor de les organitzacions

2.2 La gestió del voluntariat

2.3 Les relacions laborals en el tercer sector social

2.4 Bones pràctiques de voluntariat

3. Itinerari sobre el funcionament de les entitats

3.1 Les noves tecnologies al tercer sector social

3.2 Els processos de canvi a les entitats socials

3.3 El treball en xarxa

3.4 La sostenibilitat econòmica de les organitzacions no lucratives

4. Itinerari sobre la societat relacional

4.1 La societat relacional

4.2 Repensant el tercer sector

4.3 La relació del tercer sector amb els altres agents socials

5. Itinerari sobre la responsabilitat social

5.1 La responsabilitat social a les organitzacions no lucratives

5.2 La comunicació, la transparència i la rendició de comptes

6. Itinerari sobre la qualitat

6.1 La gestió de qualitat a les entitats del tercer sector social

6.2 El repte de la qualitat

7. Altres taules

7.1 El fet migratori: un repte pel tercer sector social

7.2 Marc legal i fiscalitat de les organitzacions no lucratives

7.3 Innovació i emprenedoria social

7.4 Construïnt capital social

7.5 L'articulació del tercer sector social

Lectura del manifest del congrés a càrrec de la junta de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

Taula Cloenda

Hble. Sr. Joan Puigercós, conseller de Governació i Administracions Públiques.

Sr. José Vicente Muñoz, regidor de l'Àrea de Benestar Social i Família de l'Ajuntament de L'Hospitalet.

Sra. Katy Carreras-Moysi, presidenta delegada de l'Àrea de Benestar Social de la Diputació de Barcelona.

Sr. Carlos Susías, president d'EAPN-Espanya.

Sra. Maria Assumpció Vilà, presidenta de la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya.

Programa detallat de les taules paral·leles

DIVENDRES 23 DE MARÇ DE 2007

Sessió A

SALA 1

A1

La prestació de serveis des del tercer sector social

MODERA

Pilar Mercader

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

El rol de les entitats com a proveïdores de serveis. **Xema Gil.**

FUNDACIÓ ENGRUNES – AIRES

Les clàusules socials: inclusió d'aspectes socials en la contractació pública. **Encarna González.**

FEDERACIÓ D'ENTITATS D'ASSISTÈNCIA A LA TERCERA EDAT (FEATE)

De la beneficència a la prestació de serveis. **Assumpció Ros.**

ASSOCIACIÓ BENESTAR I DESENVOLUPAMENT (ABD) – ECAS

Regulació de la gestió de serveis des de la iniciativa social. Dificultats i reptes. **Àngels Guiteras.**

SALA 2

A2

Les persones: el valor de les organitzacions

MODERA

Xavier Orteu

FUNDACIÓ PERE TARRÉS

La formació de voluntaris i professionals com a eina de millora. **Ramón Terrassa.**

FUNDACIÓ SALUT I COMUNITAT – ECAS

La gestió del capital humà: un repte. **Sonia Fuertes.**

OBSERVATORI DEL TERCER SECTOR

El trànsit de persones de l'empresa al tercer sector. **Pau Vidal.**

FUNDACIÓ JOSEP CAROL

Les persones: el valor de les organitzacions. **Marina Gay.**

SALA 3

A3

La societat relacional

MODERA

Felisa Perez

INSTITUT DE GOVERN I POLÍTiques PÚBLIQUES (IGOP)

Xarxes d'agents per a la inclusió. **Anna Obradors.**

SANT JOAN DE DÉU, Serveis Socials – FUNDACIÓ SANT JOAN DE DÉU

Projectes interinstitucionals i treball en xarxa. **Joan Uribe.**

GRUPO DE INVESTIGACIÓN ENL

Alianzas estratégicas para la innovación social. **Alfonso Carlos Morales.**

ASSOCIACIÓ PER A LA PROMOCIÓ I INSERCIÓ PROFESSIONAL (APIP) i FUNDACIÓ CIREM

El 3er Sector en l'organització social. **Josep Ricou, Carlos Zeller i Jordi Estivill**

A4

Les noves tecnologies al tercer sector social

MODERA

Jaume Albaigès

FUNDACIÓ EQUILIBRI

Aprofitament TIC. **Lluís Pineda.**

IWITH.ORG

Les TIC com a eina de millora. Experiència internacional. **Jordi Duran.**

SUPORT ASSOCIATIU – FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

La creació d'un programari específic pel sector. **José Manuel Pérez.**

FUNDACIÓ PERE TARRÉS

Xarxanet.org: reflexions sobre el tercer sector. **Roger Buch.**

SALA 5

A5

El fet migratori: un repte pel tercer sector social

MODERA

Manuel Lecha

CLUB ESPLAI LA FLORIDA – FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

L'acolliment d'immigrants en espais normalitzats. **Neus Cerdà.**

ASOCIACIÓN SOCIOCULTURAL IBN BATUTA

Participació i interculturalitat. **Fatima Ahmed.**

FEDERACIÓ CATALANA DEL VOLUNTARIAT SOCIAL

El voluntariat com a eina d'integració per la població nouvinguda. Sectorial d'immigració.

Maria Assumpció Barot.

FEDELATINA

El paper de les associacions de persones immigrades. **Javier Bonomi.**

SALA 6

A6

Marc legal i fiscalitat de les organitzacions no lucratives

MODERA

Guillem Correa

FEDERACIÓ D'ORGANITZACIONS CATALANES GENT GRAN (FOCAGG)

La repercussió de l'IVA en el marc del tercer sector social. **Maria Rosa Lunas.**

FUNDACIÓ PRIVADA PREVENT

El compliment de la LISMI. La integració laboral de persones amb discapacitat a l'empresa ordinària.

Andreu Cruanyes.

UNIVERSITAT JAUME I CASTELLÓ

El DIT *on line*. **Alvaro Cuevas.**

Sessió B

SALA 1

B1

La gestió del voluntariat

MODERA

Salvador Maneu

FEDERACIÓ CATALANA DEL VOLUNTARIAT SOCIAL

El voluntariat als centres sanitaris catalans. Un model de treball en xarxa. **Anna Varderi.**

OBSERVATORI DEL TERCER SECTOR

El cicle de gestió del voluntariat. **Ana Villa.**

CARITAS CATALUNYA (Tarragona)

Formació i gestió del voluntariat. **Montserrat Martí.**

CREU ROJA

La implementació de sistemes de gestió de qualitat en el procés de gestió del voluntariat. **Anna Vila.**

SALA 2

B2

Repensant el tercer sector

MODERA

Teresa Montagut

ENTITATS CATALANES D'ACCIÓ SOCIAL (ECAS)

Un mapa per comprendre'ns. **Domènec Domènec.**

XARXA DE CUSTÒDIA DEL TERRITORI

Tercer sector social i ambiental: dos paisatges que no es poden girar l'esquena. **Jordi Pietx.**

MOVIMENT LAIC I PROGRESSISTA

Conceptes crítics o crítica de conceptes. **Joffre Villanueva.**

ASSOCIACIÓ INTERSECTORIAL DE RECUPERADORS I EMPRESES SOCIALS DE CATALUNYA (AIRES)

Repensant el tercer sector des de l'economia social i solidària. **Ana Montoro.**

SALA 3

B3

Innovació i emprenedoria social

MODERA

Ramón Ribas

FUNDACIÓ PERE TARRÉS

La iniciativa i capacitat emprenedora de les ONL. **Pere Mora.**

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

Com dur a escala un projecte social. **Frederic Cusí.**

FUNDACIÓ ÈXIT – ECAS

Les franquícies socials. **Nacho Sequeira.**

FUNDACIÓ UN SOL MÓN

Finançament d'iniciatives emprenedores. **Marta Torras.**

SALA 4

B4

Els processos de canvi a les entitats Socials

MODERA

Assun Llana

ENTITATS CATALANES D'ACCIÓ SOCIAL (ECAS)

La legitimació de les entitats de segon nivell: participació, gestió del canvi i corresponsabilitat.

Montse Tohá.

INSTITUT DE REINSERCIÓ SOCIAL (IRES) – ECAS

Gestionar un procés de canvi institucional. **Cristina Pérez.**

CÀTEDRA DE RECERCA QUALITATIVA (CERQ)

Acompanyament metodològic per a un procés de canvi organitzacional. **Margarida Pla.**

SALA 5

B5

La nova Llei de dependència i de serveis socials

MODERA

Teresa Crespo

TAULA D'ENTITATS DEL TERCER SECTOR SOCIAL

L'impacte de la Llei de la Dependència i de Serveis Socials. **Adolf Díaz.**

FEDERACIÓ D'ENTITATS D'ATENCIÓ I D'EDUCACIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA (FEDAIA)

El paper de les entitats front la nova Llei de serveis socials i la futura Llei d'atenció als Infants.

Lluís Jové.

ASSOCIACIÓ BENESTAR I DESENVOLUPAMENT – FOCAGG

Impacte de la Llei al tercer sector. **Pilar Rodríguez.**

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE GENT GRAN DE CATALUNYA (FATEC)

Punts crítics entorn del desenvolupament de la Llei de la dependència. **Mario Cugat.**

SALA 6

B6

La gestió de qualitat a les entitats del tercer sector social

MODERA

Laia Grabulosa

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

Estratègia de qualitat i responsabilitat socioambiental de les ONL. **Merche García.**

COORDINADORA DE TALLERS PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT PSÍQUICA DE CATALUNYA

Qualitat de servei vs qualitat de vida. **Efren Carbonell.**

INSTITUT DE TREBALL SOCIAL I SERVEIS SOCIALS (INTRESS)

Marca de qualitat ONL. **Jaume Garau.**

SANT JOAN DE DÉU, Serveis Socials – FUNDACIÓ SANT JOAN DE DÉU

Gestió de qualitat: raons i efectes. **Joan Uribe.**

Sessió C

SALA 1

C1

Construint capital social

MODERA

Francesc Vilà

MINYONS ESCOLTES I GUIES SANT JORDI DE CATALUNYA (MEGSJC)

Educar per a la transformació social. **Jordi Pardo.**

FUNDACIÓ ADSIS

Dinamisme comunitari a través de l'acció socioeducativa. **Mercedes Yubero.**

FUNDACIÓ CIREM

Innovació al tercer sector: participació i implicació de les persones que componen el tercer sector

Jordi Garcia.

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS CULTURALS I EDUCATIVES DE PERSONES ADULTES (FACEPA)

Gestió democràtica per a la transformació social. **Ana Rodríguez.**

SALA 2

C2

El treball en xarxa

MODERA

David Prujà

UN TREBALL DE PROXIMITAT AMB LES ENTITATS

Un treball de proximitat amb les entitats. **Joan Prat.**

FEDERACIÓ CATALANA D'ENTITATS CONTRA EL CÀNCER (FECEC)

El pla estratègic com a eina per definir el rol de les entitats segon nivell. **Clara Rosàs.**

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

Claus d'èxit del treball en xarxa. **Alex Medrano.**

C3

La relació del tercer sector amb altres agents socials

MODERA

Antonio Pérez

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

La col·laboració dels tres sectors en la construcció de CENTRE ESPLAI. **Carles Castells.**

FUNDACIÓN BERTELSMANN

Empresa, tercer sector y ciudadanía. **Elena Rueda.**

FUNDACIÓ CLÍNIC

El desarrollo de alianzas público-privadas (aplicació àmbit cooperació-salut). **Enric Grau.**

FUNDACIÓ TOT RAVAL

Incidència de les entitats en les polítiques socials: coneixement del territori. **Nuria Paricio.**

SALA 4

C4

La responsabilitat social a les organitzacions no lucratives

MODERA

Montse Ginés

FUNDACIÓ ELS TRES TURONS – ECAS

Responsabilitat social i autorregulació. **Jordi Foix.**

ESCALER SCCL

El triple balanç a l'economia social. **Laura Peracaula.**

RESPONSABILITAT GLOBAL

Organitzacions responsables. **Josep Maria Canyelles.**

SALA 5

C5

La incidència política des de les entitats socials

MODERA

Oriol Homs

TAULA D'ENTITATS DEL TERCER SECTOR SOCIAL

La incidència política des de la Taula d'Entitats del Terer Sector. **Ismael Palacín.**

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

El treball d'incidència política en l'educació en el lleure. **Carles Barba.**

FUNDACIÓ SECRETARIAT GITANO

Bones pràctiques en les polítiques socials i intervencions amb gitanos. **Carmen Méndez.**

COMITÈ CATALÀ DE REPRESENTANTS DE MINUSVÀLIDS (COCARMI)

2007: un any clau per incidir en la política social per a discapacitats. **Josep Mª Ballesteros.**

SALA 6

C6

Les relacions laborals en el tercer sector social

MODERA

Paco Estellés

FUNDACIÓ FORMACIÓ I TREBALL – AIRES

Articulació de les relacions laborals en les empreses d'inserció. **Xavier Puig.**

ASSOCIACIÓ EMPRESARIAL DE LA INICIATIVA SOCIAL DE CATALUNYA (AEISC)

El rol del tercer sector en les relacions laborals. **Xavier Puig.**

GIZARDATZ

Evolución de las relaciones laborales en intervención social (Bizkaia). **Gonzalo Rodríguez.**

MOVIMENT LAIC I PROGRESSISTA – ASSOCIACIÓ EMPRESARIAL DE LA INICIATIVA SOCIAL DE

CATALUNYA (AEISC)

La contribució de la negociació col·lectiva a l'estructuració del sector. Conveni de lleure educatiu.

Ramon Ribas.

Sessió D

SALA 1

D1

Les polítiques socials i el tercer sector social

MODERA

Ismael Palacín

FUNDACIÓ INNOVACIÓ PER L'ACCIÓ SOCIAL (FIAS) – ECAS

Un moment únic pel tercer sector. **Teresa Crespo.**

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

El tercer sector social, entre l'esfera tècnica i l'esfera política. **Joan Manel Torres.**

FEDERACIÓ CATALANA D'ASSOCIACIONS D'AJUDA AL DROGODEPENDENT (FCD)

Evolució de les polítiques socials sobre drogodependències i intervenció des de la FCD.

Josep Rovira.

GABINET D'ESTUDIS SOCIALS

Estructura i governança dels serveis socials a Europa. **Joaquim Aiguabella.**

SALA 2

D2

La comunicació, la transparència i la rendició de comptes

MODERA

Òscar Velasco

FEDERACIÓ CATALANA DEL VOLUNTARIAT SOCIAL

Eines i estratègies per comunicar. **Josep Vicenç Marín / Eulàlia Mas.**

ONCE – COCARMÍ

Catalunya sense barreres. **Víctor del Àrbol.**

UNIVERSIDAD EUROPEA MIGUEL DE CERVANTES

Transparencia de las organizaciones no lucrativas con la ciudadanía. **José María Herranz.**

FUNDACIÓ COMTAL

Apostem: transparència per fiscalitat. **Àlicia Artiaga.**

SALA 3

D3

L'articulació del tercer sector social*

MODERA

Xavier Puig

EAPN (EUROPEAN ANTI POVERTY NETWORK) Andalusia

L'experiència d'Andalusia. **Lola García.**

EAPN Madrid

L'experiència de Madrid. **José Manuel Caballo.**

EAPN Euskadi

L'experiència d'Euskadi. **Ander Fernàndez.**

EAPN Catalunya – TAULA D'ENTITATS DEL TERCER SECTOR SOCIAL DE CATALUNYA

L'articulació del tercer sector social a Catalunya. **Carles Barba.**

D4

El repte de la qualitat

MODERA

Montserrat Tohá

FUNDACIÓ PERE TARRÉS

InserQual. **Anna Sesé.**

FUNDACIÓ PATIM

Invertir en calidad. **Paco Lopez.**

ASSOCIACIÓ SINERGRUP

Com fem sinergies – treball en xarxa. **José Carlos Eiriz / Manel Palou.**

FEDERACIÓ DE COOPERATIVES DE TREBALL Sectorial d'iniciativa social

Qualitat de gestió, qualitat de servei. **Clara Puigventós**

SALA 5

D5

Bones pràctiques de voluntariat

MODERA

Àngels Guiteras

CREU ROJA

Voluntariat corporatiu: una oportunitat. **Ramon Jané.**

ORDRE HOSPITALÀRIA SANT JOAN DE DÉU – FUNDACIÓ SANT JOAN DE DÉU

Coordinació i formació del voluntariat. **Anna Ramio.**

FEDERACIÓ CATALANA DEL VOLUNTARIAT SOCIAL

El voluntariat com a motor per potenciar la RSE. **Aina Vera.**

CASAL DELS INFANTS DEL RAVAL – ECAS

La relació entre persones voluntàries i persones remunerades. **Enric Canet.**

SALA 6

D6

La sostenibilitat econòmica de les organitzacions no lucratives

MODERA

Xavier Gómez

RECURSOS SOLIDARIS – AIRES

Sostenibilitat econòmica a les entitats d'inserció sociolaboral. **Guillem Correa.**

FETS – FINANÇAMENT ÈTIC I SOLIDARI

Cap a una banca ètica i ciutadana. **Jordi Mari.**

ASSOCIACIÓ PER AL FOMENT DE LES MESURES ALTERNATIVES (AFMA)

Treball integrador. Autofinançament a través d'activitat productiva. **Estefania Fontanet.**

ODHAG – RCT (Guatemala / Dinamarca)

La sostenibilidad de las iniciativas sociales. Experiencias internacionales. **Rodrigo Barahona.**

 Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya

Via Laietana, 54 - 1er., 08003 Barcelona
Tel.: 93 268 22 22 fax: 93 310 04 83
taula@taulasocial.org
www.taulasocial.org

Treballant per la inclusió social. 1r Congrés del Tercer Sector Social de Catalunya 2007

Treballant per la inclusió social

1R CONGRÉS DEL
TERCER SECTOR SOCIAL
L'Hospitalet, 23 i 24 de març de 2007

Amb la col·laboració:

Generalitat de Catalunya

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Ajuntament de L'Hospitalet

Fundació UN SOL MÓN
CAIXA CATALUNYA

FUNDACIÓ
JAUME
BOFILL

LA VANGUARDIA

 CORREOS

Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya

 Taula d'entitats
del Tercer Sector Social
de Catalunya